

ΤΕΕ / ΤΚΜ
ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΔΙΚΤΥΩΝ , ΥΛΙΚΩΝ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ
ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Αγγελος Σκούμπας ΧΜ
Ιωάννης Τσιτσόπουλος ΑΤΜ

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2006

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία ανατέθηκε από το ΤΕΕ/ΤΚΜ μέσω της Μόνιμης Επιτροπής Βιομηχανίας και Τηλεπικοινωνιών. Στην ουσία αποτελεί συνέχεια της διπλωματικής εργασίας, η οποία ανατέθηκε από τη Μόνιμη Επιτροπή και εκπονήθηκε από τους φοιτητές του Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ.κ. Αγγελίτσα Τηλέμαχο-Σφίτη Νικόλαο τον Οκτώβριο του 2005, με τίτλο: «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003: Καταγραφή Συγκριτική Αξιολόγηση (Benchmarking) και εφαρμογή Μεθόδων Περιφερειακής Ανάλυσης» υπό την επίβλεψη του Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ε. Ιακώβου.

Σκοπός της εργασίας ήταν : α) η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της βιομηχανίας και γενικότερα της μεταποίησης στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας β) Η διατύπωση των βασικών θέσεων και αξόνων στρατηγικής του ΤΕΕ/ΤΚΜ σχετικά με την ενίσχυση της Βιομηχανίας και εν γένει της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων προς όφελος της ανάπτυξης της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η εργασία δεν αποτελεί λεπτομερή καταγραφή όλων των παραμέτρων που σχετίζονται με τη βιομηχανία της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (π.χ. ενέργεια, περιβάλλον, χωροταξία) καθώς κάτι τέτοιο θα απαιτούσε μία αρκετά μακρόχρονη πρωτογενή έρευνα, που δεν ήταν στις άμεσες προτεραιότητες της Μόνιμης Επιτροπής. Στην ουσία η εργασία αξιοποίησε στοιχεία από μελέτες και έρευνες που έχουν εκπονηθεί κατά καιρούς από επιχειρηματικούς φορείς (π.χ. ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ, ΣΒΒΕ, ICAP, ΣΕΒ), οι οποίες περιήλθαν σε γνώση της ομάδας εργασίας και αφορούν στους βασικούς τομείς της υφιστάμενης κατάστασης της Βιομηχανίας στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Αξίζει ιδιαίτερης αναφοράς η μη ύπαρξη μελέτης και προσδιορισμένης στρατηγικής για την Ελληνική Βιομηχανία από την Ελληνική Πολιτεία τόσο σε περιφερειακό όσο και σε πανελλαδικό επίπεδο.

Η εργασία αποτελείται από κεφάλαια τα οποία παρατίθενται αναλυτικά στον πίνακα περιεχομένων αυτής με τη χρήση διαγραμμάτων και πινάκων για την καλύτερη κατανόηση της ενώ στο τέλος αυτής υπάρχει παράρτημα με επιμέρους χρήσιμα στοιχεία τα οποία βοηθούν στην αποσαφήνιση του περιεχομένου της εργασίας. Επιπρόσθετα για τις πηγές και τη βιβλιογραφία που αναφέρονται εν συντομία στα επιμέρους κεφάλαια της εργασίας υπάρχει αναλυτική αναφορά τους στο σχετικό κεφάλαιο της βιβλιογραφίας.

Το βασικό συμπέρασμα που προέκυψε είναι ότι ο τομέας της βιομηχανίας αποτελεί βασική πηγή ανάπτυξης και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Απαιτείται η υιοθέτηση ενός κατάλληλου στρατηγικού σχεδίου, το οποίο θα κινείται μεταξύ άλλων στη βάση της ανάπτυξης των υποδομών, της σύνδεσης της παραγωγής με την εκπαίδευση και του δευτερογενούς με τον πρωτογενή τομέα, της αύξησης της απασχόλησης, της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, της ενσωμάτωσης της τεχνολογίας, της προσέλκυσης και ανάπτυξης επενδύσεων μέσω κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων, της υψηλής ποιότητας υποστήριξης υπηρεσιών στη βιομηχανία και της ύπαρξης του κατάλληλου νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου.

Σε αυτό το σχέδιο το ΤΕΕ μπορεί να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο σε όλους τους παραπάνω τομείς και κυρίως στη δημιουργία του νομοθετικού και θεσμικού

πλαίσιου, στη στήριξη των υποδομών και ιδιαίτερα στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των μηχανικών επ' ωφελεία της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Ελπίζουμε ότι η εργασία μας θα αποτελέσει μία καλή βάση ώστε στο μέλλον να υπάρξει μία πιο ολοκληρωμένη και λεπτομερής καταγραφή προκειμένου οι θέσεις του ΤΕΕ/ΤΚΜ να εξειδικευθούν ακόμη περισσότερο και να προσαρμοστούν εφόσον αυτό χρήζει αναγκαιότητας στα νέα δεδομένα που θα επικρατούν.

Τέλος θεωρούμε υποχρέωσή μας να ευχαριστήσουμε όλους όσοι μας βοήθησαν σε όλα τα στάδια εκπόνησης της εργασίας, τους φορείς που μας παρέθεσαν τα στοιχεία που διέθεταν και οι οποίοι αναφέρονται στη σχετική βιβλιογραφία και τέλος το ΤΕΕ/ΤΚΜ για την ανάθεση του θέματος με το οποίο ασχοληθήκαμε. Ελπίζουμε ότι το τελικό αποτέλεσμα είναι σύμφωνο με τις προσδοκίες τους.

Θεσσαλονίκη Μάρτιος 2006

1) *Αγγελος Σκούμπας, Χημικός Μηχανικός, (PhD)*

Υπεύθυνος Ποιοτικού Ελέγχου ΜΥΘΟΣ ΖΥΘΟΠΟΙΪΑ Α.Ε

2) *Ιωάννης Τσιτσόπουλος, Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός, (Mcs,MBA,MA)*

Στέλεχος Κέντρου Επιχειρηματικής & Πολιτιστικής Ανάπτυξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

		Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΛΑΔΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ/ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	14
4.1	ΓΕΝΙΚΑ ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	14
4.1.1	ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	14
4.1.2	ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	14
4.1.3	ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	14
4.1.4	ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	15
4.1.5	ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	15
4.1.6	ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	15
4.1.7	ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	16
4.2	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ/ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	30
6.1	ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	30
6.2	ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	SWOT ANALYSIS ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ/ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	41
7.1	Δυνατά Σημεία- Πλεονεκτήματα	41
7.2	Αδύνατα Σημεία- Μειονεκτήματα	42
7.3	Ευκαιρίες - Προοπτικές	42
7.4	Απειλές	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	ΘΕΣΕΙΣ ΤΕΕ/ΤΚΜ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ/ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	45
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	57
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		
1	Προσαρμοσμένη κωδικοποίηση κλάδων με βάση ΣΤΑΚΟΔ 2003	58
2	Ταξινόμηση του Boudeville	60
3	Δείκτης Κλαδικής Συγκέντρωσης (Herfindahl-Hirschman Index – HHI)	62
4	Θέσεις – Προτάσεις Φορέων	62
4.1	Προτάσεις Συνδέσμου Βιομηχανικών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ)	62
4.1.1	Βασικά συμπεράσματα της έρευνας της Deloitte and Touche	62
4.1.2	Κύρια σημεία υπομνήματος του ΣΒΒΕ προς τον πρωθυπουργό Κώστα Καραμανλή	67
4.1.3	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης 2007 – 2013 για την Κεντρική Μακεδονία	70

4.2.	Βασικές θέσεις του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΕΒΕΘ)	74
4.3	Προτάσεις του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης προς το Υπουργείο Ανάπτυξης για το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007-2013	75
4.4	Προτάσεις του Επιμελητηρίου Πιερίας	77
4.5	Προτάσεις του Επιμελητηρίου Κιλκίς	78
4.6	0Προτάσεις του Επιμελητηρίου Πέλλας	79
4.7	1Προτάσεις του Επιμελητηρίου Σερρών	79
4.8	2ΘΕΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΓΣΣΕ)	80
4.8.1	3Γενικά	80
4.8.2	Επιχειρηματικότητα και ανταγωνιστικότητα	82
4.8.3	Οι μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις και ο στόχος της ανταγωνιστικότητας	83
4.8.4	Δημόσιος τομέας και ανταγωνιστικότητα	85
4.8.5	Περιφερειακές στρατηγικές	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί τη μεγαλύτερη σε έκταση Περιφέρεια της Ελλάδας με έκταση 19.147 τετρ. χλμ. καταλαμβάνοντας το 14.5% της συνολικής έκτασης της χώρας. Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα σημαντική και συνάμα πλεονεκτική καθώς συνορεύει με τα Βαλκάνια και συγκεκριμένα με τη Βουλγαρία και τη FYROM από το Βορρά προσδίδοντας σε αυτήν πολλαπλά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Ταυτόχρονα καταλαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκή γεωγραφική θέση στο εσωτερικό της χώρας καθώς βρίσκεται στη διασταύρωση των εθνικών αξόνων Πάτρα- Αθήνα- Θεσσαλονίκη –Θράκη και του άξονα προς Δυτική Μακεδονία που κατευθύνεται στην Καστοριά ενώ βρίσκεται στο κέντρο του Βορειοελλαδικού τόξου ανάμεσα στις Περιφέρειες της Ηπείρου και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης.

Περιλαμβάνει τους νομούς Θεσσαλονίκης, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας και Χαλκιδικής με το Νομό Θεσσαλονίκης να αποτελεί το κύριο κέντρο οικονομικής ανάπτυξης και πληθυσμιακής συγκέντρωσης με σημαντική διαφορά σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς.

Ο πληθυσμός της περιφέρειας ανέρχεται σε 1.874.214 κατοίκους (απογραφή 2001) αποτελώντας το 17,1% του πληθυσμού της χώρας παρουσιάζοντας θετική φυσική αύξηση. Παράλληλα η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση από πλευράς πληθυσμιακής πυκνότητας.

Πίνακας 1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Νομός	Έκταση (χλμ²)	Πληθυσμός	Εργατικό Δυναμικό	Συμμετοχή σε ΑΕΠ Ελλάδας(%)
Θεσσαλονίκης	3.683	1.057.825	416.342	11,7
Σερρών	3.968	200.916	65.181	1,2
Πέλλας	2.506	145.797	53.782	1,0
Ημαθία	1.701	143.618	51.560	1,1
Πιερία	1.516	129.846	45.915	0,8
Χαλκιδική	3.254	107.156	34.450	0,9
Κιλκίς	2.519	89.056	28.641	0,6

ΣΥΝΟΛΟ	19.147	1.874.214	695.871	17,3
---------------	---------------	------------------	----------------	-------------

Πηγή: ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ, «Μελέτη Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας», σελ.4, Θεσσαλονίκη, 2005

Η Περιφέρεια διαθέτει πλούσιους φυσικούς, εδαφικούς και υδατικούς πόρους και αρκετά πλούσιο υπέδαφος που αξιοποιούνται εν μέρει ικανοποιητικά και απαιτούν περαιτέρω εκσυγχρονισμό υποδομών και ερευνητική προσπάθεια.

Με βάση επεξεργασμένα στοιχεία (ΕΣΥΕ, ΠΚΜ, ΚΕΤΑ) για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας :

- παράγεται το 17,3% του συνολικού προϊόντος της ελληνικής οικονομίας, γεγονός που την καθιστά τη δεύτερη μεγαλύτερη περιφέρεια της χώρας μετά την Αττική. Επισημαίνεται όμως ότι το ποσοστό αυτό είναι σε αντιστοιχία με τον πληθυσμό της Περιφέρειας σε σχέση με αυτόν της επικράτειας
- από την τομεακή διάρθρωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) για την τριετία 2000-2003 προκύπτει η αναμενόμενη υπεροχή του τριτογενούς τομέα με 69,5% (μερίδιο οριακά χαμηλότερο του πανελληνίου μέσου όρου 70,9%) Ταυτόχρονα, η πρωτογενής παραγωγή συνθέτει το 6,8% της συνολικής ΑΠΑ, ποσοστό ελάχιστα κάτω από τον πανελλήνιο μέσο όρο 7,1%. Με βάση τα ίδια στοιχεία, στην περιφέρεια παράγεται το 16,4% της πρωτογενούς παραγωγής της οικονομίας, σε αντιδιαστολή με το 18,6% της δευτερογενούς παραγωγής και το 16,9% των υπηρεσιών. Τα στοιχεία της τομεακής διάρθρωσης της παραγωγής για την τριετία 2000-2002 δείχνουν μια οριακή υποχώρηση του μεριδίου του πρωτογενούς και του τριτογενούς τομέα έναντι του δευτερογενούς.
- το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας αποτελούν 695.871 άτομα. Τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται μία στροφή του εργατικού δυναμικού από το δευτερογενή στον τριτογενή τομέα απόρροια του γεγονότος ότι λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού από τις γειτονικές χώρες (Βουλγαρία, ΠΓΔΜ) χαμηλού κόστους εργασίας (αναλογία 5 προς 1) και φορολογίας (χαρακτηριστική περίπτωση το έτοιμο ένδυμα) πολλές επιχειρήσεις έχουν κλείσει ή έχουν μεταφέρει την παραγωγική τους δραστηριότητα.

- το ποσοστό ανεργίας στο β' τρίμηνο του 2005 είναι 11,1% αυξημένο κατά 0,9% σε σχέση με το 1997 που ήταν 10,2% και υψηλότερου του μέσου όρου της χώρας που ανέρχεται σε 9,6%.

- το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται σε 73, 6% του μέσου όρου των 25 χωρών της Ε.Ε. (με βάση στοιχεία 2001) κατατάσσοντας την Περιφέρεια στο στόχο 1 στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε. της περιόδου 2000-2006. Σε σχέση με τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ανέρχεται το 2004 (Ναυτεμπορική 31/3/2006) σε 14.862 € παρουσιάζοντας αύξηση 7,65% σε σχέση με το 2004, ενώ συμμετέχει σε ποσοστό 16,9% στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας.

Οι υποδομές είναι σχετικά ικανοποιητικές και βρίσκονται σε φάση βελτίωσης. Η περιφέρεια διασχίζεται από δύο κάθετους νευραλγικούς οδικούς (και σιδηροδρομικούς) άξονες, αυτόν της ΠΑΘΕ (Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι) και την Εγνατία οδό (Αλεξανδρούπολη – Ηγουμενίτσα). Διαθέτει ένα διεθνές αεροδρόμιο στη Θεσσαλονίκη που το 2004 μετέφερε περί τα 2,5 εκατ. ανθρώπους και ένα εμπορικό και επιβατικό λιμάνι, στη Θεσσαλονίκη επίσης, το δεύτερο μεγαλύτερο της χώρας, το οποίο είναι εισηγμένο στο Χ.Α.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παράγει το 20% της μεταποιητικής παραγωγής, χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό απασχόλησης στη μεταποίηση (128.512 άτομα ήτοι 21,9% της Περιφέρειας) και συγκεντρώνει μεγάλο μερίδιο της εθνικής βιομηχανικής απασχόλησης. Ιδιαίτερα στο νομό Θεσσαλονίκης, η απασχόληση κυμαίνεται λίγο πάνω από το μέσο όρο της χώρας (23,8%) κατέχοντας το 68% της συνολικής απασχόλησης της Περιφέρειας η οποία ανέρχεται σε 128.512 άτομα. Σημαντική είναι και η ανάπτυξη του κλάδου της μεταποίησης (το 27.5% του ΑΕΠ της περιφέρειας).

Ως προς τον αριθμό των βιομηχανιών όπως επισημαίνεται σε σχετική μελέτη (Αγγελίτσας- Σφίτης , 2005) υπάρχει αναντιστοιχία στοιχείων που οφείλεται στους λόγους επιλογής του δείγματος και των κριτηρίων χαρακτηρισμού των επιχειρήσεων ως βιομηχανίες. Με βάση την ΕΣΥΕ στο διάστημα 1994-2001 υπάρχει μείωση της τάξης του 36,21% έως το έτος 2001 ενώ σύμφωνα με την ICAP έχουμε μία αύξηση της τάξης του 87,7%. Οι πολύ μεγάλες διαφορές στα στοιχεία των δύο υπηρεσιών οφείλονται κατά κύριο λόγο σε δύο βασικούς παράγοντες:

Ο πρώτος και σημαντικότερος είναι ότι οι δύο αυτές υπηρεσίες δε χρησιμοποιούν παρόμοια κριτήρια σχετικά με το ποιες επιχειρήσεις καταγράφονται στους καταλόγους τους. Η I.C.A.P. ουσιαστικά δεν εφαρμόζει κάποιο κριτήριο, αντίθετα με την Ε.Σ.Υ.Ε., η οποία καταγράφει εκείνες τις επιχειρήσεις που απασχολούν τουλάχιστον δέκα εργαζόμενους. Αυτό, όμως, μπορεί να εξηγεί τις διαφορές στους αριθμούς ανά έτος, αλλά δεν εξηγεί το λόγο που η πρώτη δείχνει αύξηση και η δεύτερη μείωση επιχειρήσεων την ίδια χρονική περίοδο. Λογικά θα έπρεπε να εμφανίζονται παρόμοιες τάσεις στα στοιχεία τους.

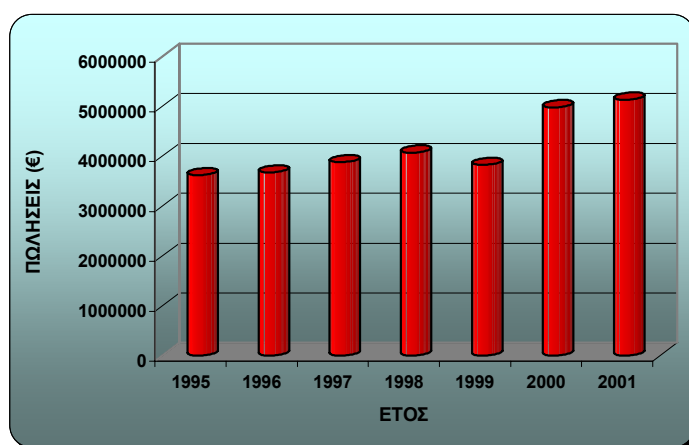
Η εξήγηση για την παραπάνω αντίφαση έγκειται στο γεγονός ότι η I.C.A.P. κάθε χρόνο, έως το 2000 τουλάχιστον, αυξάνει την δυνατότητά της να καταχωρεί στις βάσεις δεδομένων της όλο και περισσότερες εταιρείες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται μία πλασματική εικόνα για την πορεία της βιομηχανίας όταν γίνεται προσπάθεια σύγκρισης με τα προηγούμενα χρόνια σε σχέση πάντα με συγκεντρωτικά αποτελέσματα ισολογισμών. Για το λόγο αυτό και η ίδια εταιρεία, στους οικονομικούς οδηγούς που εκδίδει, δεν πραγματοποιεί μακροπρόθεσμες συγκρίσεις, αλλά συγκρίσεις που αναφέρονται σε ισολογισμούς του ακριβώς προηγούμενου έτους και μόνο. Οι αναλύσεις της, κυρίως, περιορίζονται στο έτος έκδοσης κάθε οδηγού και μεταξύ των κλάδων.

Το παραπάνω συμπέρασμα δεν ισχύει για αναλύσεις και συγκρίσεις που αφορούν αριθμοδείκτες, όπου υπολογίζονται μέσοι όροι. Όσο περισσότεροι είναι οι ισολογισμοί από τους οποίους υπολογίζονται αυτοί οι μέσοι όροι, συνεπώς όσες περισσότερες είναι και οι επιχειρήσεις, τόσο πιο αντιπροσωπευτικά και ακριβή είναι τα αποτελέσματα.

Με βάση όλα τα διαθέσιμα στοιχεία (ΕΣΥΕ, ICAP, Τσάρας 2004, Αγγελίτσας- Σφίτης , 2005) υπάρχει διαχρονική αύξηση των βασικών μεγεθών. Ιδιαίτερα η αποδοτικότητα των κεφαλαίων καθώς και τα κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων εμφανίζεται μεν θετική στο σύνολο των βιομηχανικών κλάδων, αλλά παρουσιάζεται στάσιμη ως προς τον εθνικό μέσο όρο με ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις στους κλάδους των τροφίμων

Τα περισσότερα χρηματοοικονομικά μεγέθη της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία αυξήθηκαν κυρίως στη δεκαετία του '90, ενώ από το 2000 και μετά είτε επιτυγχάνουν μικρότερες αυξήσεις είτε παραμένουν σχεδόν στάσιμα. Ο αριθμός βιομηχανιών παρουσιάζει εξάλλου την μεγαλύτερη μείωση του στα έτη '00-'01, της τάξης του 20%. Το έτος 2000 δηλαδή, οριοθετεί την έναρξη μίας περιόδου όχι και τόσο θετικών εξελίξεων για τη μεταποίηση στην Κεντρική Μακεδονία αλλά και στην υπόλοιπη χώρα, όπως υποδηλώνει και η πορεία του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής (Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος, 2005).

Σχήμα 1 : Σύνολο κύκλου εργασιών στη βιομηχανία στην Κεντρική Μακεδονία με βάση στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε.(2001)

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 6, Θεσσαλονίκη, 2005.

Ως προς την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης (ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ 2005) εξέχουσα θέση κατέχουν οι κλάδοι του ενδύματος – υποδήματος (26.3%), των τροφίμων (16.3%), των επίπλων (5%) και της καπνοβιομηχανίας (4,5%), οι οποίοι ξεπερνούν και το μέσο εθνικό ποσοστό στη συνολική απασχόληση. Η παραγωγή στους κλάδους αυτούς γίνεται κατά βάση σε μικρές παραγωγικές μονάδες, κυρίως στους νομούς Θεσσαλονίκης, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας και Κιλκίς, όπου το ποσοστό της απασχόλησης σε ΜΜΕ στο σύνολο της βιομηχανικής απασχόλησης της Περιφέρειας κυμαίνεται μεταξύ 60% και 80%. Οι κλάδοι αυτοί χαρακτηρίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις ως κλάδοι έντασης εργασίας, ωστόσο υπάρχει μια τάση μετατροπής τους σε κλάδους έντασης κεφαλαίου, όπως υποδηλώνει το υψηλό ποσοστό επενδύσεων που πραγματοποιούνται σε αυτούς, ειδικότερα στην κλωστοϋφαντουργία και τα τρόφιμα.

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που κυριαρχούν στο παραγωγικό σύστημα της Περιφέρειας, όπως άλλωστε συμβαίνει και στο σύνολο της χώρας, έχουν χαμηλό επίπεδο οργάνωσης και ελλιπή διοίκηση, διαμορφώνοντας για την περιφέρεια ένα μέσο αριθμό απασχολούμενων ανά επιχείρηση ιδιαίτερα χαμηλό (6,5 απασχολούμενοι ανά μονάδα), ακόμα και σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Οι μικρές και μικρομεσαίες βιομηχανικές μονάδες αποτελούν το 98% του συνόλου και απορροφούν το 72% περίπου της βιομηχανικής απασχόλησης. Περίπου 27.000 (Χωροοικονομικό Σχέδιο ΠΚΜ 2007-2013) μικρομεσαίες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στους τομείς τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργίας, επίπλων και μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε βιομηχανίες μετάλλου, χημικών και πλαστικών.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στην περιφέρεια μια έντονη αποβιομηχάνιση, λόγω της μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων έντασης εργασίας (και συνακόλουθα χαμηλού εργατικού κόστους) στις γειτονικές χώρες, κατά πρώτο λόγο στη Βουλγαρία (Σαντάνσκι, Γκότσε Ντέλτσεφ) και κατά δεύτερο στη FYROM (Γευγελή) όπου λειτουργούν πολλές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων. Η αποβιομηχάνιση αυτή έχει πλήξει πολλούς κλάδους της μεταποίησης με πρώτο αυτόν του έτοιμου ενδύματος. Εν αντιθέσει στη Βουλγαρία υπήρξε εντυπωσιακή αύξηση της βιομηχανίας σε ποσοστό 59% η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στη μετεγκατάσταση ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες εκμεταλλεύτηκαν το φθηνό εργατικό και παραγωγικό κόστος με αποτέλεσμα τη δημιουργία υψηλότερης κερδοφορίας.

Επίσης τελευταία έχει παρατηρηθεί πως κάποιες μεταποιητικές επιχειρήσεις παράγουν στην Κίνα και διατηρούν στην Ελλάδα μόνο τα σχεδιαστικά και εμπορικά

τους τμήματα. Μάλιστα, για τον σκοπό αυτό πολλά Επιμελητήρια διοργανώνουν επιχειρηματικές αποστολές για τα μέλη τους στην Κίνα.

Μεταποιητικές δραστηριότητες αναπτύσσονται στους νομούς της περιφέρειας με χαρακτηριστικά μεγάλης ειδίκευσης. Συγκεκριμένα, στον κλάδο των τροφίμων ειδικεύονται οι νομοί Θεσσαλονίκης, Σερρών, Χαλκιδικής, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας, στην κλωστοϋφαντουργία οι νομοί Θεσσαλονίκης, Κιλκίς και Ημαθίας, στο ένδυμα – υπόδημα οι νομοί Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, και Θεσσαλονίκης ενώ στο ξύλο και στα ποτά ο νομός Χαλκιδικής και ο Νομός Θεσσαλονίκης.

Επίσης, στην Περιφέρεια είναι ανεπτυγμένος ο κλάδος της εξόρυξης με επίκεντρο την Κεντρική και Βορειοανατολική Χαλκιδική.

Η ειδίκευση σε παραδοσιακούς κλάδους έντασης εργασίας με μικρού μεγέθους επιχειρηματικές μονάδες και χαμηλό επίπεδο καινοτομίας, σε συνδυασμό με τις αλλαγές των εξωτερικών συνθηκών (άνοιγμα αγορών) και το εντεινόμενο ανταγωνισμό, αποτελεί τη βασική αδυναμία του τομέα. Επίσης σημαντικές αδυναμίες αποτελούν η έλλειψη του επώνυμου προϊόντος (branding) και ο χαμηλός βαθμός σε επενδύσεις ΕΤΑ σε συνδυασμό με το χαμηλό βαθμό συνεργασίας με ερευνητικούς φορείς.

Ως προς τις υπάρχουσες βιομηχανικές χωροταξικές υποδομές υπάρχουν οι ΒΙΠΕ στη Σίνδο, Θεσσαλονίκης, στο Λευκώνα Σερρών, στο Σταυροχώρι Κιλκίς, στη Δροσιά Πέλλας και στην περιοχή Πέλλας Ημαθίας (Πετραία) καθώς επίσης και οι ΒΙΠΑ Κουφαλίων και ΒΙΟΠΑ Λιτόχωρου.

Επισημαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια με τη βοήθεια του Γ' ΚΠΣ (βλέπε κεφάλαιο 6 και σχετικό παράρτημα) δημιουργούνται σημαντικές υποδομές για την υποβοήθηση των επιχειρήσεων με έμφαση στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό τους στην καινοτομία, στην εξωστρέφεια και στη διεθνοποίηση των επιχειρήσεων όπως η δημιουργία πόλου καινοτομίας και οι ΒΙΠΕ σε συνδυασμό με την ισχυρή παρουσία πανεπιστημιακών και ερευνητικών κέντρων και ιδρυμάτων (ΑΠΘ, ΠΑΝ.ΜΑΚ. ΤΕΙΘ, Ινστιτούτο Μετρολογίας, Ινστιτούτο Κλωστοϋφαντουργίας, κ.λ.π.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΛΑΔΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ/ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως (Κεφάλαιο 2) και σύμφωνα με υφιστάμενες μελέτες (ΣΒΕΕ/BCS 1999, Αγγελίτσας-Σφίτης 2005) οι μεγαλύτεροι κλάδοι στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας λαμβάνοντας υπόψη τα χρηματοοικονομικά τους στοιχεία και τον αριθμό των βιομηχανιών όπως απεικονίζονται στα σχήματα 2 & 3 του παρόντος κεφαλαίου είναι :

- Είδη διατροφής
- Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα
- Ενδύματα-Εσώρουχα-Αξεσουάρ
- Μεταλλικά προϊόντα και κατασκευές

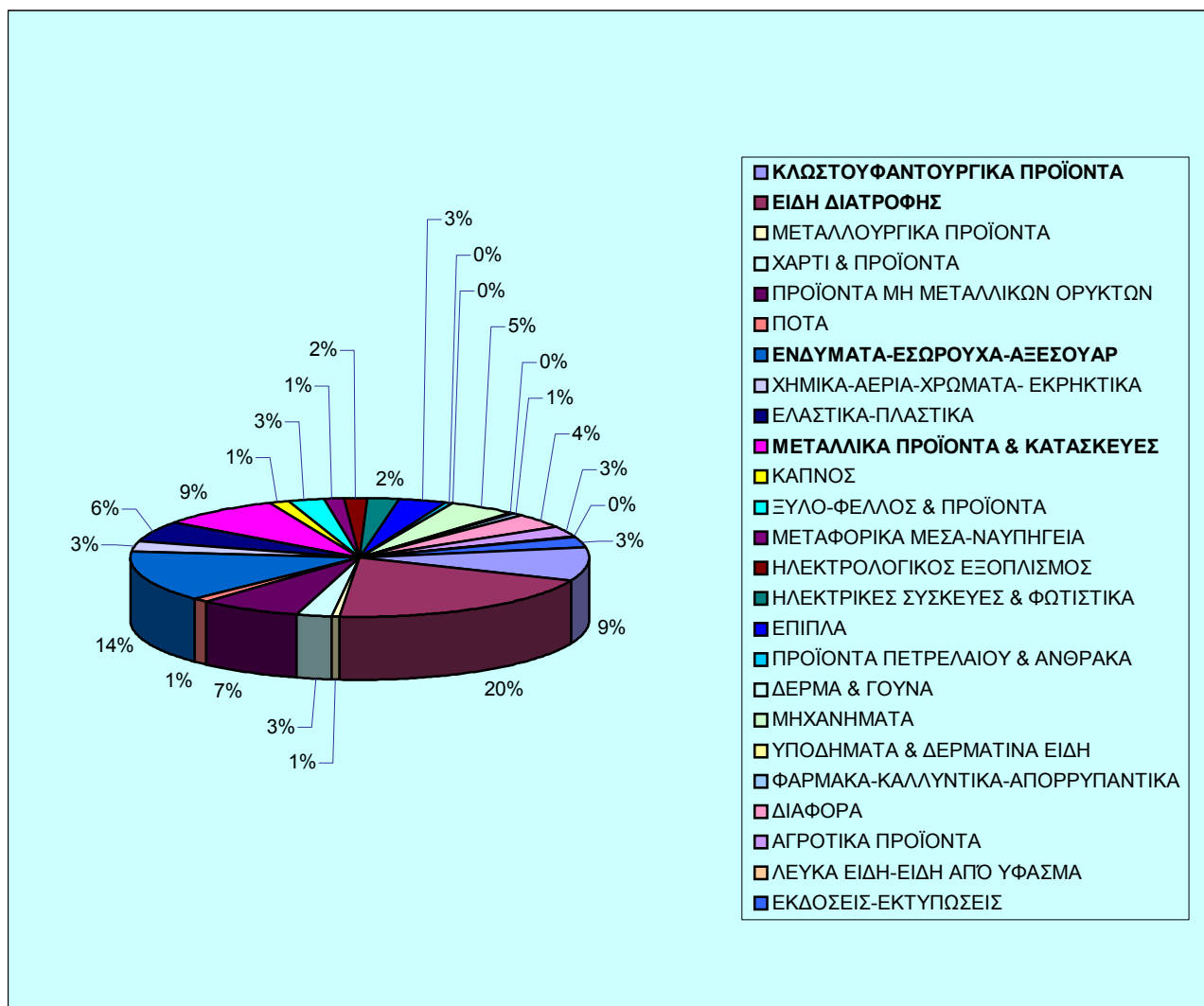
Με βάση στοιχεία της ICAP (ICAP 1999) τα οποία όμως εμφανίζουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με αντίστοιχα στοιχεία της ΕΣΥΕ (απογραφή 2001) ο κλάδος των μεταλλικών κατασκευών εμφανίζει με βάση συγκεκριμένους αριθμοδείκτες (Αγγελίτσας-Σφίτης 2005) μία ελαφρά υπεροχή σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους.

Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων στη Θεσσαλονίκη (από άποψη κλαδικής δομής και μεγέθους) ακολουθεί τις γενικότερες τάσεις της ελληνικής βιομηχανίας, και εξακολουθεί να στρέφεται προς τους παραδοσιακούς κυρίως κλάδους, έντασης εργασίας, και τις ΜΜΕ με χαμηλό βαθμό οργάνωσης και χαμηλό ποσοστό διοικητικών στελεχών, στο συνολικό αριθμό των απασχολούμενων. Ο αριθμός των νέων αδειών βιομηχανικών εγκαταστάσεων στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, μεταξύ 1974-84, δείχνει ότι οι παραδοσιακοί κλάδοι αυξάνουν τα ποσοστά τους έναντι των νέων βιομηχανικών δραστηριοτήτων και κλάδων, παραμένουν στα αυτά επίπεδα το διάστημα 1985-1994, ενώ από το 1994 και πέρα παρατηρείται αποκλιμάκωση που εγγίζει τα όρια της μόνιμης κρίσης, ιδιαίτερα στον κλάδο των Κλωστοϋφαντουργικών και Ετοίμου Ενδύματος (Τσάρας 2004).

Γενικότερα ο κλάδος τροφίμων και ποτών αποτελεί βασική δραστηριότητα όλων των νομών, εκτός από το Κιλκίς, ενώ οι κλάδοι χημικών ουσιών, βασικών μετάλλων και μεταφορικών μέσων-ναυπηγείων δεν είναι βασικές δραστηριότητες σε κανένα νομό.

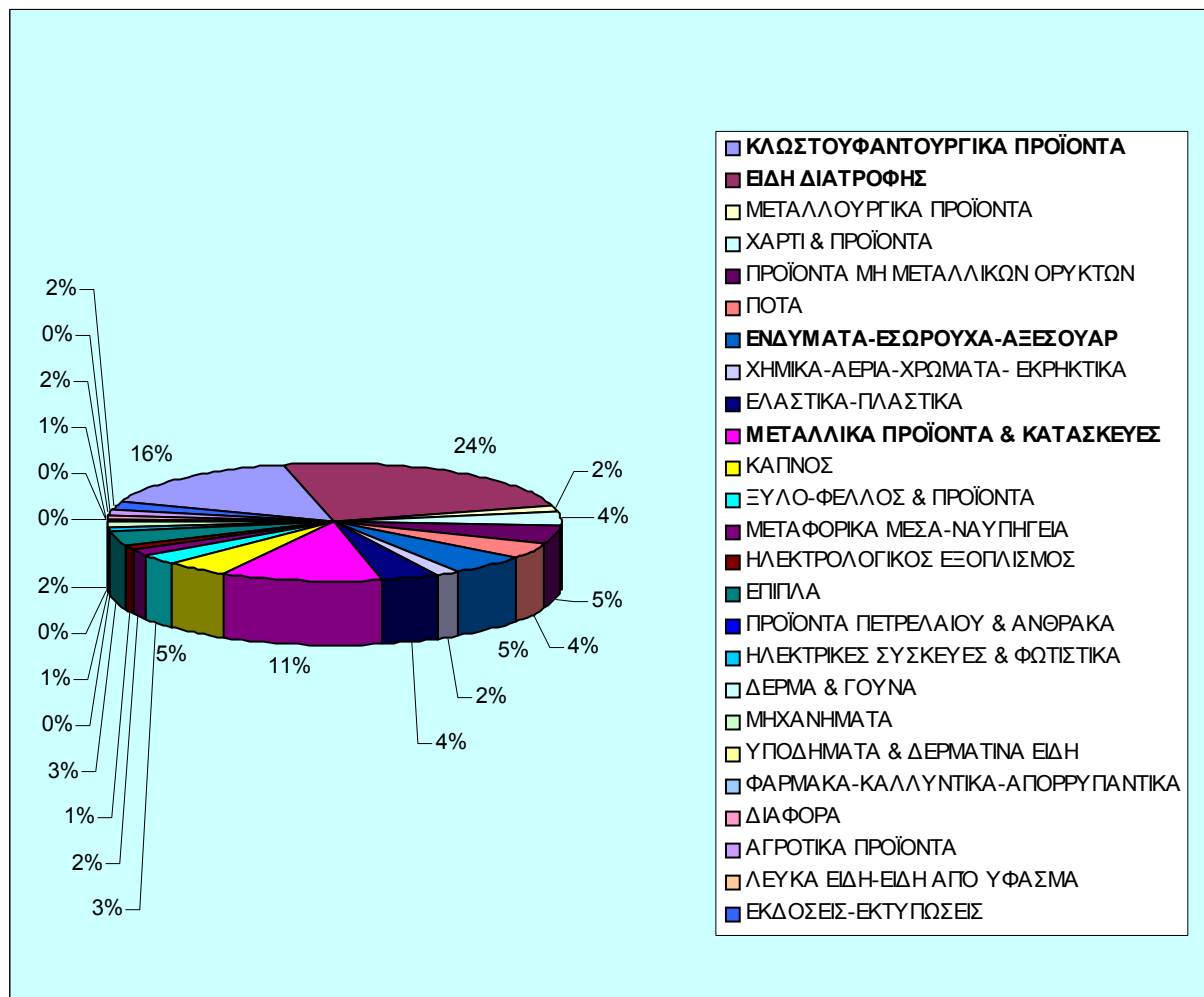
Επίσης, ο κλάδος κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων αποτελεί κλάδο εξειδίκευσης για όλους τους νομούς, πλην της Πέλλας και της Χαλκιδικής.

Σχήμα 2 : Ποσοστό συμμετοχής κλάδων στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ.11, Θεσσαλονίκη, 2005

Σχήμα 3 : Κατανομή συνολικού αριθμού βιομηχανιών στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 12, Θεσσαλονίκη, 2005

Ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά της ταυτότητας βασικών κλάδων της Περιφέρειας διαχρονικά παρουσιάζονται τα κάτωθι στοιχεία (ΣΒΕΕ/BCS 1999, ΣΕΒΕ) :

- Οι κλάδοι τροφίμων-ποτών πέραν του προβλήματος εξειδίκευσης σε προϊόντα που ολοκληρώνουν τον κύκλο ζωής τους, χάνουν μερίδια αγοράς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η διαθεσιμότητα πρώτων υλών, η πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων εκσυγχρονισμού τα τελευταία χρόνια και η ύπαρξη ενός δυναμικού στελεχών και τεχνικών, τους επιτρέπει να στραφούν προς την απαραίτητη διαφοροποίηση της παραγωγής τους. Η ποιότητα και η ασφάλεια της διατροφικής αλυσίδας και η επάρκεια των δικτύων διανομής αποτελούν βασικές συνισταμένες της οργάνωσης παραγωγής τους και της επιχειρησιακής τους λειτουργίας. Κύριες δυνατότητες συνιστούν η αξιοποίηση εντοπισμένων επενδυτικών ευκαιριών και η αξιοποίηση της αγοράς και του παραγωγικού δυναμικού που μπορεί να αναπτυχθεί στις βαλκανικές χώρες καθώς ήδη στη Βουλγαρία υπάρχουν σημαντικές επενδύσεις.
- Ο κλάδος του καπνού υφίσταται τη διπλή πίεση της αντικαπνιστικής εκστρατείας και του οξύτατου ανταγωνισμού των πολυεθνικών γιγάντων του κλάδου. Δυνατότητες προσφέρονται είτε προς την πλήρη συνεργασία με αυτούς είτε προς την κατεύθυνση της επέκτασης στις βαλκανικές αγορές, εμπορικής (υψηλή κατανάλωση) και επενδυτικής (διαθεσιμότητας πρώτης ύλης, εξειδικευμένου προσωπικού χαμηλού κόστους).
- Οι κλάδοι κλωστοϋφαντουργίας- ένδυσης αντιμετωπίζουν συνολικά το σύνθετο πρόβλημα που προέρχεται από τη μείωση του μεριδίου αγοράς για έτοιμο ένδυμα. Καθώς οι κλάδοι συγκεντρώνουν μεγάλο μέρος της συνολικής απασχόλησης, δεν είναι δυνατόν να αφεθούν σε μια «αυτόνομη» αναδιάρθρωση που θα σήμαινε διόγκωση της ανεργίας στις περιοχές συγκέντρωσής τους. Η εξέλιξη θα κριθεί από τη δυνατότητα του κλάδου ένδυσης να αναπροσανατολιστεί προς την ποιότητα και να αναδιοργανώσει το σύστημα φασόν. Είναι σκόπιμο να εγκατασταθούν ενδοκοινοτικές συνεργασίες στο επίπεδο της τεχνολογίας και του design. Ταυτόχρονα ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας, κατ' εξοχήν εξαγωγικός κλάδος (70% του παραγόμενου προϊόντος πωλείται στο εξωτερικό), για να αντιμετωπίσει τον πιεστικό ανταγωνισμό από τις επιχειρήσεις της Νοτιοανατολικής Ασίας, στρέφεται στη μεταφορά της παραγωγής της στις χώρες της Βαλκανικής. Βέβαια η διείσδυση στις βαλκανικές

οικονομίες προσφέρει χαμηλό κόστος παραγωγής και εργασίας δημιουργώντας όμως εν γένει σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα. Οι μεγαλύτερες μονάδες που παραμένουν επενδύουν συνεχώς σε νέο εξοπλισμό και οργάνωση, με αποτέλεσμα ο κλάδος να μετατρέπεται από έντασης εργασίας, σε κλάδο έντασης κεφαλαίου. Η καλύτερη οργάνωση παραγωγής σε συνδυασμό με την βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος και τα νεώτερα συστήματα προώθησης και εμπορίας ως τον τελικό καταναλωτή βοηθούν στην μείωση του κόστους της παραγωγής και, στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου. Σημαντική είναι η έλλειψη επώνυμων ελληνικών προϊόντων, που οφείλεται κύρια στο σύστημα *facom* που κυριαρχεί στον κλάδο. Οι υπεργολαβίες βασίζονται σε ξένα μοντέλα, γεγονός που περιόρισε και καθυστέρησε την εξέλιξη του ελληνικού *design* στο ύφασμα και το έτοιμο ένδυμα. Ταυτόχρονα η μεταφορά της παραγωγής πολλών βιοτεχνιών στις γειτονικές βαλκανικές χώρες (με βάση στοιχεία του ΣΕΠΒΕ πάνω από 400 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στις βαλκανικές χώρες) συνέβαλλε στη μείωση της απασχόλησης ενώ μεγάλες επιχειρήσεις λόγω λανθασμένων οικονομικών ανοιγμάτων έκλεισαν ή σκοπεύουν να κλείσουν σημαντικές μονάδες παραγωγής δημιουργώντας σημαντικά προβλήματα απασχόλησης στον εν λόγω κλάδο (π.χ. Νάουσα).

- Η ομάδα ξύλου-επίπλου αντιμετωπίζει δυσμενείς προοπτικές, καθώς η αγορά τελικού προϊόντος συρρικνώνεται στο «μαζικό» επίπεδο (λόγω γενικής εισοδηματικής στενότητας) και διαφοροποιείται έντονα στο «ποιοτικό» επίπεδο (έντονη εισαγωγική διείσδυση). Παράλληλα, η επάρκεια πρώτης ύλης δεν είναι εξασφαλισμένη. Δυνατότητες παρέχει η συνεργασία με άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και η αναζήτηση πρώτης ύλης μειωμένου κόστους στις βαλκανικές χώρες.
- Τα μη μεταλλικά ορυκτά και τα οικοδομικά υλικά, εξαρτώμενα από την εξέλιξη στον τομέα των κατασκευών, δεν μπορούν να ελπίζουν σε συνεχή επέκταση όσο διατηρείται η σταθεροποιητική μακρο-οικονομική πολιτική. Ορισμένοι υποκλάδοι μπορεί να βρουν πρόσκαιρη διέξοδο σε εξαγωγές, κάτι που δεν ισχύει για άλλους λόγω τεχνικής δυσκολίας και κόστους μεταφοράς. Προτεραιότητα αποτελεί η επέκταση των επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας και η μείωση του κόστους πρώτης ύλης, ενώ δυνατότητες προσφέρει η επέκταση στις βαλκανικές χώρες σε περίπτωση που αρχίσει η υλοποίηση κατασκευαστικών προγραμμάτων με διεθνή χρηματοδότηση, και σε συνεργασία με κατασκευαστικές εταιρείες.

- Η εξέλιξη στους κλάδους χαρτιού, παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα, πλαστικών λόγω μεγάλης δυναμικότητας των βασικών μονάδων και περιορισμένου μεγέθους εσωτερικής αγοράς, εξαρτάται από τις κλαδικές εξελίξεις σε επίπεδο χώρας. Για τους παραγωγούς τελικών προϊόντων, προτεραιότητα αποκτά η αναζήτηση νέων αγορών καταναλωτικών αγαθών, και άρα δυνατότητες προσφέρει η επέκταση στις βαλκανικές χώρες για εκμετάλλευση των υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων.
- Για τον κλάδο των χημικών οι προοπτικές διαφοροποιούνται ανάλογα με το μεγάλο πλήθος των υποκλάδων και των παραγόμενων προϊόντων. Η παραγωγή εξαρτάται από μακρο-οικονομικούς παράγοντες και από τις ενδοκλαδικές αναδιαρθρώσεις σε Κοινοτικό επίπεδο. Οι παραγωγοί τελικών προϊόντων χρειάζονται διαφοροποίηση των αγορών τους (π.χ. φαρμακευτικά) αλλά διαθέτουν μια εξασφαλισμένη αγορά (απελευθέρωση των εισροών του αγροτικού τομέα για λιπάσματα, αγροχημικά). Η εμπορική διείσδυση στα Βαλκάνια και η αξιοποίηση των εκεί εγκαταστάσεων συνιστούν νέα δυνατότητα επέκτασης του κλάδου.

Επίσης οι Αγγελίστας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος το 2005 στο πλαίσιο διπλωματικής τους εργασίας χρησιμοποιώντας διάφορους δείκτες κλαδικής συγκέντρωσης και κυρίως τον δείκτη Hirschman-Herfindahl (δείκτης H) καθώς και στοιχεία της ICAP σχετικά με την ελληνική βιομηχανία (έχει τονισθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο η σημαντική διαφορά σε σχέση με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο κλάδος παραγωγής βασικών μετάλλων και ο κλάδος μεταφορικών μέσων-ναυπηγείων εμφανίζουν πολύ μεγάλο “δείκτη κλαδικής συγκέντρωσης” (ο “δείκτης κλαδικής συγκέντρωσης” δείχνει το βαθμό του συγκεντρωτισμού – μονοπωλίου μιας αγοράς, βλέπε σχετικά και παράρτημα εργασίας), ενώ ο κλάδος με το χαμηλότερο βαθμό συγκέντρωσης είναι αυτός των ενδυμάτων καθώς κυριαρχείται από πολλές επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους. Από τα αποτελέσματα τους προκύπτει ότι στην Κεντρική Μακεδονία η βιομηχανία, χαρακτηρίζεται από χαμηλούς σχετικά βαθμούς κλαδικής συγκέντρωσης, δηλαδή, όντως απαρτίζεται ως επί το πλείστον από επιχειρήσεις μικρομεσαίου μεγέθους, επιβεβαιώνοντας την επικρατούσα άποψη που αναφέρθηκε και στο Κεφάλαιο 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

4.1 Γενικά Απογραφικά Στοιχεία (www.ypes.gr)

4.1.1 Νομός Κιλκίς

ΕΚΤΑΣΗ	2.519 Km2
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	89.056
ΑΕΠ (2001)	9.655, 17€
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,6 %
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	28.641
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	34,70%
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	20,94%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Τρόφιμα & ποτά, μηχανήματα, έπιπλα, κλωστοϋφαντουργικά, κατεργασία & βαφή γουναρικών.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	902
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ,ΒΙΠΑ)	ΝΑΙ (ΒΙΠΕ ΣΤΑΥΡΟΧΩΡΙΟΥ ,21.782 τ.μ., εγκατεστημένες 33 επιχειρήσεις)

4.1.2. Νομός Σερρών

ΕΚΤΑΣΗ	3.968 Km2
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	200.916
ΑΕΠ (2001)	7.982,39 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,2%
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	65.181
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	5,70%
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	15,84%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Τρόφιμα & ποτά, ξύλο, έπιπλα, μεταλλικά προϊόντα.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	1.457
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ,ΒΙΠΑ)	ΝΑΙ (ΒΙΠΕ ΣΕΡΡΩΝ, Δήμος Λευκώνα, 1200 στρ.)

4.1.3. Νομός Χαλκιδικής

ΕΚΤΑΣΗ	3.254 Km2
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	107.156
ΑΕΠ (2001)	12.237,71 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,9%
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	34.450
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	12,80%
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	22,11%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Τρόφιμα & ποτά.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	677
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ)	ΟΧΙ (στο στάδιο υλοποίησης ΒΙΟΠΑ Ζερβοχωρίου)

4.1.4. Νομός Πέλλας

ΕΚΤΑΣΗ	2.506 Km ²
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	145.797
ΑΕΠ (2001)	8.833,45 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,0 %
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	53.782
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	21,00%
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	16,29%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Τρόφιμα & ποτά, κατασκευές, προϊόντα από καουτσούκ & πλαστική ύλη
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	950
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ)	ΟΧΙ

4.1.5. Νομός Ημαθίας

ΕΚΤΑΣΗ	1.701 Km ²
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	143.618
ΑΕΠ (2001)	9.860,60 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,1 %
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	51.560
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	27,10 %
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	15,82%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Τρόφιμα-ποτά, κλωστοϋφαντουργικές ύλες και προϊόντα, χημικά (πλαστικές ύλες και ελαστικό) πολλαπλασιαστικό φυτικό υλικό, επεξεργασία μαρμάρου
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	1.183
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ)	ΝΑΙ (ΒΙΠΕ ΕΔΕΣΣΑΣ στη Δροσιά 2 εγκατεστημένες επιχειρήσεις & ΒΙ.ΠΕ. Πέλλας Ημαθίας (Πετραία)

4.1.6. Νομός Πιερίας

ΕΚΤΑΣΗ	1.516 Km ²
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	129.846
ΑΕΠ (2001)	8.598,68 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,8%
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	45.915
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	7,40%
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	16,76%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Μάρμαρα, τρόφιμα & ποτά, κατεργασία & βαφή γουναρικών, μεταλλικά προϊόντα, κατασκευές.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	897
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ)	ΟΧΙ (υπό κατασκευή στο Λιτόχωρο)

4.1.7. Νομός Θεσσαλονίκης

ΕΚΤΑΣΗ	3.683 Km ²
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΣΥΕ 2001)	1.057.825
ΑΕΠ (2001)	9.655,17 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΕΠ ΕΛΛΑΔΑΣ	11,7%
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	416.342
ΑΕΠ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	24,90 %
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	18,90 %
ΒΑΣΙΚΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Κατεργασία & βαφή γουναρικών, τρόφιμα & ποτά, κατασκευές, έπιπλα, κλωστοϋφαντουργικά
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΕΣΥΕ 2001)	11.165
ΥΠΑΡΞΗ ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ)	ΝΑΙ (ΒΙΠΕ ΣΙΝΔΟΥ, 241 επιχειρήσεις εγκατεστημένες, διαθέσιμη έκταση 4,45 εκ. τ.μ., ΒΙΠΑ ΚΟΥΦΑΛΙΩΝ, υπό θεσμοθέτηση ΒΙΟΠΑ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ)

4.2 Στοιχεία Απασχόλησης

Πίνακας 2 Απασχόληση βιομηχανικού τομέα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και στο σύνολο της χώρας με βάση ΕΣΥΕ (2001)

Νομοί	1995	2001
ΗΜΑΘΙΑΣ	4.517	4.472
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	38.828	33.172
ΚΙΛΚΙΣ	3.560	4.349
ΠΕΛΛΗΣ	3.685	2.547
ΠΙΕΡΙΑΣ	2.500	968
ΣΕΡΡΩΝ	2.425	1.659
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	723	911
Σύνολο χώρας	255.014	233.340

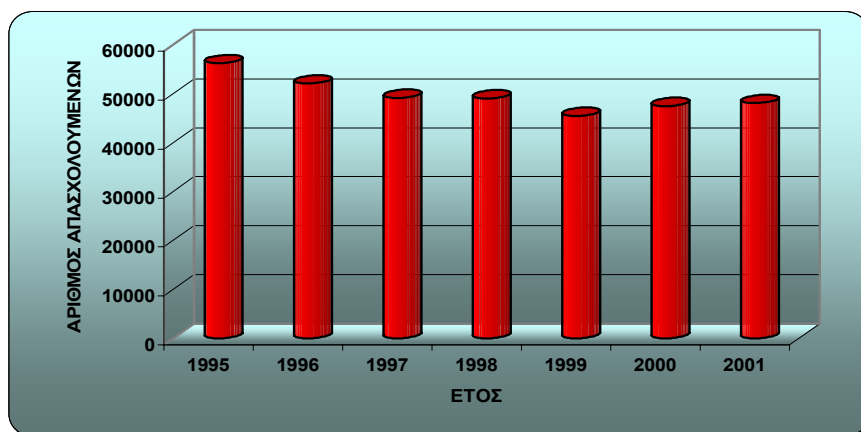
Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 64, Θεσσαλονίκη, 2005

Πίνακας 3 Αριθμός απασχολούμενων στο βιομηχανικό τομέα ανά νομό στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας με βάση ΕΣΥΕ 1995-2001

ΝΟΜΟΣ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
ΗΜΑΘΙΑΣ	4.517	4.094	3.974	4.151	4.015	4.341	4.472
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	38.828	36.082	33.686	33.561	31.371	3.2576	33.172
ΚΙΛΚΙΣ	3.560	3.522	3.495	3.439	3.366	4.165	4.349
ΠΕΛΛΗΣ	3.685	3.297	2.999	2.896	2.731	2.571	2.547
ΠΙΕΡΙΑΣ	2.500	2.091	2.111	2.175	1.560	1.283	968
ΣΕΡΡΩΝ	2.425	2.166	2.066	1.977	1.751	1.814	1.659
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	723	829	817	808	713	729	911
ΣΥΝΟΛΟ	56.238	52.081	49.147	49.007	45.506	47.480	48.078

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 80, Θεσσαλονίκη, 2005

Διάγραμμα 1 Μεταβολή απασχόλησης στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας 1995-2001

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 80 , Θεσσαλονίκη, 2005

Βάσει των παραπάνω στοιχείων βρίσκουμε τα ποσοστά μεταβολής της απασχόλησης ανά νομό και έτος.

Πίνακας 4: Ποσοστά μεταβολής της βιομηχανικής απασχόλησης ανά νομό και έτος στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με βάση την ΕΣΥΕ(2001)

ΝΟΜΟΣ	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
ΗΜΑΘΙΑΣ	-0,094	-0,029	0,044	-0,033	0,081	0,030
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	-0,071	-0,066	-0,004	-0,065	0,038	0,018
ΚΙΛΚΙΣ	-0,011	-0,008	-0,016	-0,021	0,237	0,044
ΠΕΛΛΗΣ	-0,105	-0,090	-0,034	-0,057	-0,058	-0,009
ΠΙΕΡΙΑΣ	-0,164	0,009	0,030	-0,283	-0,178	-0,245
ΣΕΡΡΩΝ	-0,107	-0,046	-0,043	-0,114	0,036	-0,086
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0,146	-0,014	-0,011	-0,118	0,024	0,249
ΣΥΝΟΛΟ	-0,074	-0,056	-0,003	-0,071	0,043	0,013

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος- Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 80, Θεσσαλονίκη, 2005

Πίνακας 5 : Βιομηχανική απασχόληση νομών Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας με βάση στοιχεία ΕΣΥΕ (2001) - Ποσοστά διαφοράς

ΝΟΜΟΙ	1995	2001	Διαφορά(%)
ΗΜΑΘΙΑΣ	4517	4472	-0,01016547
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	38828	33172	-0,17049138
ΚΙΛΚΙΣ	3560	4349	0,181379628
ΠΕΛΛΗΣ	3685	2547	-0,44678838
ΠΙΕΡΙΑΣ	2500	968	-1,58297521
ΣΕΡΡΩΝ	2425	1659	-0,46181435
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	722	911	0,206553238

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 67, Θεσσαλονίκη, 2005

Με βάση τους παραπάνω πίνακες και διαγράμματα εξάγονται ο κάτωθι διαπιστώσεις (Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος 2005) :

- Εμφανίζεται μία συνεχής μείωση του αριθμού των απασχολουμένων έως το 1999, ενώ στα επόμενα έτη παρουσιάζεται μία μικρή τάση αύξησης. Οι μεγαλύτερες μεταβολές εμφανίζονται:
 - Στο Νομό Κιλκίς για την περίοδο '99-'00 (αύξηση 23.7%).
 - Στο Νομό Πιερίας για την περίοδο '98-'99 (μείωση 28.3%) και για την περίοδο '00-'01 (μείωση 24.5%).
 - Στο Νομό Χαλκιδικής για την περίοδο '00-'01 (αύξηση 24.9%).

Πιθανολογείται ότι λόγω κρίσιμων μεταβολών στη βιομηχανική παραγωγή μετά το 2001 αλλά και των γενικότερων οικονομικών και περιφερειακών μεταβολών η κατάσταση πιθανώς να είναι εις βάρος ορισμένων νομών (π.χ. Νάουσα λόγω προβλημάτων στην κλωστοϋφαντουργία).

- Στο διάστημα 1995-2001 παρατηρώντας τις μεταβολές ανά νομό στην απασχόληση προκύπτει ότι :
 - Στο νομό Ημαθίας παρουσιάζεται μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 1%, μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 19.71% και αύξηση των πωλήσεων κατά 44%.

- Στο νομό Θεσσαλονίκης παρουσιάζεται μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 14.56%, μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 36.8% και αύξηση των πωλήσεων κατά 41.5%.
- Στο νομό Κιλκίς παρουσιάζεται αύξηση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 22.15%, μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 21.7% και αύξηση των πωλήσεων κατά 100%.
- Στο νομό Πέλλας παρουσιάζεται μία μεγάλη μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 31% , μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 41.6% και αύξηση των πωλήσεων κατά 4.8%.
- Στο νομό Πιερίας παρουσιάζεται μία μεγάλη μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 61%, μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 50% και αύξηση των πωλήσεων κατά 41%.
- Στο νομό Σερρών παρουσιάζεται μία μεγάλη μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 32%, μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 45% και αύξηση των πωλήσεων κατά 21%.
- Στο νομό Χαλκιδικής παρουσιάζεται αύξηση της βιομηχανικής απασχόλησης κατά 26%, μείωση του αριθμού των βιομηχανιών κατά 30% και αύξηση των πωλήσεων κατά 18.5%.

Συμπερασματικά στο διάστημα 1995-2001 πλην των Νομών Χαλκιδικής και Κιλκίς όπου παρουσιάζεται σημαντική αύξηση της βιομηχανικής απασχόλησης στους υπόλοιπους νομούς παρουσιάζεται μείωση αυτής. Παρόλο όμως τη μείωση της απασχόλησης και του αριθμού των βιομηχανιών καταγράφεται σημαντική αύξηση των πωλήσεων σε επίπεδα της τάξης του 41% απόρροια της αύξησης της παραγωγικότητας, της διατήρησης των μεγάλων επιχειρήσεων και της αύξησης των εξαγωγών.

Ως προς την κλαδική κατανομή της απασχόλησης υπάρχει έλλειψη έτοιμων και αξιόπιστων δεδομένων προκειμένου να εξαχθούν κατάλληλα συμπεράσματα.

Οι Αγγελίστας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος το 2005 στο πλαίσιο διπλωματικής τους εργασίας που τους ανατέθηκε σε συνεργασία με το ΤΕΕ/ΤΚΜ προσάρμοσαν τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ 2001 με αντίστοιχα της ICAP για το 2003 δημιουργώντας με τη χρήση παραδοχών πίνακες για την απασχόληση προκειμένου

να διεξάγουν μία συγκριτική έρευνα μεταξύ των νομών Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας με τη χρήση υφιστάμενων μοντέλων περιφερειακής ανάλυσης.

Πίνακας 6: Απασχόληση ανά κλάδο και νομό για το 2003 στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΚΛΑΔΟΙ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΙΛΚΙΣ	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
1	1280	10018	697	1993	534	798	706
2	0	4979	465	0	0	0	0
3	542	3953	965	53	209	131	21
4	46	6329	266	141	129	0	268
5	0	260	0	0	0	0	45
6	153	568	68	5	0	17	44
7	26	1308	115	90	92	0	0
8	6	1466	0	15	23	21	75
9	0	46	0	0	0	0	18
10	11	1153	33	0	19	45	26
11	142	2103	187	95	64	80	0
12	117	1938	228	153	0	253	230
13	0	612	7	0	0	0	0
14	36	3001	1218	79	151	262	15
15	19	807	580	107	7	57	14
16	0	639	17	10	114	4	0
17	20	849	247	10	135	37	0
18	59	1372	44	2	0	34	8
19	73	2284	121	10	0	313	19

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 51, Θεσσαλονίκη, 2005

Πίνακας 7: Απασχόληση ανά κλάδο και νομό για το 2001 στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΚΛΑΔΟΙ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΙΛΚΙΣ	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
1	965	7552	525	1502	403	602	532
2	0	1398	131	0	0	0	0
3	491	3581	874	48	189	119	19
4	43	5917	249	132	121	0	251
5	0	289	0	0	0	0	50
6	151	559	67	5	0	17	43
7	25	1276	112	88	90	0	0
8	4	1012	0	10	16	14	52
9	0	35	0	0	0	0	14
10	7	786	22	0	13	31	18
11	119	1762	157	80	54	67	0
12	74	1232	145	97	0	161	146
13	0	1276	15	0	0	0	0
14	19	1553	630	41	78	136	8

15	38	1630	1171	216	14	115	28
16	0	320	9	5	57	2	0
17	21	907	264	11	144	40	0
18	56	1302	42	2	0	32	8
19	32	993	53	4	0	136	8

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ.66, Θεσσαλονίκη, 2005

Σημείωση : Η ταξινόμηση των κλάδων είναι σε αντιστοιχία με τον ΣΤΑΚΟΔ 2003 και παρουσιάζεται στο παράρτημα της εργασίας

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και με εφαρμογή των μοντέλων περιφερειακής ανάλυσης σε επίπεδο Νομού (ταξινόμηση με βάση τον τύπο του Boudeville , ταξινόμηση με βάση τη μέθοδο του συντελεστή συμμετοχής, ταξινόμηση με βάση τη μέθοδο του βαθμού υπεροχής) προκύπτουν οι κάτωθι πίνακες :

1. Εφαρμογή τύπου Boudeville

Πίνακας 8 : Χαρακτηριστικά νομών και προτεινόμενα μέτρα με βάση τον τύπο του Boudeville

ΝΟΜΟΙ	Περ/κός Τύπος	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΝΟΜΩΝ- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ
Ημαθίας	4	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση κλαδικής διάρθρωσης
Θεσσαλονίκης	8	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση κλαδικής διάρθρωσης και υποδομής
Κιλκίς	2	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες	
Πέλλας	6	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση υποδομής
Πιερίας	6	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση υποδομής
Σέρρες	6	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση υποδομής
Χαλκιδική	4	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση κλαδικής διάρθρωσης
Περιφέρεια	8	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες	Βελτίωση κλαδικής διάρθρωσης και υποδομής

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ. 69, Θεσσαλονίκη, 2005

Στο παράρτημα της εργασίας δίνονται επεξηγήσεις σχετικά με τον τύπο του Boudeville και την κατανομή σε περιφερειακούς τύπους.

2. Εφαρμογή συντελεστή συμμετοχής

Πίνακας 9 : Ειδίκευση των επτά νομών της Κεντρικής Μακεδονίας στους 19 κλάδους της μεταποίησης

ΚΛΑΔΟΙ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΙΛΚΙΣ	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
1	•	•		•	•	•	•
2		•	•				
3	•	•	•		•	•	
4		•			•		•
5							•
6	•						•
7		•		•	•		
8							•
9							•
10							
11		•			•	•	
12						•	•
13							
14		•	•		•	•	
15			•				
16					•		
17		•	•		•		
18							
19		•				•	

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ.73 , Θεσσαλονίκη, 2005.

3. Εφαρμογή βαθμού υπεροχής νομού ανά κλάδο στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας

Πίνακας 10 : Εξειδίκευση των επτά νομών της Κεντρικής Μακεδονίας στους 19 κλάδους της μεταποίησης

ΚΛΑΔΟΙ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΙΛΚΙΣ	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							

1^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	μέχρι 50%
2^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	50% - 100%
3^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	100% - 200%
4^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Πάνω από 200%

Πηγή : *Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ.78, Θεσσαλονίκη, 2005.*

Από τους παραπάνω πίνακες εξάγονται τα εξής συμπεράσματα :

- Τα χαρακτηριστικά κάθε νομού καθώς και τα προτεινόμενα δίνουν γενικές κατευθύνσεις και όχι λύσεις στα προβλήματα του κάθε κλάδου και νομού.
- Με βάση την ερμηνεία της ταξινόμησης του Boudeville, το Κιλκίς είναι ο μοναδικός νομός που έχει ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και τοπικούς παράγοντες θετικούς. Η συμβολή του, όμως, στην περιφέρεια είναι αρκετά μικρότερη σε σχέση με τη συμβολή των υπολοίπων.
- Ο Νομός Θεσσαλονίκης εμφανίζει τη μεγαλύτερη συμβολή στην περιφέρεια, (71,7 % των επιχειρήσεων), για αυτό και επηρεάζει, όπως φαίνεται, αρνητικά τα συνολικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας.
- Ο νομός Ημαθίας σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον τέταρτο περιφερειακό τύπο, με δυσμενή κλαδική διάρθρωση και θετικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών, παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών και ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο, ενώ σε ικανοποιητικό επίπεδο ανάπτυξης βρίσκεται και ο κλάδος κατασκευής προϊόντων από πλαστικό και πλαστικές ύλες. Βάσει του

αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει ένα ποσοστό της τάξης του 5.3% για το έτος 2003.

- Ο νομός Θεσσαλονίκης σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον όγδοο περιφερειακό τύπο, με δυσμενή κλαδική διάρθρωση και αρνητικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών, παραγωγής προϊόντων καπνού, παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών, κατεργασία ειδών ένδυσης και βαφή γουναρικών, παραγωγής χαρτοπολλτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί, κατασκευής προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες, ηλεκτρικών συσκευών και φωτιστικών και κατασκευής επίπλων και λοιπών βιομηχανιών. Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημάνουμε πως ενώ με βάση τον αριθμό των εργαζομένων ο κλάδος τροφίμων και ποτών είναι κλάδος ειδίκευσης, δεν συμβαίνει το ίδιο με βάση τον αριθμό των καταστημάτων και την μέθοδο του βαθμού υπεροχής. Συνολικά, βάσει του αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ο νομός Θεσσαλονίκης κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό, της τάξης του 71.7%.
- Ο νομός Κιλκίς σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον δεύτερο περιφερειακό τύπο, με ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και θετικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους παραγωγής προϊόντων καπνού, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού και ηλεκτρικών συσκευών και φωτιστικών. Βάσει του αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει ένα ποσοστό της τάξης του 6%.
- Ο νομός Πέλλας σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον έκτο περιφερειακό τύπο, με ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και αρνητικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών και παραγωγής χαρτοπολλτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί, ενώ σε ικανοποιητικό επίπεδο βρίσκεται και ο κλάδος κατασκευής μηχανημάτων. Βάσει του αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει ένα ποσοστό της τάξης του 5%.
- Ο νομός Πιερίας σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον έκτο περιφερειακό τύπο, με ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και αρνητικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών, παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών, κατεργασίας ειδών ένδυσης και βαφής γουναρικών, παραγωγής χαρτοπολλτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί,

κατασκευής προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, ηλεκτρικών συσκευών και φωτιστικών και τέλος παραγωγής χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί. Βάσει του αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει ένα ποσοστό της τάξης του 3.7%.

- Ο νομός Σερρών σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον έκτο περιφερειακό τύπο, με ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και αρνητικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών, παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών, κατασκευής προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες, κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού και τέλος κατασκευής επίπλων, λοιπών βιομηχανιών. Βάσει του αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει ένα ποσοστό της τάξης του 4.7%.
- Ο νομός Χαλκιδικής σύμφωνα με τη ταξινόμηση του Boudeville ανήκει στον τέταρτο περιφερειακό τύπο, με δυσμενή κλαδική διάρθρωση και θετικούς τοπικούς παράγοντες. Ειδικεύεται στους κλάδους τροφίμων και ποτών, κατεργασίας ειδών ένδυσης και βαφής γουναρικών, κατεργασίας και δέψη δέρματος, βιομηχανίας ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο, εκδόσεων-εκτυπώσεων, παραγωγής οππάνθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και καυσίμων και τέλος κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά. Βάσει του αριθμού επιχειρήσεων συγκριτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέχει ένα ποσοστό της τάξης του 3.8%.

Επίσης :

- Οι νομοί Πιερίας και Θεσσαλονίκης ειδικεύονται σε περισσότερους κλάδους απ' ότι οι υπόλοιποι νομοί, δηλαδή σε εννέα και οκτώ κλάδους αντίστοιχα.
- Ο νομός Πέλλας παρουσιάζει τις λιγότερες ειδικεύσεις σε κλάδους, σε αυτούς των τροφίμων-ποτών και παραγωγής προϊόντων από χαρτί.
- Ο κλάδος τροφίμων και ποτών αποτελεί βασική δραστηριότητα στους περισσότερους νομούς, εκτός του Κιλκίς.

- Οι κλάδοι της παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων και των μεταφορικών μέσων-ναυπηγείων δεν είναι βασικές δραστηριότητες σε κανέναν νομό.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω διαπιστώσεων προτείνονται από τους Τ. Αγγελίτσα-Ν. Σφίτη οι κάτωθι προτεραιότητες ανάπτυξης σε σχέση με τους μεταποιητικούς κλάδους :

Πίνακας 11 Προτεραιότητες ανάπτυξης στην Κεντρική Μακεδονία

ΝΟΜΟΙ/ ΚΛΑΔΟΙ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΙΛΚΙΣ	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
1							
2	B			B	B	B	Γ
3							
4	B		B	B		A	
5	B	B	Γ	B	B	B	
6		Γ	Γ	Γ	A	B	
7	B		Γ			A	Γ
8	A	A	B	A	A	A	
9	B	Γ	B	B	B	B	
10	B	Γ	Γ	B	B		Γ
11	Γ		Γ	B			Γ
12	Γ	B		B	A		
13	B	B	Γ	B	A	A	Γ
14							
15	B	Γ		B	A	A	Γ
16	B	B	Γ	A		A	B
17	Γ			Γ		B	Γ
18	B	A	B	A	A	A	B
19	A		B	A	A		B

Πηγή : Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003», σελ.89, Θεσσαλονίκη, 2005

Στόχος των προτάσεων αυτών είναι να δοθεί μια απάντηση στο ερώτημα ποιοι είναι οι κλάδοι εκείνοι που πρέπει να αναπτυχθούν, σε ποιους νομούς και με ποιες προτεραιότητες, όσο αφορά την ένταξή τους σε κατηγορίες αναπτυξιακών κινήτρων στα πλαίσια περιφερειακής πολιτικής. Για το λόγο αυτό καθορίζονται τρεις κατηγορίες ή διαβαθμίσεις προτεραιοτήτων: "Α" πρώτης προτεραιότητας, "Β" δεύτερης και "Γ" τρίτης. Για παράδειγμα στην "Α" κατηγορία εντάσσονται οι κλάδοι εκείνοι που είναι λιγότερο ανεπτυγμένοι από τους υπόλοιπους, σε νομούς που έχουν τις μεγαλύτερες μειώσεις στο εργατικό δυναμικό και στον αριθμό βιομηχανιών. Επίσης θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι κλάδοι, οι οποίοι σε ορισμένους νομούς εντάσσονται στην

κατηγορία Γ, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ανταγωνιστικοί των αντίστοιχων κλάδων των άλλων κατηγοριών σε άλλους νομούς.

Συμπερασματικά με βάση τις παραπάνω προτάσεις :

- Οι κλάδοι στους νομούς Σερρών και Πιερίας που χρήζουν ενίσχυσης ανήκουν στην πλειοψηφία τους στη κατηγορία "Α". Αυτό σημαίνει πως η ανάπτυξη των συγκεκριμένων νομών πρέπει να έχει υψηλή προτεραιότητα.
- Αντίθετα, οι κλάδοι στους νομούς Χαλκιδικής και Κιλκίς ανήκουν ως επί το πλείστον στη κατηγορία "Γ". Η ανάπτυξη των νομών αυτών πρέπει να έχει χαμηλή προτεραιότητα.
- Όσο αφορά τους υπόλοιπους τρεις νομούς, οι κλάδοι στην πλειοψηφία τους ανήκουν στη "Β" κατηγορία προτεραιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Παρά το γεγονός ότι η ανάδειξη της τεχνογνωσίας, της καινοτομίας και της πρόσβασης σε υψηλής ειδίκευσης προσωπικό καθιστά τον τομέα έρευνας τεχνολογίας- καινοτομίας καθοριστικό για το μέλλον της βιομηχανίας και της περιφέρειας γενικότερα εντούτοις παρουσιάζεται μία αδυναμία παραγωγής καινοτομίας από τους υφιστάμενους φορείς και κυριότερα από τις ίδιες της επιχειρήσεις παρά το γεγονός ότι στη Θεσσαλονίκη δραστηριοποιείται πλήθος ερευνητικών φορέων και ινστιτούτων (π.χ. Παρατηρητήριο Καινοτομίας, δύο θερμοκοιτίδες) σημαντικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (Α.Π.Θ, ΤΕΙΘ) με παραρτήματα σε πόλεις της Κεντρικής Μακεδονίας (π.χ. Πέλλα, Σέρρες, Κατερίνη). Επίσης σημαντικό έργο διαδραματίζει η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας μέσω της υλοποίησης του ΠΕΠ (και σχετικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων απευθείας με την Ε.Ε. Αποτέλεσμα αυτού είναι να υπάρχει σημαντική υστέρηση σε σχέση με την Αττική τόσο σε επιδόσεις όσο και σε υποστήριξη και χρηματοδότηση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης για τις ανάγκες των επιχειρήσεων και να υπάρχει μεγάλο κενό στη συγκεκριμένη περιφέρεια αναφορικά με την υιοθέτηση νέων μεθόδων και τεχνολογιών καινοτομικού

Στις παραπάνω διαπιστώσεις συνηγορούν τα ποσοστά των τριών δεικτών μέτρησης καινοτομίας σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία (ΕΠΑΚ) του 2002. (ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ ,2005). Οι δείκτες αυτοί είναι :

- **Περιφερειακός Εθνικός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΕΣΔΚ) – Regional National Summary Innovation Index (RNSII):** Ορίζεται ως σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της χώρας. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας.
- **Περιφερειακός Ευρωπαϊκός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΕυρΣΔΚ)- Regional European Summary Innovation Index (REUSII):** ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της ΕΕ. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ.

- **Φανερός Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΦΠΣΔΚ)- Revealed Regional Summary Innovation Index (RRSII):** Προκύπτει ως μέσος όρος των δεικτών ΠΕΣΔΚ και ΠΕυρΣΔΚ.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για όλους του παραπάνω δείκτες βρίσκεται κάτω από τους μέσους όρους, και στην τέταρτη κατά σειρά θέση. Πιο συγκεκριμένα:

- στο Δείκτη ΠΕΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της χώρας με ποσοστό 83%,
- στο Δείκτη ΠΕυρΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο ως περιφέρεια προς το μέσο της ΕΕ, με ποσοστό 35% και
- στο Δείκτη ΦΠΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο των δύο προαναφερόμενων δεικτών, με ποσοστό 50%.

Πίνακας 12 Ποσοστά Δεικτών των Περιφερειών της Ελλάδας, βάσει του Ευρωπαϊκού Πίνακα Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία, για το 2002.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΕΣΔΚ %	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΕυρΣΔΚ %	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΦΠΣΔΚ %
ΑΤΤΙΚΗ	139	ΚΡΗΤΗ	50	ΑΤΤΙΚΗ	93
ΚΡΗΤΗ	104	ΑΤΤΙΚΗ	47	ΚΡΗΤΗ	77
ΗΠΕΙΡΟΣ	89	ΗΠΕΙΡΟΣ	35	ΗΠΕΙΡΟΣ	62
ΚΕΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	83	ΚΕΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	35	ΚΕΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	59
ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	81	ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	32	ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΑ	55
ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΑ	72	ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΑ	29	ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	52
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ&&ΘΡΑΚΗ	66	ΑΝ.ΜΑΚΕΔ&&ΘΡΑΚΗ	28	ΑΝ.ΜΑΚΕΔ&&ΘΡΑΚΗ	47
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	56	Β.ΑΙΓΑΙΟ	26	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	40
ΣΤΕΡ.ΕΛΛΑΔΑ	55	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	24	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	38
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	52	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	24	ΣΤΕΡ.ΕΛΛΑΔΑ	37
Β.ΑΙΓΑΙΟ	48	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	22	Β.ΑΙΓΑΙΟ	37
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	38	ΣΤΕΡ.ΕΛΛΑΔΑ	19	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	30
Ν.ΑΙΓΑΙΟ	22	Ν.ΑΙΓΑΙΟ	14	Ν.ΑΙΓΑΙΟ	18

European Innovation Scoreboard 2002

Πηγή: ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ (2005) «Μελέτη Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας», σελ. 17, Θεσσαλονίκη

Η δημιουργία του πόλου καινοτομίας, η παροχή κινήτρων σε ερευνητές και ερευνητικά κέντρα για τη δημιουργία εταιρειών spin off με σκοπό την προσέλκυση εταιρειών του εξωτερικού με διεθνή θέση και ισχυρό πελατολόγιο, οι συμμαχίες με επιχειρήσεις του εξωτερικού και η συνεργασία και δικτύωση των υφιστάμενων ερευνητικών φορέων αποτελούν μέτρα προς τη βελτίωση της σημερινής κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ/ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Τα βασικότερα προγράμματα τα οποία οι βιομηχανίες και γενικότερα οι μεταποιητικές μονάδες αξιοποιούν για επενδύσεις εντάσσονται σε μέτρα και δράσεις του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ), του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΕΠ Κ.Μ.), στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου, στην Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader+ και στον Αναπτυξιακό Νόμο. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται ορισμένα στοιχεία από το ΕΠΑΝ και το ΠΕΠ καθώς ο διαθέσιμος χρόνος αλλά και οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν μπορούσαν να μας διαθέσουν άμεσα τα σχετικά στοιχεία σε επίπεδο Περιφέρειας.

6.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ” είναι ένα πολυτομεακό Πρόγραμμα, ευθύνης των Υπουργείων Ανάπτυξης και Τουριστικής Ανάπτυξης που έχει ως κεντρικό στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Για την καλύτερη εφαρμογή διαχείριση και υλοποίηση του προγράμματος έχει συσταθεί η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠΑΝ. (ΕΥΔ/ΕΠΑΝ).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΕΠΑΝ ανέρχεται σε 6.7 δις.€. Η χρηματοδότηση του προέρχεται σε ποσοστό 50,38% επί του συνολικού προϋπολογισμού από Εθνικούς Πόρους, δηλαδή με συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου, ενώ το 49,62% προέρχεται από τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε.. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε. τα οποία συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του Ε.Π.ΑΝ. είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.). Το ΕΠΑΝ περιλαμβάνει μία σειρά από Αξονες, Μέτρα, Πράξεις και Δράσεις οι οποίες απευθύνονται στους τομείς της Μεταποίησης, του Τουρισμού, της Παροχής Υπηρεσιών και της Ενέργειας και υπηρετούν τους βασικούς του στόχους, που αποτελούν :

- Η τεχνολογική αναβάθμιση και εισαγωγή καινοτομιών στις ΜΜΕ
- Η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας
- Η ενίσχυση και αναβάθμιση της απασχόλησης
- Η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

- Η εισαγωγή και χρήση των νέων τεχνολογιών για την απόκτηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Το ΕΠΑΝ διαρθρώνεται σε 9 άξονες εκ των οποίων οι άξονες 1, 2, 4, 6 και 7 είναι οι βασικοί άξονες μέσω των οποίων υλοποιούνται μέτρα και δράσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση των βιομηχανικών/μεταποιητικών επιχειρήσεων.

Πίνακας 13 Άξονες Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ»

ΑΞΟΝΑΣ 1	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΑΞΟΝΑΣ 2	ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 3	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 4	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ
ΑΞΟΝΑΣ 5	ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ-ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ
ΑΞΟΝΑΣ 6	ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 7	ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΑΞΟΝΑΣ 8	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΑΞΟΝΑΣ 9	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Στον τομέα της μεταποίησης το ΕΠΑΝ προσφέρει ενισχύσεις για την παραγωγική ανασυγκρότηση και την τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρήσεων, είτε υφιστάμενων είτε υπό ίδρυση.

Στόχο των παραπάνω ενισχύσεων αποτελούν:

- ❑ ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής διαδικασίας μέσω της αγοράς σύγχρονου και τεχνολογικά ανώτερου εξοπλισμού/λογισμικού,
- ❑ η προώθηση της συνεργασίας και η αναβάθμιση των εταιρικών σχέσεων,
- ❑ η προώθηση της διείσδυσης των νέων τεχνολογιών μέσω αγοράς μηχανογραφικού εξοπλισμού και δημιουργίας ιστοσελίδας,
- ❑ η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης μέσω της εισαγωγής συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- ❑ η ενσωμάτωση της ποιότητας στη στρατηγική των επιχειρήσεων μέσω της απόκτησης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας της σειράς ISO 9000 (9001, 9002, κ.λ.π.),
- ❑ η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και
- ❑ η προώθηση της δικτύωσης των επιχειρήσεων.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στο Ε.Π.ΑΝ. και τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν οι επιχειρήσεις προκειμένου να ενισχυθούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις ταξινομούνται σε έξι κατηγορίες:

Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων διαφόρων τομέων δραστηριότητας και ανεξαρτήτως αριθμού απασχολούμενων.

Χρηματοδότηση υφιστάμενων Επιχειρήσεων που απασχολούν έως 250 άτομα.

Χρηματοδότηση υφιστάμενων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων που απασχολούν έως 50 άτομα.

Χρηματοδότηση Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Χρηματοδότηση επιχειρηματικής δραστηριότητας επιλεγμένων ομάδων πληθυσμού

Χρηματοδότηση Εμπορικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών έως 9 άτομα.

Τις βασικότερες δράσεις του ΕΠΑΝ διαχειρίζονται οι 7 Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης με γεωγραφική ευθύνη ο καθένας. Για την Περιφέρεια της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας ο αρμόδιος ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης είναι η εταιρεία ΚΕΠΑ-ANEM στην οποία συμμετέχουν ο ΣΒΒΕ, ο ΣΕΒΕ, τα Επιμελητήρια της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, η Αναπτυξιακή Κοζάνης (ANKO A.E.) και η Ένωση Κεντρικών Επιμελητηρίων Μακεδονίας (ΕΚΕΜ).

Με βάση τα στοιχεία του ΕΦΔ ΚΕΠΑ-ANEM σχετικά με τις συμβάσεις των έργων που έχουν υπογραφεί τα προγράμματα που διαχειρίζεται έως τις 28/2/2004 γίνεται φανερό ότι :

- Ο Νομός Θεσσαλονίκης κατέχει την πλειοψηφία των επενδύσεων
- Οι κλάδοι των μεταλλικών κατασκευών, τροφίμων ποτών, επίπλων και πληροφορικής υπερέχουν σε επενδύσεις που αφορούν στον εκσυγχρονισμό της οργανωτικής και παραγωγικής λειτουργίας
- Οι επενδύσεις σε πάγια στοιχεία και κτιριακές υποδομές υπερτερούν σαφώς σε προτίμηση σε σχέση με προγράμματα καινοτομίας. Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις ακόμη και οι χαρακτηριζόμενες ως βιομηχανίες απασχολούν έως 50 άτομα με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζονται ως μικρές επιχειρήσεις (σύσταση 361/2004 της Ε.Ε.) και στην επιχειρησιακή τους λειτουργία να ενσωματώνουν τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες μίας τυπικής μικρομεσαίας επιχείρησης.

Ειδικότερα για ορισμένα βασικά προγράμματα βιομηχανίας/μεταποίησης όπως :

α) Δράση 2.7.1/ΕΠΑΝ « Ενίσχυση Ολοκληρωμένων Επιχειρηματικών Σχεδίων Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων»

β) Δράση 2.9.2/ΕΠΑΝ «Ενίσχυση Περιβαλλοντικών Σχεδίων για την απόκτηση EMAS η/και ECO LABEL»

έχουμε :

Πίνακας 14 : Κατανομή συμβάσεων υποέργων Δράσης 2.7.1./ΕΠΑΝ/Α,Β,Γ κύκλος ανά νομό εγκατάστασης επένδυσης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Κατανομή ανά νομό έως 28/2/2006

Νομός	Αριθμός Υποέργων	Π/Υ Σύμβασης (€)	Ποσοστό έργων % επί συνόλου
Θεσσαλονίκης	381	85.624.360,00	80,55%
Ημαθίας	12	2.516.734,00	2,54%
Πιερίας	9	1.909.499,00	1,90%
Πέλλας	22	4.369.922,00	4,65%
Κιλκίς	13	3.213.777,00	2,75%
Σερρών	18	3.994.052,00	3,81%
Χαλκιδικής	18	5.172.891,00	3,81%
ΣΥΝΟΛΟ:	473	106.801.235,00	100%

Πηγή : ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ

Πίνακας 15: Κατανομή ενταγμένων υποέργων (ένταξη στις 16/3/2006) Δράσης 2.7.1./ΕΠΑΝ/Δ κύκλος ανά νομό εγκατάστασης επένδυσης και κλάδο (ΣΤΑΚΟΔ) (η υπογραφή συμβάσεων είναι σε εξέλιξη)

Κατανομή ανά νομό

Νομός	Αριθμός Υποέργων	Εγκεκριμένος Π/Υ (€)	Ποσοστό έργων % επί συνόλου
Θεσσαλονίκης	320	95.864.984,41	73,23%
Ημαθίας	19	6.109.142,57	4,35%
Πιερίας	15	4.631.630,30	3,43%
Πέλλας	17	3.681.057,09	3,89%

Κιλκίς	20	8.177.866,47	4,58%
Σερρών	24	4.239.099,10	5,49%
Χαλκιδικής	22	8.090.150,37	5,03%
ΣΥΝΟΛΟ:	437	130.793.930,31	100%

Πηγή : ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ

Κατανομή ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

ΣΤΑΚΟΔ	ΠΛΗΘΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	Π/Υ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ (€)
155.2	2	518.104,50
158.1	39	8.111.073,92
158.2	4	1.138.109,67
158.4	4	2.385.400,00
158.7	4	2.198.715,00
158.9	2	1.128.599,00
159.1	1	59.796,00
159.8	1	319.857,00
17	22	5.659.844,95
18	35	7.456.608,13
19	4	651.800,00
20	14	5.194.397,00
21	12	4.796.598,41
22	23	5.552.449,79
24	26	8.681.168,20
25	27	9.683.649,03
26	29	10.831.081,90
27	4	1.153.356,00
28	64	23.661.760,24
29	33	10.640.613,27
31	8	3.047.650,50
32	1	67.100,00
33	6	977.963,70
35	2	628.240,00
36	45	9.384.672,57
37	3	1.497.654,00
602.4	2	1.125.140,00
634.0	7	1.414.287,50
72	8	1.849.820,04
748.1	3	583.576,29
748.2	1	202.824,00
930.1	1	192.019,70
ΣΥΝΟΛΟ:	437	130.793.930,31

Πηγή : ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ

Πίνακας 16 : Κατανομή συμβάσεων υποέργων Δράσης 2.9.2/ΕΠΑΝ έως ανά νομό εγκατάστασης επένδυσης και κλάδο

Κατανομή ανά νομό έως 28/2/2006

Νομός	Αριθμός υποέργων	Π/Υ Σύμβασης (€)	Ποσοστό έργων (%) επί συνόλου
Θεσσαλονίκης	10	1.395.268,00	58,82%
Πέλλας	1	176.000,00	5,88%
Κιλκίς	4	561.422,00	23,53%
Σερρών	2	330.019,00	11,77%
ΣΥΝΟΛΟ	17	2.462.709,00	100%

Πηγή : ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ

Κατανομή ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας έως 28/2/2006

ΣΤΑΚΟΔ	Αριθμός Υποέργων	Π/Υ Σύμβασης (€)	Ποσοστό έργων (%) επί του συνόλου
14	1	176.000,00	5,88%
15	1	172.000,00	5,88%
17	3	523.490,00	17,65%
18	1	74.100,00	5,88%
20	1	142.832,00	5,88%
26	2	341.400,00	11,77%
28	4	531.368,00	23,53%
29	1	149.500,00	5,88%
32	1	176.000,00	5,88%
36	2	176.019,00	11,77%
ΣΥΝΟΛΟ	17	2.462.709,00	100%

Πηγή : ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ

Πίνακας 17: Κατανομή υποβληθεισών υποέργων Δράσης 2.9.2/ΕΠΑΝ/Γ' κύκλος ανά νομό και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Κατανομή ανά νομό έως 28/2/2006

Νομός	Αριθμός υποέργων	Π/Υ Σύμβασης (€)	Ποσοστό έργων (%) επί συνόλου
Θεσσαλονίκης	1	184.550,00	50%
Πέλλας	1	114.000,00	50%
ΣΥΝΟΛΟ	2	298.550,00	100%

Πηγή : ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ

Επίσης στο πλαίσιο της Δράσης 2.12.6 που αφορά στην παροχή κινήτρων σε μεταποιητικές επιχειρήσεις για τη μετεγκατάστασή τους σε θεσμοθετημένες ΒΕΠΕ υποβλήθηκαν 14 αιτήματα όλα από το Νομό Θεσσαλονίκης με προϋπολογισμό 3283979,64 €

Πέραν των δράσεων που διαχειρίζεται ο ΕΦΔ ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ έχουν ενταχθεί έργα σε δράσεις του ΕΠΑΝ (2.12, 1.1.4) τα οποία χρηματοδοτούνται από τα ΠΕΠ και αφορούν στην ίδρυση και εκσυγχρονισμό υφιστάμενων ΒΕΠΕ

Πίνακας 18 : Χρηματοδότηση Έργων Αναβάθμισης υφιστάμενων ΒΕΠΕ

A/A	ΝΟΜΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΒΕΠΕ	Π/Υ (€)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)
1	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΒΙΠΕ ΣΙΝΔΟΥ	2.329.663,00	815.382,00
2	ΣΕΡΡΩΝ	ΒΙΠΕ ΣΕΡΡΩΝ	215.464,00	75412,00
3	ΚΙΛΚΙΣ	ΒΙΠΕ ΣΤΑΥΡΟΧΩΡΙΟΥ ΚΙΛΚΙΣ	1.318.908,00	527.563,00
	ΣΥΝΟΛΟ	3	3.864.035,00	1.418.357,00

Πηγή www.ypan.gr

Πίνακας 19 : Χρηματοδότηση έργων Δημιουργίας νέων ΒΕΠΕ

A/A	ΝΟΜΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΒΕΠΕ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	Π/Υ (€)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)
1	Θεσσαλονίκης	Τεχνόπολη	94	6.027.631,00	2.109.672,00
2	Θεσσαλονίκης	ΒΙΠΑ Κάτω Γέφυρας	1022	1.901.799,00	6.650.630,00
3	Θεσσαλονίκης	ΒΙΟΠΑ Κουφαλίων	128	1.494.969,00	523.239,00
4	Χαλκιδικής	ΒΙΟΠΑ Ζερβοχωρίων	106	1.530.861,00	535.802,00
5	Πιερίας	ΒΙΟΠΑ Λιτόχωρου	1005	7.340.303,00	2.569.106,00
	ΣΥΝΟΛΟ	5	2355	18.295.563,00	12.388.449,00

Πηγή www.ypan.gr

6.2 Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Κεντρικής Μακεδονίας-Αναπτυξιακός Νόμος

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Κεντρικής Μακεδονίας είναι ένα από τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που υλοποιούνται μέσω του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) 2000-2006 και έχει συνολικό προϋπολογισμό που ξεπερνά το 1,5 δισ. Ευρώ και χρηματοδοτείται στο μεγαλύτερο μέρος του από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μέσω του ΠΕΠ υλοποιούνται δράσεις και προγράμματα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Κεντρικής Μακεδονίας. Σε σχέση με τα προγράμματα αυτά η πορεία υλοποίησης των βασικών προγραμμάτων με βάση στοιχεία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) στις 28/2/2006 (πηγή www.mnec.gr/ πεδίο ΕΡΓΟΡΑΜΑ- ΟΠΣ) ήταν η κάτωθι :

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΜΕ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ)	Π/Υ (€)
Ενίσχυση Υφισταμένων ΜΜΕ Τομέα της Μεταποίησης , μέσω του καν. 70/2001, α' προκήρυξη Μ 1.4	51.844.237
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Α.Ν. 2601/98-ΕΤΟΣ 2001	6.584.146
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Α.Ν. 2601/98 - ΕΤΟΣ 2002	13.327.118
Ενισχύσεις επενδύσεων καινοτομίας μέσω του Α.Ν. 2601/98	46.386.223
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Α.Ν. 2601/98 - ΕΤΟΣ 2004	6.721.000
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Α.Ν. 2601/98 - ΕΤΟΣ 2003	7.327.903
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Α.Ν. 2601/98 - ΕΤΟΣ 2000	6.106.947
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΜΜΕ, ΤΟΜΕΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΚΑΝ. 70/2001, Β' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ, Μ1.4	32.731.908
Ενίσχυση νέων (υπό ίδρυση) ΜΜΕ Τομέα Μεταποίησης , μέσω του καν. 70/2001, Α' προκήρυξη Μ. 1.4	2.465.561
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ (ΥΠΟ ΙΔΡΥΣΗ) ΜΜΕ, ΤΟΜΕΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΚΑΝ. 70/2001, Β' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ, Μ1.4	3.910.984
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	177.406.028

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΒΕΠΕ	Π/Υ (€)
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6.027.631
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ	21.240.000

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	8.571.429
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	35.839.060

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	Π/Υ (€)
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΠΑΑΧ-Α ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	2.898.463
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΠΑΑΧ-Β ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	4.100.000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	6.998.463

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	Π/Υ(€)
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟ ΥΛΟΤΟΜΗΣΗΣ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΠΑΑΧ-Α ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	267.596
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΥΛΟΤΟΜΗΣΗΣ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΩΝ ΟΠΑΑΧ- Β ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	758.000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	1.025.596

Ιδιαίτερα για τα έργα του ιδιωτικού τομέα που εντάσσονται στο μέτρο 1.4 για την ενίσχυση της μεταποίησης τα οποία διαχειρίζονται τα Τραπεζικά Ιδρύματα έχουμε :

Πίνακας 20 : Έργα και προϋπολογισμός Α' κύκλου μέτρου 1.4. ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)
Υφιστάμενες μεταποίηση	227	56.480.000	18.750.000
Υπό ίδρυση μεταποίηση	18	3.037.000	1.166.000
ΣΥΝΟΛΟ	245	59.517.000,00	19.916.000,00

Πηγή: ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ «Μελέτη Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας»,
σελ. 84, Θεσσαλονίκη, 2005

Πίνακας 21 : Έργα και προϋπολογισμός Β κύκλου μέτρου 1.4 ΠΕΠ Κεντρικής
Μακεδονίας

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)
Υφιστάμενες μεταποίηση	135	35.108.000	12.202.000
Υπό ίδρυση μεταποίηση	24	4.100.000	1.565.000
ΣΥΝΟΛΟ	159	39.208.000,00	13.767,000

Πηγή: ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ «Μελέτη Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας»,
σελ. 84, Θεσσαλονίκη, 2005

Σε σχέση με τα στοιχεία που εμφανίζονται στους πίνακες από το ΟΠΣ υπάρχουν διαφορές καθώς έχουν απενταχθεί ορισμένα έργα επιχειρήσεων.

Ο αναπτυξιακός νόμος Ν.2601/98 ο οποίος αντικαταστάθηκε από το Ν. 3299/04 αποτελεί σημαντικό επενδυτικό κίνητρο για τις επιχειρήσεις και κυρίως τις μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία υποδομών, τον εκσυγχρονισμό τους.

Στο πλαίσιο του παλαιού αναπτυξιακού νόμου Ν2601/98 η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας κατατάσσεται μεταξύ των Περιφερειών με τις περισσότερες επενδύσεις. Μέχρι της 31/12/2004 είχαν ενταχθεί 326 επενδυτικά σχέδια για επιχορήγηση με συνολικό ύψος επένδυσης 229,6 εκ. € και συνολικό ύψος επιχορήγησης 75,7 εκ. €. εκ των οποίων στο δευτερογενή τομέα και στη μεταποίηση είχαν ενταχθεί 196 επενδύσεις με προϋπολογισμό 138,2 εκ. € και δημόσια επιχορήγηση 45,3 εκ. €.

Με βάση το νέο αναπτυξιακό νόμο και με στοιχεία έως τέλος Φεβρουαρίου 2006 έχουν υποβληθεί στο δευτερογενή τομέα 123 επενδυτικά σχέδια για επιχορήγηση με συνολικό ύψος επένδυσης περίπου 183,5 εκ. € και συνολικό ύψος επιχορήγησης περίπου 76,3 εκ. € των οποίων έχουν ενταχθεί 63 επενδύσεις με προϋπολογισμό περίπου 89 εκ. €.

Πίνακας 22 : Έργα και προϋπολογισμός που έχουν ενταχθεί έως 31/1/2006 Κεντρικής Μακεδονίας στο πλαίσιο του νέου αναπτυξιακού νόμου 3299/04

Νομός	Αριθμός Υποέργων	Εγκεκριμένος Π/Υ (€)	Ποσοστό έργων (%) επί συνόλου
Θεσσαλονίκης	14	13.097.385,00	22,22%
Ημαθίας	4	5.788.046,00	6,35%
Πιερίας	4	3.644.390,00	6,35%
Πέλλας	8	9.500.394,00	12,70%
Κιλκίς	19	38.022.395,00	30,15%
Σερρών	5	6.585.350,00	7,94%
Χαλκιδικής	9	11.688.000,00	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ:	63	88.325.960,00	100%

Πηγή: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Σε σχέση με την πορεία εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου εξάγονται οι κάτωθι διαπιστώσεις όπως παρουσιάσθηκαν σε σχετική ημερίδα του ΤΕΕ/ΤΚΜ στο πλαίσιο του Money Show 2005 στις 17/12/2005 :

- η μεγαλύτερη αξιοποίηση του Αναπτυξιακού Νόμου γίνεται από τις παλαιές επιχειρήσεις.
- οι νέες κατηγορίες που ήταν κυρίως τριτογενούς τομέα δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς.
- η αποσύνδεση της επιχορήγησης με την απασχόληση (θέσεις εργασίας) έχει θετικές επιδράσεις στον επενδυτικό ενδιαφέρον
- Ο αριθμός των επενδυτικών σχεδίων είναι αισθητά μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο αριθμό του Ν 2601/98
- Οι επενδύσεις στον τομέα μεταποίησης υπερσχύουν σημαντικά των υπολοίπων στα σχέδια που εγκρίθηκαν
- Ο τριτογενής τομέας και παρά τις νέες κατηγορίες που προστέθηκαν ως επιλέξιμες στον νέο νόμο, υστερεί σημαντικά
- Παραμένουν εκκρεμότητες για να ξεκαθαριστεί το πλαίσιο εφαρμογής σε ορισμένες περιπτώσεις όπως ίδρυση ξενοδοχειακών μονάδων.
- Η διασπορά στην περιφέρεια είναι σχετικά ισόρροπη με ιδιαίτερη έμφαση στους Νομούς Θεσσαλονίκης και Κιλκίς.
- Παρά το υψηλό επενδυτικό ενδιαφέρον και την έγκαιρη σε σχέση με το παρελθόν αξιολόγηση των επενδύσεων η πορεία των εκταμιεύσεων είναι πολύ χαμηλή και παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 SWOT ANALYSIS ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ/ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Με βάση σχετική ανάλυση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στο πλαίσιο διαμόρφωσης του στρατηγικού της σχεδίου για την περίοδο 2007-2013 (Χωροοικονομικό Σχέδιο ΠΚΜ 2007-2013) διαμορφώθηκε η SWOT ANALYSIS για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στους τομείς της βιομηχανίας-βιοτεχνίας. Αναλυτικότερα :

7.1 Δυνατά Σημεία- Πλεονεκτήματα

Συγκριτικά **πλεονεκτήματα** της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας θεωρούνται τα εξής:

- Η Γεωπολιτική θέση της Περιφέρειας καθότι αποτελεί την πύλη των ελληνικών επενδύσεων στις Βαλκανικές χώρες.
- Η Γεωπολιτική θέση της Θεσσαλονίκης και οι εγκατεστημένες υποδομές, που την καθιστούν αστικό κέντρο με μητροπολιτική λειτουργία.
- Ο νομός Θεσσαλονίκης αποτελεί το δεύτερο σημαντικότερο κέντρο στην Ελλάδα (σημαντικός συγκοινωνιακός κόμβος, λιμάνι και αεροδρόμιο κ.λπ.).
- Η θέση της Περιφέρειας ως προς τους αναπτυξιακούς άξονες και τα διευρωπαϊκά δίκτυα (ΠΑΘΕ και Εγνατίας οδού, λιμάνι και αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης).
- Οι προοπτικές δυναμισμού των αστικών κέντρων με αυξανόμενη συγκέντρωση σύγχρονων υπηρεσιών και επιχειρηματικής υποδομής.
- Η συγκέντρωση αξιοποιήσιμων ανθρώπινων πόρων και στοιχείων υποδοχής και καινοτομίας. Η περιφέρεια έχει ισχυρή εκπαιδευτική και ερευνητική βάση που υποστηρίζει την τοπική βιομηχανία (2 Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, ζώνη καινοτομίας στην Ανατολική Θεσσαλονίκη κ.λπ.).
- Το σημαντικό μέγεθος του δευτερογενή τομέα, με ισχυρή αλλά παραδοσιακή βάση που καθιστά την Περιφέρεια δεύτερο βιομηχανικό κέντρο της χώρας, μετά την Αττική.
- Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι το κέντρο ενός νέου δυναμικού βιομηχανικού συστήματος με 27.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις στους τομείς τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργίας, επίπλων και μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε βιομηχανίες μετάλλου, χημικών και πλαστικών. Σημαντική είναι και η ανάπτυξη του κλάδου της μεταποίησης (το 27.5% του ΑΕΠ της περιφέρειας).
- Οι διεθνείς επενδύσεις στον τριτογενή τομέα (φαρμακευτικές και ιατρικές υπηρεσίες, λογισμικό Η/Υ, διεθνείς αλυσίδες λιανικών πωλήσεων, επιχειρηματικές υπηρεσίες και τουριστικές υπηρεσίες).
- Οι ισχυρές αγροτικές εξειδικεύσεις κατά περιοχές: ζώνες οπωροκαλλιεργειών, βιομηχανικών καλλιεργειών κ.λπ.

- Ο ορυκτός πλούτος της περιοχής (κοιτάσματα, μεταλλεία, ορυχεία και λατομεία)
- Οι αξιόλογοι τουριστικοί πόροι: φυσικό και ιστορικό περιβάλλον (Θεσσαλονίκης, Όλυμπος, Άγιος Όρος, Βεργίνα, Δίον κ.λπ.) πολιτιστική υποδομή, εκτεταμένη ζώνη παραθαλάσσιου τουρισμού (Πιερία, Χαλκιδική κ.α.).

7.2 Αδύνατα Σημεία

Αδυναμίες που περιορίζουν την ανάπτυξη της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εντοπίζονται κυρίως στους παράγοντες:

- Το φθηνό εργατικό κόστος των χωρών στα βόρεια σύνορα (Βουλγαρία, FYROM) ευνοεί την μετεγκατάσταση των βιομηχανικών επιχειρήσεων εντάσεως εργασίας.
- Μείωση του αριθμού των απασχολούμενων σε άμεση συσχέτιση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων. Σχετικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο εργατικού δυναμικού.
- Χαμηλό ποσοστό επιχειρήσεων που διαθέτουν ενδο-επιχειρησιακή Έρευνα & Ανάπτυξη.
- Έλλειψη χωροταξικού σχεδίου για τις επιχειρήσεις.
- Υποβαθμισμένες Βιομηχανικές Περιοχές (ΒΙΠΕ).
- Υδροκέφαλο κέντρο αποφάσεων στην Αθήνα, ελλιπής αποκέντρωση.
- Καθυστέρηση στην αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα και την αξιοποίηση των πρώτων υλών.
- Έλλειμμα αστικών υποδομών με συνακόλουθη δυσλειτουργία των αστικών κέντρων.
- Αστάθεια του βιομηχανικού συστήματος και εξάρτηση του από εξωγενείς συνθήκες.
- Εντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες.
- Παραδοσιακές βιομηχανικές δομές (εντάσεως εργασίας).
- Μονοσήμαντη ανάπτυξη του τουρισμού.

7.3 Ευκαιρίες-Προοπτικές

- Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας διαμορφώνει με τα δεδομένα της συγκυρίας «πεδίο» ανάπτυξης πρωτοβουλιών
- Η ανάδειξη της Κεντρικής Μακεδονίας σε κέντρο παροχής υπηρεσιών γνώσης και τεχνολογίας για την ΝΑ Ευρώπη
- Οι επενδυτικές δυνατότητες στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο μέσω της ενίσχυσης της διαβαλκανικής συνεργασίας μέσω εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων.

- Η ανάπτυξη διασυνοριακής επιχειρηματικής συνεργασίας με στόχο τη δημιουργία ενιαίου περιφερειακού οικονομικού χώρου στην ΝΑ Ευρώπη.
- Η ενσωμάτωση των μεταναστευτικών ρευμάτων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας
- Η υλοποίηση σημαντικών έργων εκσυγχρονισμού και συμπλήρωσης των τεχνικών υποδομών με επίκεντρο τη Θεσσαλονίκη (Αεροδρόμιο Μακεδονία, μετρό, υποθαλάσσια αρτηρία)
- Η προσέλκυση ξένων επιχειρήσεων στη Θεσσαλονίκη, με την προοπτική της ένταξης στην ΕΕ των γειτονικών χωρών

7.4 Απειλές

- Η πολιτική και οικονομική αστάθεια που συνεχίζεται σε διάφορες Βαλκανικές χώρες στα βόρεια σύνορα της χώρας.
- Ο έντονος ανταγωνισμός στα πλαίσια της σταδιακής άμβλυνσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και της διεύρυνσης της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΘΕΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ

Σε γενικά επίπεδα οι προτάσεις των επιχειρηματικών φορέων και ιδιαίτερα μεταξύ των Επιμελητηρίων κινούνται σε γενικές γραμμές στο ίδιο «μήκος κύματος» καθώς στους περιφερειακούς νόμους πλην του νομού Θεσσαλονίκης οι επιχειρήσεις είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία μικρές (με βάση τη σύσταση 361/2004 της Ε.Ε) έχοντας να αντιμετωπίσουν κοινά προβλήματα και προκλήσεις για την μελλοντική επιχειρησιακή τους πορεία παρά τα διαφορετικά τοπικά χαρακτηριστικά των περιοχών όπου είναι εγκατεστημένες. Επισημαίνεται το γεγονός ότι δεν υπάρχει σαφής προσδιορισμένη βιομηχανική στρατηγική και πολιτική από την Ελληνική Πολιτεία.

Κοινό χαρακτηριστικό των προτάσεων αποτελούν η ανάπτυξη των υποδομών, η παροχή αυξημένων κινήτρων χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων, η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος και γενικότερα η δημιουργία ενός φιλικότερου και αισθητά λιγότερου γραφειοκρατικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος προκειμένου να υπάρχουν απτά αποτελέσματα της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας.

Στο παράρτημα της εργασίας καταγράφονται αναλυτικά οι προτάσεις των κυριότερων επιχειρηματικών φορέων (για όσους τις έχουν ανακοινώσει και αποστέλλει στην ομάδα εργασίας) οι οποίες αποκτήθηκαν είτε από τις ιστοσελίδες τους είτε από δημοσιευμένα κείμενα τους (βλέπε βιβλιογραφία στο τέλος της εργασίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΘΕΣΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΕΕ/ΤΚΜ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ/ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Αιτίες

Η παρούσα κατάσταση της Βιομηχανίας (και κυρίως της μεταποίησης) στην Κεντρική Μακεδονία είναι απόρροια πολλών παραγόντων και καταστάσεων οι οποίοι μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες,

η μία όσον αφορά στην οικονομική κατάσταση, τις υποδομές και το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο

και η δεύτερη όσον αφορά στη διαχείριση, τον ανθρώπινο παράγοντα, τον τρόπο αντιμετώπισης των διαφόρων προκλήσεων και την δυνατότητα προσαρμογής σε καινούργιες καταστάσεις.

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, είναι αλήθεια ότι υπάρχουν αρκετά εμπόδια και ανασταλτικοί παράγοντες στην ανάπτυξη επιχειρηματικών προσπαθειών όσο και στη διατήρηση των ήδη υφισταμένων μεταξύ των οποίων είναι :

- Η γενικότερη Οικονομική Κατάσταση που τα τελευταία χρόνια έχει περιορίσει την κατανάλωση.
- Το μέχρι τώρα αναπτυξιακό πλαίσιο, το οποίο χαρακτηριζόταν από έναν πολύπλοκο και γραφειοκρατικό αναπτυξιακό νόμο με αναπτυξιακά κριτήρια που δεν ευνοούσαν ιδιαίτερα περιοχές της Κεντρικής Μακεδονίας.
- Η οικονομική και φορολογική πολιτική, με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές απόρροια της απουσίας ενός μακροχρόνιου και σταθερού φορολογικού πλαισίου και με αναποτελεσματική αντιμετώπιση του αθέμιτου ανταγωνισμού και της παραοικονομίας (π.χ. ανεξέλεγκτη εισροή Κινέζικων προϊόντων).
- Ανεπαρκείς υποδομές (Χωροταξία Βιομηχανικών Περιοχών και Προβληματικά δίκτυα μεταφορών)
- Αδυναμία εκμετάλλευσης (εκταμίευσης) Κοινοτικών Πόρων.

- Δυσκίνητη δημόσια διοίκηση.

Όσον αφορά στη δεύτερη κατηγορία, η οποία περιλαμβάνει τη διαχείριση, τον τρόπο εσωτερικής λειτουργίας και γενικότερα τον ανθρώπινο παράγοντα των επιχειρήσεων επισημαίνονται τα ακόλουθα :

- Ο χαρακτήρας πολλών επενδύσεων έχει γίνει προς την κατεύθυνση συμμετοχών, εξαγορών και συγχωνεύσεων και όχι σε επενδύσεις εισαγωγής τεχνογνωσίας και καινοτομίας και γενικότερα εκσυγχρονισμού της επιχειρησιακής και οργανωτικής δομής της επιχείρησης όπως επιτάσσει το σημερινό ανταγωνιστικό επιχειρησιακό περιβάλλον.
- Το εργατικό κόστος και η ανελαστική εργατική νομοθεσία αναφέρονται ως από τους κύριους λόγους επιβράδυνσης ή / και αναστολής της ανάπτυξης. Συνδέονται όμως άμεσα με τον τρόπο που οι εταιρείες διαχειρίζονται - αξιοποιούν και βελτιώνουν το υπάρχον δυναμικό τους, τη δημιουργία ή όχι του κατάλληλου εργασιακού κλίματος και εμπιστοσύνης μέσα στην επιχείρηση. Βέβαια δεν θα πρέπει να παραβλέπονται οι περιπτώσεις όπου εργαζόμενοι μη μπορώντας να διαβλέψουν την κρισιμότητα της γενικότερης οικονομικής κατάστασης καθώς και την μεταβλητότητα της εποχής, παραμένουν σε ανελαστικούς τρόπους εργασίας και διεκδίκησης δικαιωμάτων, υιοθετώντας τακτικές και μεθόδους οι οποίες, αν και δόκιμες και αποτελεσματικές σε παλαιότερες εποχές, δεν βασίζονται σε αρχές συνεργασίας και κοινού οραματισμού και προσπάθειας, με αποτέλεσμα την δυσαρμονία την τελμάτωση και την παρεμπόδιση της ανάπτυξης.
- Δυσκολία εξεύρεσης και προσέλκυσης εργαζομένων με εξειδικευμένες δεξιότητες / ειδικότητες (Ο Δημόσιος Τομέας φαντάζει πολύ ελκυστικός μέσω της σταθερότητάς του)
- Λειτουργία και διαχείριση των επιχειρήσεων, οι οποίες πολλές φορές δεν έχουν ξεκάθαρες και σαφείς επιλογές και στόχους (προϊόντων και αγορών), δεν εφαρμόζουν μακροχρόνιο αλλά ευκαιριακό σχεδιασμό, ο οποίος στις περισσότερες περιπτώσεις δεν συνδέεται με σαφείς επενδυτικές και αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

- Μετανάστευση επιχειρήσεων στο Εξωτερικό (άμεσα γειτονικές χώρες) με χαρακτήρα κερδοσκοπικό (πολύ μικρότερο εργασιακό κόστος) και όχι αναπτυξιακό.

Σε όλη αυτή την παράθεση αιτιών και λόγων, ο τρόπος αντιμετώπισης των εμποδίων και των ανασταλτικών παραγόντων από τους Επιχειρηματίες παίζει τον σπουδαιότερο ρόλο στην οικονομική επιβίωση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Δυστυχώς έχουν παρατηρηθεί μία σειρά φαινομένων όπως τα παρακάτω :

- μοιρολατρικές τακτικές που ενώ κατηγορείται το δυσκίνητο και αντιαναπτυξιακό κράτος, ταυτόχρονα ζητείται από αυτό επιδοτήσεις, έκτακτη βοήθεια και αρωγή,
- τρόποι λειτουργίας όπου η άμεση αύξηση κερδών επιζητείται μέσω της μείωσης μόνο του κόστους παραγωγής,
- αδυναμία ή και αδιαφορία χάραξης στρατηγικής εισχώρησης στην αγορά,
- διοχέτευση ενεργειών και πόρων σε επιχειρηματικές δραστηριότητες που έχουν στόχο αγοραπωλησίες ανταγωνιστικών ή όχι εταιρειών,
- προσπάθεια ελέγχου της εγχώριας αγοράς μέσω δημιουργίας μονοπωλιακών συνθηκών,

τα οποία δεν συνάδουν με το σύγχρονο πνεύμα υγιούς επιχειρηματικότητας που οδηγεί σε ένα ισχυρό βιομηχανικό τομέα ο οποίος είναι απαραίτητος για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού ανάπτυξης της Κεντρικής Μακεδονίας, στις οικονομικές συνθήκες της Ελλάδας και της Οικονομικής Κοινότητας, όπως αυτές διαμορφώνονται καθημερινά.

Εν κατακλείδι η ανάπτυξη της βιομηχανίας συνδέεται άμεσα με γενικότερα ζητήματα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα καθώς επίσης και με τομείς οι οποίοι επιδρούν σημαντικά στη διαμόρφωση της γενικότερης εικόνας της όπως η χωροταξία, το περιβάλλον και η ενέργεια.

Το εκάστοτε οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον που διαμορφώνεται με ευθύνη της πολιτείας σε συνδυασμό με το ιδιαίτερα ανταγωνιστικό εξωτερικό περιβάλλον αποτελεί το βασικό παράγοντα για τη λήψη μέτρων και ενεργειών που θα υπηρετούν

τον κεντρικό στρατηγικό στόχο της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης με ταυτόχρονα διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Η δημιουργία ενός μακροοικονομικά σταθερού και χωρίς φορολογικούς και άλλους νομοθετικούς αιφνιδιασμούς περιβάλλοντος, ο περιορισμός της πολυνομίας, ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης, η ενεργός συμμετοχή των επιχειρηματικών φορέων (μέσω διαβουλεύσεων) στη διαμόρφωση των πολιτικών αποφάσεων, η στήριξη της περιφερειακής βιομηχανίας και η αποφυγή της λογικής των αποφάσεων οριζόντιας πολιτικής χωρίς να λαμβάνονται τα ιδιαίτερα τοπικά και περιφερειακά χαρακτηριστικά αποτελούν ευθύνη της εκάστοτε κυβέρνησης σε συνδυασμό με

- την ύπαρξη των κατάλληλων υποδομών
- την ύπαρξη των αναγκαίων πόρων και τη διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για τη διαχείριση τους
- την εμπλοκή των ιδιωτικών-επιχειρηματικών φορέων σε όλες τις φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης των εκάστοτε αναπτυξιακών πολιτικών. Με λίγα λόγια την ανάπτυξη δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας. Μια τέτοια συνεργασία οδηγεί επιπρόσθετα σε οικονομίες κλίμακας, σε ταχύτητα υλοποίησης του σχεδιασμού και τέλος σε μετρήσιμα αποτελέσματα.
- τη δημιουργία και ανάπτυξη κατάλληλων μηχανισμών πληροφόρησης των επιχειρήσεων για δυνατότητες χρηματοδότησης τους

Θα πρέπει όμως και οι ίδιες οι επιχειρήσεις να κατανοήσουν πως η επιβίωση τους στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον επιβάλλει την αλλαγή στο υφιστάμενο διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό τους μοντέλο. Η ποιότητα, η καινοτομία, η χρήση της νέας τεχνολογίας, η εξωστρέφεια, η διαμόρφωση επιχειρηματικής κουλτούρας πρέπει να αποτελούν βασικές συνιστώσες και στόχους της επιχειρησιακής τους λειτουργίας.

Ειδικότερα

Η βιομηχανική και εν γένει η μεταποιητική δραστηριότητα στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας προς όφελος της περιφερειακής ανάπτυξης και της αύξησης του περιφερειακού ΑΕΠ.

Ιδιαίτερα για την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας θα πρέπει να υπάρξει ένα πλέγμα μέτρων και δράσεων με την εκπόνηση ενός στρατηγικού σχεδίου που να απαντά στα ζητήματα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και το οποίο θα επιδρά αποφασιστικά στη διαμόρφωση της εκάστοτε βιομηχανικής πολιτικής στην οποία σημειωτέον οι επιχειρηματικοί και κοινωνικοί φορείς θα έχουν πρωτεύοντα ρόλο με τη συνεργασία της πολιτείας η οποία θα έχει το συντονιστικό ρόλο. Ένα τέτοιο ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης στο οποίο μπορεί να έχει την έδρα του Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας το οποίο θα βρίσκεται σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Το αναπτυξιακό μοντέλο της Περιφέρειας ενόψει του νέου σχεδιασμού για την περίοδο 2007-2013 θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τη μεγάλη μάζα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες καθώς και το γεγονός της συγκέντρωσης πολλών ενεργοβόρων μονάδων. Η στρατηγική των κινήτρων θα πρέπει να διέπεται από την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας, της συνέχειας και συνέπειας στις εκάστοτε πολιτικές, στην αποκέντρωση, στην αξιολόγηση των κλάδων που μπορούν να σταθούν με αξιώσεις στον ανταγωνισμό και στη δημιουργία νέων ως αποτέλεσμα των δυναμικών χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν οι νομοί της περιφέρειας, στη δημιουργία απαιτούμενων υποδομών, όπως εκθεσιακοί χώροι, κέντρα καινοτομίας και σχεδιασμού προϊόντων, υποστήριξης και πληροφόρησης των ΜΜΕ, στήριξη των παραγομένων προϊόντων με κατοχύρωση των προδιαγραφών ποιότητας και αποκλεισμού των προϊόντων που δεν πληρούν προϋποθέσεις υγιούς ανταγωνισμού, ενθάρρυνση δημιουργίας συνεργασιών των επιχειρήσεων, συνεργασίες με πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα για προώθηση της έρευνας, τεχνογνωσίας και καινοτομίας, δημιουργία «θερμοκοιτίδων», για τη στήριξη των νέων επιχειρήσεων, προώθηση της δικτύωσής τους και του ηλεκτρονικού.

Η ταυτότητα της Περιφέρειας ως Κέντρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και ως Πρωτεύουσα Περιφέρεια των Βαλκανίων με τη Θεσσαλονίκη μητρόπολη θα πρέπει

να προχωρήσει με σχέδιο, οργάνωση, ταχύτητα, ρεαλισμό και με σωστή ιεράρχηση στόχων και προτεραιοτήτων αφήνοντας στην άκρη τα ευχολόγια και τις επαναλαμβανόμενες υποσχέσεις.

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ μέσα από το θεσμικό και πολυτομεακό του ρόλο έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει θετικά τη θέσπιση και εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων μέσα από τη συμμετοχή του στα όργανα διαμόρφωσης των σχετικών πολιτικών. Επίσης ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμμετοχή του ΤΕΕ/ΤΚΜ σε προγράμματα, επιτροπές παρακολούθησης, εκπόνηση μελετών στο πλαίσιο προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται απευθείας από την Ε.Ε. είτε μέσω του Δ' ΚΠΣ σε συνεργασία με το ΥΜΑΘ, την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και τους επιχειρηματικούς φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Προτάσεις

Πάνω στη βάση αυτή προτείνονται τα κάτωθι μέτρα και ενέργειες :

- Η βελτίωση των βιομηχανικών υποδομών αλλά και των υποδομών μεταφοράς προϊόντων. Συγκεκριμένα θα πρέπει να επισπευσθούν οι διαδικασίες ίδρυσης, εκσυγχρονισμού και λειτουργίας τόσο των ήδη λειτουργούντων βιομηχανικών περιοχών όσο και αυτών που εντάχθηκαν στο πλαίσιο σχετικών δράσεων του Ε.Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» και οι οποίες είχαν καθυστερήσεις σημαντικά μέχρι την απόφαση ένταξης τους για χρηματοδότηση. Ταυτόχρονα θα πρέπει να προωθηθούν για κάθε νομό ΒΙΟΠΑ. Ειδικότερα για το Νομό Θεσσαλονίκης :
- Η κατασκευή ΒΙΟΠΑ στο Ζαγκλιβέρι για την προσέλκυση επιχειρήσεων από την Π.Σ Θεσ/νίκης αλλά και ενδογενούς χαρακτήρα ΜΜΕ από την περιοχή με την εκμετάλλευση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της εγγύτητας με την Εγνατία οδό.
- Η κατασκευή ΒΙΟΠΑ στην προγραμματική περιοχή Λαγκαδά για την εξυπηρέτηση της τοπικής επιχειρηματικότητας και την προσέλκυση ΜΜΕ οι οποίες θα εκμεταλλευτούν το γεγονός ότι η περιοχή ανήκει στη β' ζώνη κινήτρων.
- Η κατασκευή ΒΙΟΠΑ στα όρια της προγραμματικής περιοχής Σταυρού-Κερδυλίου όρους με σκοπό την εγκατάσταση δορυφορικών μονάδων που θα προκύψουν από την επέκταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων της μεγάλης μεταλλευτικής μονάδας στην περιοχή Ολυμπιάδας- Χαλκιδικής.

Για τις ΒΕΠΕ θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα του υπό ψήφιση σχετικού νόμου του οποίου ολοκληρώνεται η διαβούλευση και να υπάρξει άμεση εμπλοκή του επιχειρηματικού κόσμου στη διαχείρισή τους σε συνεργασίες με τις Νομαρχίες και τους Δήμους . Επίσης ως προς τη διαχείριση των ΒΕΠΕ θα πρέπει να εξετασθεί το γεγονός της απεμπλοκής της ΕΤΒΑ και του Ελληνικού Δημοσίου από την αποκλειστική διαχείριση τους ώστε να υπάρχει δυνατότητα αυτοδιαχείρισης όπως στη ΒΙΠΕ Κιλκίς.

Επίσης στις ήδη υφιστάμενες ΒΕΠΕ (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ) μπορούν πέρα από τα έργα υποδομής να κατασκευαστούν έργα (π.χ. εκθετήρια, συνεδριακά κέντρα) τα οποία να τις αναβαθμίσουν σε επιχειρηματικά «κέντρα».

- Ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής (μετρό, λιμάνι, Εγνατία, βιολογικοί καθαρισμοί, χώροι υγειονομικής ταφής, επεξεργασία διαχείρισης αποβλήτων, λιμάνι Μεθώνης, κ.λ.π.) καθώς επίσης λεπτομερής και ρεαλιστικός σχεδιασμός νέων έργων στο πλαίσιο του Δ' ΚΠΣ με αξιοποίηση των ΣΔΙΤ.
- Προώθηση και κατασκευή αναβάθμισης και περιβαλλοντικής προστασίας των περιοχών όπου λειτουργούν μεγάλες βιομηχανικές μονάδες με ταυτόχρονη παροχή υψηλών κινήτρων για την μετεγκατάστασή τους.
- Επίλυση γραφειοκρατικών προβλημάτων που αφορούν στην εφαρμογή του νέου νόμου για τις άδειες λειτουργίας με ταυτόχρονη οργάνωση συστήματος παρακολούθησης τους. Επιπρόσθετα η ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού και η δημιουργία ειδικών ζωνών βιομηχανικής εγκατάστασης θα συμβάλει στην ανάπτυξη νέων και υφιστάμενων μονάδων
- Καμπάνια ενημέρωσης στις επιχειρήσεις για την αξιοποίηση της ενέργειας (π.χ. χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων) και της περιβαλλοντικής διαχείρισης με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος στο οποίο είναι εγκατεστημένες
- Η στήριξη, με ειδικές πρωτοβουλίες, των επιχειρήσεων και των ερευνητικών ιδρυμάτων (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ) για τη σύνδεση της **παραγωγής** με την **έρευνα** (Τεχνόπολη, Τεχνολογικό πάρκο, Κέντρο καινοτομιών) και την απόκτηση τεχνογνωσίας από τις επιχειρήσεις είτε με την απ' ευθείας έρευνα είτε με διάχυση της καινοτομίας. Η δημιουργία νέων τμημάτων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της

τα πλεονεκτήματα και τους τομείς ανάπτυξης του κάθε νομού. Επίσης η κατάρτιση των εργαζομένων και των στελεχών τους σε θέματα τεχνολογίας, διοίκησης, marketing, εφοδιαστικής αλυσίδας με ευθύνη των επιχειρηματικών φορέων.

- Η στήριξη και ίδρυση ινστιτούτων που θα συμβάλλουν στην υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων αλλά και στην μεταφορά τεχνογνωσίας σε επιχειρήσεις για ορισμένους κλάδους (π.χ. κλωστοϋφαντουργία, μεταλλικές κατασκευές, τρόφιμα ποτά). Πιθανότατα θα μπορούσε να δημιουργηθεί και ένα ινστιτούτο βιομηχανικής ανάπτυξης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας σε θέματα προγραμμάτων, κατάρτισης, έρευνας, παροχής υποστήριξης, καινοτομίας, μεταφοράς τεχνογνωσίας έχοντας υπό τη σκέπη του τα ήδη υφιστάμενα κλαδικά ινστιτούτα.
- Η στήριξη και ενίσχυση του ρόλου της HELEXPO-ΔΕΘ για την προώθηση των επιχειρήσεων και των προϊόντων τους στις αγορές του εσωτερικού και εξωτερικού και την εξέλιξή του σε έναν οργανισμό που θα παρέχει μετρήσιμα και θετικά αποτελέσματα με τη στήριξη και συνεργασία όλων των φορέων. Επίσης η στενή συνεργασία της HELEXPO –ΔΕΘ με τα περιφερειακά επιμελητήρια και η δημιουργία σχετικής τράπεζας δεδομένων για εκθέσεις θα δώσει σημαντικά αποτελέσματα στην ενημέρωση των επιχειρήσεων για την συμμετοχή τους σε αυτές.
- Η ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα και τους λοιπούς διαθέσιμους πόρους ιδιαίτερα στους περιφερειακούς νομούς.
- Η εκπόνηση ειδικών σχεδίων υπό μορφή Business plans για κάθε νομό για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του και την λήψη των αναγκαίων μέτρων για τους κλάδους που έχουν τις δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης.
- Η δημιουργία υποδομών Logistics σε όλους τους παραμεθόριους νομούς προκειμένου να καταστούν σημαντικά διαμετακομιστικά κέντρα προς τη Βαλκανική προσδίδοντας σημαντικά οικονομικά οφέλη σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ταυτόχρονα η δημιουργία εξαγωγικών κέντρων σε περιοχές όπου υπάρχει μεγάλη διακίνηση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής (Πέλλα, Ημαθία) και παροχή κινήτρων για τη μεταποίηση και τυποποίηση αγροτικών προϊόντων.

- Η δημιουργία μικρών και ευέλικτων δικτύων επιχειρήσεων για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας ιδιαίτερα σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η παροχή κινήτρων για την τόνωση της απασχόλησης ιδιαίτερα στους περιφερειακούς νομούς.
- Η αξιοποίηση των φορέων υποστήριξης των ΜΜΕ (ΚΕΠΑ, ΔΙΠΕΚ, ΚΕΤΑ, Επιμελητήρια, Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών για Επιχειρήσεις, Παρατηρητήριο Καινοτομίας, κ.λ.π.) τόσο στη διαχείριση κονδυλίων όσο και στη διαμόρφωση στρατηγικών προώθησης των επιχειρήσεων, ενίσχυσης της καινοτομίας, υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης, ανάπτυξης νέων μορφών χρηματοδότησης, επιχειρηματικής πληροφόρησης κ.λ.π.
- Η επίσπευση των διαδικασιών για την ίδρυση και ανάδειξη της Θεσσαλονίκης ως πόλου καινοτομίας. Βασική επιδίωξη είναι η προσέλκυση καινοτόμων επενδυτικών πρωτοβουλιών, αλλά και η ανάπτυξη μηχανισμών διείσδυσης της τοπικής Οικονομίας της Γνώσης, στις γειτονικές χώρες.
- Η βελτίωση της απορροφητικότητας των δράσεων των ΠΕΠ και του ΕΠΑΝ μέσω της ταχύτερης διαδικασίας επίλυσης τεχνικών θεμάτων (αιτήματα τροποποιήσεων, αξιολόγησης νέων επενδυτικών σχεδίων, έλεγχου έργων)
- Ενόψει του σχεδιαζόμενου νέου Αναπτυξιακού Νόμου καθώς και του νέου τομεακού προγράμματος για τις επιχειρήσεις για τη περίοδο 2007-2013 θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε :
 - α) Να υπάρχουν τα μέγιστα δυνατά ποσοστά ενίσχυσης των νομών της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας και ιδιαίτερα για τους παραμεθόριους νομούς και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
 - β) Να υπάρξουν ειδικά προγράμματα για τη στήριξη κλάδων της οικονομίας που είναι ανεπτυγμένοι στους νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας και αντιμετωπίζουν σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα (π.χ. κλωστοϋφαντουργία στο Νομό Ημαθίας)
 - γ) Να υπάρξουν προγράμματα στους τομείς :
 - ❑ ενίσχυσης υποδομών για βιομηχανικές επιχειρήσεις (π.χ. logistics),
 - ❑ αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού ΒΕΠΕ
 - ❑ βιομηχανικής πληροφορικής

- ενίσχυσης ενεργειών υποστηρικτικών στην παραγωγή για τη διάθεση των προϊόντων (π.χ Marketing)
- δημιουργίας εργαστηριών ελέγχου ποιότητας προϊόντων
- ενίσχυσης της έρευνας στο εσωτερικό της επιχείρησης
- ενίσχυσης της βιομηχανικής υπεργολαβίας
- δικτύωσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο
- ενίσχυσης της εξωστρέφειας
- ενίσχυσης της καινοτομικότητας στη λειτουργία της επιχείρησης και στην παραγωγή των προϊόντων
- εξοικονόμησης ενέργειας
- βελτίωσης της παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων

δ) Ο ιδιωτικός τομέας να αναλάβει τη διαχείριση των κονδυλίων που προορίζονται για τον ιδιωτικό τομέα τόσο σε εγχώριο (ΚΕΠΑ) όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο (ΔΙΠΕΚ).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κέντρο Επιχειρηματικής Τεχνολογικής Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΕΤΑ-ΚΕΜΑΚ), «Μελέτη Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας» Θεσσαλονίκη, 2005
- Αγγελίτσας Τηλέμαχος-Σφίτης Νικόλαος «Οι κλάδοι της μεταποίησης στην Κεντρική Μακεδονία 1994-2003: Καταγραφή Συγκριτική Αξιολόγηση (Benchmarking) και εφαρμογή Μεθόδων Περιφερειακής Ανάλυσης». Θεσσαλονίκη, 2005
- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΕΕ) –BCS “Στρατηγικό Σχέδιο «ΕΓΝΑΤΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ : ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟΕΛΛΑΔΙΚΟ ΤΟΞΟ», Θεσσαλονίκη, 1999
- Ιωάννης Τσάρας, «Βασικοί Άξονες Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης Νομού Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 2004
- Δημοσιευμένα στοιχεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος (2001)
- Σύλλογος Ελλήνων Βιομηχάνων(ΣΕΒ) *Η Ελληνική Βιομηχανία το 2004*, Αθήνα, 2005
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας «Το χώρο-οικονομικό Σχέδιο της Κεντρικής Μακεδονίας 2007-2013», Θεσσαλονίκη, 2005
- Σάββας Ρομπόλης «Ελληνική Οικονομία και απασχόληση, έτους 2005» Θεσσαλονίκη, 2005
- Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΣΕ) «Η Ελληνική Οικονομία και Απασχόληση: Ετήσια Εκθεση 2005», Αθήνα, 2005
- Κέντρο Επιχειρηματικής & Πολιτιστικής Ανάπτυξης - Αναπτυξιακή Ένωση Μακεδονίας (διάφορα στοιχεία)
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (διάφορα στοιχεία)
- Επιμελητήριο Σερρών
- Επιμελητήριο Πέλλας
- Επιμελητήριο Πιερίας
- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (διάφορα στοιχεία)
- Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης
- Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης
- www.ebeth.gr

➤ www.ypan.gr

➤ www.mnec.gr

➤ www.sbbe.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Πίνακας 1 Προσαρμοσμένη κωδικοποίηση κλάδων με βάση ΣΤΑΚΟΔ 2003

ΚΛΑΔΟΣ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑ ΣΤΑΚΟΔ	ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
Βιομηχανία τροφίμων και ποτών		1
Παραγωγή προϊόντων καπνού		2
Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών		3
Κατεργασία ειδών ένδυσης-Κατεργασία και βαφή γουναρικών		4
Κατεργασία και δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας και υποδημάτων		5
Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο, εκτός από τα έπιπλα. Κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεχτικής		6
Παραγωγή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί		7
Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής		8
Παραγωγή οπτάνθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων		9
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων		10
Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες		11
Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά		12

Παραγωγή βασικών μετάλλων		13
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού		14
Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.		15
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός		16
Ηλεκτρικές συσκευές και φωτιστικά		17
Μεταφορικά μέσα-ναυπηγεία		18
Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.		19

2. Ταξινόμηση του Boudeville

Πίνακας ταξινόμησης των περιφερειακών τύπων κατά Boudeville

Περιφερειακός Τύπος	Κριτήρια BOUDEVILLE
1	$\text{ΟΣ}>0, \text{ΔΣ}>0$ και $ \text{ΟΣ} > \text{ΔΣ} $
2	$\text{ΟΣ}>0, \text{ΔΣ}>0$ και $ \text{ΟΣ} < \text{ΔΣ} $
3	$\text{ΟΣ}>0, \text{ΔΣ}<0$ και $ \text{ΟΣ} > \text{ΔΣ} $
4	$\text{ΟΣ}<0, \text{ΔΣ}>0$ και $ \text{ΟΣ} < \text{ΔΣ} $
5	$\text{ΟΣ}<0, \text{ΔΣ}>0$ και $ \text{ΟΣ} > \text{ΔΣ} $
6	$\text{ΟΣ}>0, \text{ΔΣ}<0$ και $ \text{ΟΣ} < \text{ΔΣ} $
7	$\text{ΟΣ}<0, \text{ΔΣ}<0$ και $ \text{ΟΣ} > \text{ΔΣ} $
8	$\text{ΟΣ}<0, \text{ΔΣ}<0$ και $ \text{ΟΣ} < \text{ΔΣ} $

όπου :

ΟΣ_r η συνιστώσα ομολογικής απόκλισης του Νομού r

ΔΣ_r η συνιστώσα διαφορικής απόκλισης του Νομού r

Η συνιστώσα «ομολογικής απόκλισης», ΟΣ_r η οποία μετρά το ποσό της απόκλισης που οφείλεται στην κλαδική διάρθρωση, δηλαδή στη σύνθεση των βιομηχανικών κλάδων της περιφέρειας. Η συνιστώσα αυτή είναι θετική σε περιφέρειες όπου είναι εγκατεστημένοι δυναμικοί κλάδοι, που η απασχόληση τους αυξάνει σε εθνικό επίπεδο με ρυθμό μεγαλύτερο από το ρυθμό αύξησης της απασχόλησης του συνόλου των κλάδων και αρνητική σε περιφέρειες ειδικευμένες σε κλάδους με ρυθμούς αύξησης της απασχόλησης χαμηλότερους από το ρυθμό αύξησης της συνολικής απασχόλησης.

Η συνιστώσα «διαφορικής απόκλισης», ΔΣ_r η οποία μετρά το ποσό της περιφερειακής απόκλισης που προκύπτει από ορισμένους κλάδους της βιομηχανίας, οι οποίοι αναπτύσσονται ταχύτερα ή αργότερα στην περιφέρεια απ' ότι σε εθνικό

επίπεδο. Η διαφορική συνιστώσα είναι θετική όταν η περιφέρεια, την οποία αφορά, παρουσιάζει ορισμένα τοπικά πλεονεκτήματα στην ανάπτυξη ορισμένων κλάδων ή δραστηριοτήτων.

Οι περιοχές που ανήκουν στους τύπους 1-4 αναπτύσσονται με ταχύτερο ρυθμό από το μέσο ρυθμό της χώρας, ενώ αυτές που ανήκουν στους τύπους 5-8 με μικρότερο ρυθμό. Εδώ πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο χαμηλός ρυθμός του τύπου 5 οφείλεται στην κλαδική του διάρθρωση, ενώ του τύπου 6 σε τοπικούς δυσμενείς παράγοντες που εμποδίζουν την αξιοποίηση της ευνοϊκής κλαδικής διάρθρωσης της περιοχής.

Πίνακας Ερμηνείας των περιφερειακών τύπων

Περιφερειακός Τύπος	Συνιστώσες Απόκλισης Συμμετοχής	Χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ανάπτυξης	Προτεινόμενα Μέτρα
1	$OS > 0, \Delta S > 0$ και $ OS > \Delta S $	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες.	
2	$OS > 0, \Delta S > 0$ και $ OS < \Delta S $	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες.	
3	$OS > 0, \Delta S < 0$ και $ OS > \Delta S $	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες.	Βελτίωση υποδομής.
4	$OS < 0, \Delta S > 0$ και $ OS < \Delta S $	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες.	Βελτίωση κλαδικής διάρθρωσης.
5	$OS < 0, \Delta S > 0$ και $ OS > \Delta S $	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Θετικοί τοπικοί παράγοντες.	Βελτίωση κλαδικής διάρθρωσης.
6	$OS > 0, \Delta S < 0$ και $ OS < \Delta S $	Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες.	Βελτίωση υποδομής.
7	$OS < 0, \Delta S < 0$ και $ OS > \Delta S $	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες.	Βελτίωση διάρθρωσης, υποδομής.
8	$OS < 0, \Delta S < 0$ και $ OS < \Delta S $	Δυσμενής κλαδική διάρθρωση. Αρνητικοί τοπικοί παράγοντες.	Βελτίωση διάρθρωσης, υποδομής.

3. Δείκτης Κλαδικής Συγκέντρωσης (Herfindahl-Hirschman Index – HHI)

Ένας δείκτης συγκεντρωτισμού της αγοράς. Υπολογίζεται αθροίζοντας τα τετράγωνα των ποσοστών των μεριδίων αγοράς ομοειδών εταιρειών. Παίρνει τιμές από το 0 έως το 10000. Όσο περισσότερο μία αγορά είναι μονοπωλιακή τόσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης.

4. Θέσεις – Προτάσεις Φορέων

4.1. Προτάσεις Συνδέσμου Βιομηχανικών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ)

Οι προτάσεις του ΣΒΒΕ βασίζονται σε σχετική μελέτη της Deloitte and Touche που ολοκληρώθηκε το Μάιο του 2005 και στα καθιερωμένα υπομνήματα στους εκάστοτε Υπουργούς και στον Πρωθυπουργό της χώρας στο πλαίσιο της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης (παρατίθεται το σχετικό υπόμνημα του 2004).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι προτάσεις του ΣΒΒΕ περιλαμβάνουν μία δέσμη μέτρων και ενεργειών που αφορούν όχι μεμονωμένα τη βιομηχανία αλλά το σύνολο των παραγωγικών συντελεστών που συνδέονται είτε έμμεσα είτε άμεσα με αυτήν (π.χ. περιβάλλον, υποδομές, ανθρώπινο δυναμικό, κ.λ.π.)

4.1.1 Βασικά συμπεράσματα της έρευνας της Deloitte and Touche

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι το **Φορολογικό Σύστημα** είναι ο παράγοντας που δημιουργεί τα μεγαλύτερα προβλήματα στη λειτουργία και ανταγωνιστικότητα των βιομηχανιών της Βορείου Ελλάδος, ακολουθούμενο από την **Εργατική Νομοθεσία**, την **Δημόσια Διοίκηση**, το **Αναπτυξιακό Πλαίσιο** και τα **θέματα Υποδομών**.

Αναλυτικότερα :

A) Ζητήματα εξωτερικού περιβάλλοντος

A1) Χρηματοδοτήσεις – Αναπτυξιακό πλαίσιο

- Αναποτελεσματικότητα του γενικότερου **Αναπτυξιακού Πλαισίου** στην αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

- Γραφειοκρατία και καθυστέρηση καταβολής κονδυλίων στα προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρήσεων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.
- Αδυναμία υποστήριξης και ανάπτυξης των εξαγωγών από κρατικούς ή άλλους φορείς.

Συγκεκριμένα, ως ανασταλτικοί παράγοντες της αποτελεσματικότητας του γενικότερου αναπτυξιακού πλαισίου αναγνωρίστηκαν: α) η πιθανή εκτροπή επενδύσεων και η συγκέντρωσή τους στην Αθήνα, β) η πολυπλοκότητα του συστήματος αξιολόγησης του νέου αναπτυξιακού νόμου, γ) η ουσιαστική στοχοθέτηση παροχής αναπτυξιακών κινήτρων σε επίπεδο περιοχών της χώρας. Επίσης, ως σημαντικά ζητήματα με επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αναγνωρίστηκαν η ανεπαρκής υποστήριξη των εξαγωγών και η αναποτελεσματικότητα στην λειτουργία των σχετικών φορέων και οργανισμών.

Ζητήματα τα οποία αναγνωρίστηκαν ότι έχουν σχετικά μικρή επίδραση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Βορείου Ελλάδος περιλαμβάνουν την περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά κονδύλια έρευνας και ανάπτυξης καθώς και την αδυναμία του θεσμικού πλαισίου για την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Πολλές επιχειρήσεις θεωρούν ότι οι σχετικές πρωτοβουλίες των κρατικών οργανισμών και ερευνητικών φορέων δεν είναι προσανατολισμένες προς τις πραγματικές τους ανάγκες με αποτέλεσμα να μην δείχνουν ενδιαφέρον προς τα ερευνητικά προγράμματα γενικότερα.

A2) Οικονομική και Φορολογική πολιτική

- Υψηλοί φορολογικοί συντελεστές των επιχειρήσεων
- Απουσία μακροχρόνιου σταθερού φορολογικού πλαισίου
- Αναποτελεσματική αντιμετώπιση του αθέμιτου ανταγωνισμού
- Πολυνομία φορολογικού πλαισίου
- Πολύπλοκες διαδικασίες διεκπεραίωσης φορολογικών θεμάτων των επιχειρήσεων
- Αναποτελεσματική αντιμετώπιση της παραοικονομίας

Ως τα πλέον σημαντικά προβλήματα αναγνωρίστηκαν οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές με σημαντική αρνητική επίδραση στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της εταιρίας, η αστάθεια του φορολογικού πλαισίου με σημαντικό αντίκτυπο στη δυνατότητα μακροχρόνιου προγραμματισμού, η πολυνομία και ασάφεια του

φορολογικού πλαισίου που συμβάλλει στην υποκειμενικότητα των ελέγχων και στην ανάπτυξη φαινομένων παραοικονομίας, καθώς και η αναποτελεσματική αντιμετώπιση του αθέμιτου ανταγωνισμού που αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Παρά τη σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών ως το 2007, οι επιχειρήσεις επισήμαναν τον φορολογικό ανταγωνισμό από όμορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό συνιστά αντικίνητρο για την ανάπτυξη και πλήττει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων διεθνώς.

A3) Αγορά Εργασίας – Εργασιακά Θέματα

- Υψηλές ασφαλιστικές εισφορές
- Ανελαστική εργατική νομοθεσία (π.χ ομαδικές απολύσεις, μέθοδοι διευθέτησης χρόνου εργασίας)
- Δυσκολία εξεύρεσης και προσέλκυσης εργαζομένων με εξειδικευμένες δεξιότητες/ειδικότητες

Σημαντικά προβλήματα αποτελούν οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές χωρίς την αντίστοιχη ανταποδοτικότητα σε παροχές προς τους ασφαλισμένους και η ανελαστική εργατική νομοθεσία που συμβάλλει στην αύξηση του κόστους μισθοδοσίας και στη μείωση της ευελιξίας και ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης με άμεσο αντίκτυπο την αύξηση της ανεργίας. Επίσης, η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας ασφάλειας και υγιεινής έχει δυσμενή επίδραση στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων. Το θέμα της δυσκολίας εξεύρεσης και προσέλκυσης στελεχών και προσωπικού με ειδικές δεξιότητες είναι πολύ σημαντικό, ιδιαίτερα για επιχειρήσεις που βρίσκονται στην περιφέρεια.

A4) Υποδομές Βιομηχανικών Περιοχών

- Υψηλό κόστος υπηρεσιών κοινής ωφέλειας
- Ανεπαρκής φύλαξη και ασφάλεια εγκαταστάσεων
- Ανεπαρκείς υποδομές αποχέτευσης

Ως σημαντικά προβλήματα των βιομηχανικών περιοχών αναγνωρίστηκαν το υψηλό κόστος υπηρεσιών κοινής ωφέλειας χωρίς την αντίστοιχη ανταποδοτικότητα και η ανεπαρκής φύλαξη και εγκαταστάσεων και υποδομές αποχέτευσης και βιολογικού

καθαρισμού. Διευκρινίζεται ότι τα προβλήματα που αναγνωρίστηκαν δεν είναι γενικά αλλά αφορούν τις συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές όπου αναφέρονται.

A5) Δίκτυα Μεταφορών

- Προβληματική κατάσταση οδικού δικτύου Βορείου Ελλάδος
- Απουσία οδικών αξόνων για τη διασύνδεση της Βορείου Ελλάδος με την Ευρώπη

Ως τα πλέον σημαντικά προβλήματα στην ενότητα αυτή αναγνωρίστηκαν προβληματική κατάσταση οδικού δικτύου της Βορείου Ελλάδος και η ανεπαρκής διασύνδεση με την Ευρώπη, που έχουν ως αντίκτυπο την αύξηση του μεταφορικού κόστους και τη μείωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Η προβληματική οδική διασύνδεση μέσω των Βαλκανίων θεωρείται επίσης σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας της ανάπτυξης των εξαγωγών στην Ευρώπη. Ένα ειδικότερο σημαντικό πρόβλημα που αναφέρθηκε αναφέρεται στη δυσκολία πρόσβασης του προσωπικού στο χώρο εργασίας λόγω του προβληματικού οδικού δικτύου της Θεσσαλονίκης (κυκλοφοριακή συμφόρηση).

Επίσης, η ανεπάρκεια των υποδομών του σιδηροδρομικού δικτύου και η ανεπάρκεια των διασυνδέσεων του αεροπορικού δικτύου μεταξύ Θεσσαλονίκης και Ευρωπαϊκών χωρών δημιουργεί δυσχέρειες στον εξαγωγικό προσανατολισμό των βιομηχανιών. Αντίθετα, η ανεπάρκεια των διασυνδέσεων του εσωτερικού αεροπορικού δικτύου δεν αναγνωρίζεται ως ζήτημα που επηρεάζει σημαντικά τη λειτουργία των επιχειρήσεων.

A6) Ενεργειακά Δίκτυα – Τηλεπικοινωνίες

- Υψηλό κόστος ηλεκτρικής ενέργειας
- Υψηλό κόστος χρήσης τηλεπικοινωνιακών δικτύων δεδομένων (π.χ. Ιντερνετ)
- Μη απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και ελεύθερη επιλογή εταιρίας παροχής ηλεκτρικού ρεύματος

Σημαντικά προβλήματα θεωρούνται το υψηλό κόστος ηλεκτρικής ενέργειας και η αντίστοιχη μονοπωλιακή αγορά και το αυξημένο κόστος χρήσης τηλεπικοινωνιακών δικτύων δεδομένων (π.χ. Ιντερνετ) σε συνάρτηση με τις ταχύτητες που προσφέρουν.

Ειδικότερα, αναφέρθηκαν σημαντικές καθυστερήσεις στα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα φωνής και δεδομένων που δυσχεραίνουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων.

B. Ζητήματα εσωτερικής λειτουργίας

B1) Στρατηγική – Διοίκηση – Ανθρώπινο Δυναμικό

- Ξεκάθαρη στρατηγική κατεύθυνση και σαφείς επιλογές και στόχοι (προϊόντων, αγορών κ.λ.π.) που είναι κατανοητοί σε όλη την επιχείρηση.
- Ευέλικτος μακρόχρονος σχεδιασμός για την αντιμετώπιση της αβεβαιότητας του εξωτερικού περιβάλλοντος
- Ξεκάθαρη διασύνδεση της στρατηγικής με σαφή έργα, επενδυτικά προγράμματα και προϋπολογισμό
- Αποτελεσματική οργανωτική δομή, προσαρμοσμένη στη στρατηγική, στις λειτουργίες και στις συγκεκριμένες ανάγκες της επιχείρησης
- Δημιουργία / ενδυνάμωση θετικού εργασιακού κλίματος και εμπιστοσύνης στην επιχείρηση

Ιδιαίτερα κρίσιμα ζητήματα για τη λειτουργία των επιχειρήσεων θεωρούνται η ξεκάθαρη σε όλη την εταιρία στρατηγική και ο μακροχρόνιος αλλά ευέλικτος σχεδιασμός. Ειδικότερα, ζητήματα που αναγνωρίστηκαν ως σημαντικά περιλαμβάνουν την προσέλκυση και διατήρηση εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού, την αποτελεσματική οργανωτική δομή και την καλλιέργεια θετικού εργασιακού κλίματος.

B2) Παραγωγή – Εφοδιαστική Αλυσίδα – Μάρκετινγκ

- Επενδύσεις σε σύγχρονο παραγωγικό εξοπλισμό και τεχνογνωσία με στόχο την αναβάθμιση των παραγωγικών δυνατοτήτων
- Δυναμική διασύνδεση της ζήτησης με ένα ολοκληρωμένο σύστημα προγραμματισμού παραγωγής
- Ανάπτυξη πελατοκεντρικής φιλοσοφίας και μεθόδων για την κατανόηση και εξυπηρέτηση εξειδικευμένων αναγκών πελατών
- Υποστήριξη δραστηριοτήτων Έρευνας και Ανάπτυξης για τη δημιουργία νέων προϊόντων και την προώθηση νέων ιδεών

Ιδιαίτερα κρίσιμα ζητήματα για τη λειτουργία και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων θεωρούνται ο εκσυγχρονισμός της παραγωγής, η διασύνδεση της ζήτησης με τον προγραμματισμό της παραγωγής και η έγκαιρη αναγνώριση των αναγκών των πελατών. Παράλληλα, η υποστήριξη των δραστηριοτήτων για τη δημιουργία νέων ιδεών και προϊόντων, θεωρείται ιδιαίτερα κρίσιμη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην αγορά.

B3) Οικονομική Διαχείριση – Διοικητική Πληροφόρηση

- Άμεση και έγκυρη πρόσβαση σε πληροφόρηση σχετικά με τις τάσεις της αγοράς και τον ανταγωνισμό
- Διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων και αξιοποίηση της πληροφόρησης σε όλη την επιχείρηση
- Εμπειριστατωμένη εφαρμογή κοστολόγησης και αναλυτικής λογιστικής, με στόχο την ενίσχυση του επιπέδου διοικητικής πληροφόρησης και λήψης αποφάσεων
- Εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων για τη διασφάλιση είσπραξης των απαιτήσεων της επιχείρησης
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων πρόσβασης σε πηγές εξεύρεσης και άντλησης επενδυτικών κεφαλαίων

Ιδιαίτερα κρίσιμα ζητήματα για τη λειτουργία των επιχειρήσεων θεωρούνται η πληροφόρηση σχετικά με τις τάσεις της αγοράς και συγκρίσιμα στοιχεία του ανταγωνισμού και η αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων για την ταχύτερη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Σημαντικά επίσης ζητήματα αποτελούν η διασφάλιση της είσπραξης των απαιτήσεων για την ενίσχυση των ταμειακών ροών και η πρόσβαση σε επενδυτικά κεφάλαια για την ανάπτυξη της εταιρίας.

4.1.2 Κύρια σημεία υπομνήματος του ΣΒΒΕ προς τον πρωθυπουργό Κώστα Καραμανλή

Το υπόμνημα που παραδόθηκε στον κ. Καραμανλή τον Σεπτέμβριο του 2004, περιλαμβάνει την αναγνώριση και ανάλυση των προβλημάτων της περιφέρειας και παρουσιάζει εξειδικευμένες προτάσεις αντιμετώπισης τους. Κατά τον ΣΒΒΕ οι

βασικές συνιστώσες ανάπτυξης της βιομηχανίας και οι κατευθύνσεις επίτευξης της είναι:

α) Ο εκσυγχρονισμός και η αναδιάρθρωση του Δημόσιου Τομέα

Η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, της πολυνομίας, και της αδιαφάνειας αποτελούν κύρια ζητούμενα για την επιχειρηματική κοινότητα. Η εκτεταμένη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών είναι δυνατόν να συμβάλλει στη μείωση των ανθρωποωρών που σπαταλούνται άσκοπα για ζητήματα που κάλλιστα μπορούν να υλοποιηθούν από «απόσταση».

β) Φορολογική μεταρρύθμιση

Η απλοποίηση των διαδικασιών εφαρμογής, η διαφάνεια των ελέγχων, η σταθερότητα του συστήματος και η μείωση των φορολογικών συντελεστών αποτελούν τα βασικά θέματα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων και συνιστά το πρώτο βήμα για τη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών.

γ) Η πορεία υλοποίησης του Γ' ΚΠΣ

Το αίτημα του Συνδέσμου είναι η επιτάχυνση των διαδικασιών υλοποίησης, έτσι ώστε να υλοποιηθούν εντός της προγραμματικής περιόδου τα προδιαγραφέντα έργα και δράσεις.

δ) Η προοπτική του Δ' ΚΠΣ

Απαιτείται ρεαλισμός και ιδιαίτερη τεχνοκρατική αντίληψη για τις δράσεις που πρόκειται να συμπεριληφθούν στα έργα και τις δράσεις της νέας προγραμματικής περιόδου. Ο ΣΒΒΕ μπορεί να συμβάλλει στην κατεύθυνση αυτή με τη συμμετοχή των στελεχών του στις ομάδες εργασίας και στις σχετικές μελέτες που πρόκειται να εκπονηθούν.

ε) Η βελτίωση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων

Η αποτελεσματικότερη διαθεσιμότητα κεφαλαίων και η δημιουργία κλίματος αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των επιχειρήσεων και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, θα δώσει ώθηση σε επενδύσεις εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων επιχειρήσεων και θα αποτελέσει κίνητρο για την ίδρυση νέων.

στ) Η διάδοση της επιχειρηματικότητας

Η δημιουργία κλίματος ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας καλλιεργείται και δεν δημιουργείται εκ του μηδενός. Η ανάπτυξη της νοοτροπίας του επιχειρείν από τα χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θεωρείται ότι θα βοηθήσει σημαντικά την αναπτυξιακή πορεία της χώρας τα επόμενα χρόνια.

ζ) Η υποστήριξη της Β. Ελλάδας

Η μετατόπιση του κέντρου ανάπτυξης από την Αθήνα στην περιφέρεια αποτελεί απαίτηση του επιχειρηματικού κόσμου της χώρας. Δέκα είναι οι παράμετροι που μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη στροφή στην περιφέρεια:

- Ολοκλήρωση των αναγκαίων υποδομών, είτε αυτές βρίσκονται σε εξέλιξη (Εγνατία Οδός, λιμενικά έργα, σιδηροδρομικά έργα), είτε πρόκειται να υλοποιηθούν (μετρό, υποθαλάσσια αρτηρία).
- Ελληνικό σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων. Να εξασφαλισθούν τα υπεσχημένα κονδύλια και να υπογραφούν νέες διακρατικές συμφωνίες με ανακατανομή κονδυλίων από χώρες χαμηλής ζήτησης.
- Αναγνώριση και καθιέρωση της Θεσσαλονίκης ως πόλης καινοτομίας. Η περιοχή του αεροδρομίου προτείνεται να χαρακτηριστεί ειδική ζώνη καινοτομίας. Στη περιοχή υπάρχουν ήδη σημαντικές φυσικές και τεχνικές υποδομές που έχουν προσεγγίσει την εγκατάσταση πολλών οργανισμών και επιχειρήσεων που αποτελούν πολύτιμη και αξιοποιήσιμη βάση για την ανάπτυξη μιας ζώνης καινοτομίας με διεθνή αναγνώριση. Ως βραχυπρόθεσμος

στόχος για την ανάπτυξη καινοτομίας είναι η συμμετοχή της Θεσσαλονίκης στο πρόγραμμα «Πόλοι Καινοτομίας».

- Επίλυση των προβλημάτων των βιομηχανικών περιοχών της περιφέρειας.
- Ανάδειξη της Β. Ελλάδας σε κόμβο logistics. Να αναγνωρίσει το κράτος το ρόλο που μπορούν να διαμορφώσουν τα logistics για την ενίσχυση της Ελληνικής οικονομίας και γενικότερα για τις αναπτυξιακές προοπτικές της Κεντρικής Μακεδονίας.
- Ενίσχυση των άυλων υποδομών υποστήριξης της ανταγωνιστικότητας και η περαιτέρω υποβοήθηση της αποστολής και λειτουργίας των αντίστοιχων φορέων.
- Επίλυση των χρόνιων προβλημάτων της Παρευξείνιας Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης της μοναδικής διεθνούς τράπεζας με έδρα την Θεσσαλονίκη.
- Ίδρυση και λειτουργία γραφείου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς στη Θεσσαλονίκη.
- Ζητείται η άμεση αναζήτηση, επιλογή και χωροθέτηση κατάλληλου και μόνιμου χώρου διαχείρισης και εναπόθεσης στερεών αποβλήτων της ευρύτερης περιοχής Θεσσαλονίκης.

4.1.3 Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης 2007 – 2013 για την Κεντρική Μακεδονία

Οι προτάσεις του ΣΒΒΕ για την κατάρτιση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007-2013 προς τη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας αναπτύσσονται σε πέντε άξονες προτεραιοτήτων, με κύρια κατεύθυνση πολιτικής για καθέναν την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της παραγωγικής βάσης της περιφέρειας, και κατ' επέκταση του ίδιου του οικονομικού της συστήματος.

Τα προτεινόμενα μέτρα ανά άξονα είναι ενδεικτικά, αλλά, σε κάθε περίπτωση, καλύπτουν το σύνολο των αναπτυξιακών αναγκών της περιφέρειας.

Οι πέντε άξονες παρέμβασης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που πρότεινε ο ΣΒΒΕ είναι:

- η ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της περιφέρειας
- η ενδυνάμωση της μεταποιητικής βάσης της περιφέρειας
- οι ανθρώπινοι πόροι
- η Βαλκανική προοπτική της περιφέρειας

- η ολοκλήρωση των υποδομών

Αναλυτικά

➤ **Άξονας 1: Ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της περιφέρειας**

Κατά την άποψη του Συνδέσμου και με βάση την πολύχρονη εμπειρία του από την εφαρμογή αντίστοιχων διαδικασιών σχεδιασμού παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων της Ε.Ε. κατά το παρελθόν, θεωρεί απαραίτητη την αναβάθμιση των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Μακεδονίας – Θράκης. Η πρότασή μας αυτή προέρχεται από τη συγκριτική αξιολόγηση του μεγέθους των τεσσάρων περιφερειών του Βορειοελλαδικού Τόξου με τις περιφέρειες των υπολοίπων χωρών της Ε.Ε. και από την ανάγκη για συντονισμό των πολιτικών που αφορούν τόσο την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, όσο και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Με βάση τα κριτήρια αυτά, η πρότασή μας εκκινεί με τη δημιουργία τριών (3) νέων θεσμών που θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των υπό σχεδίαση πολιτικών και θα συμβάλλουν αφενός στην άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και αφετέρου στην αναπτυξιακή προοπτική της περιφέρειας.

Οι θεσμοί αυτοί θα λειτουργούν στο Υπουργείο Μακεδονίας – Θράκης, με τη συνεργασία – εφόσον αυτό απαιτείται – και των συναρμόδιων Υπουργείων.

Οι προτάσεις μας είναι:

- ✓ Ίδρυση Γενικής Γραμματείας Βαλκανικών Θεμάτων, που θα λειτουργεί στο ΥΜΑΘΡΑ, αλλά θα υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών,
- ✓ Ίδρυση και λειτουργία Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, στο πρότυπο της αντίστοιχης εθνικής, αλλά με αρμοδιότητα και γεωγραφική εμβέλεια του Βορειοελλαδικού Τόξου,
- ✓ Ίδρυση και λειτουργία Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας: αποστολή του θα είναι ο συντονισμός των πολλών επιτροπών που αποσπασματικά αντιμετωπίζουν το ζήτημα «ανάπτυξη» της περιφέρειας. Προτείνουμε να λειτουργεί στο πρότυπο του αντίστοιχου εθνικού οργάνου, να συνεργάζεται στενά με αυτό και να είναι ο επίσημος σύμβουλος των τεσσάρων περιφερειών για τα ζητήματα ανταγωνιστικότητας.

Προτεινόμενα μέτρα:

- √ Δημιουργία υπηρεσίας one – stop – shop για την υποβοήθηση των επιχειρήσεων για την ένταξή τους σε προγράμματα: η υπηρεσία θα αποτελέσει μετεξέλιξη της δομής προσέλκυσης ξένων άμεσων επενδύσεων καινοτομίας, η οποία θα αναπτυχθεί μέσω του Μέτρου 1.3.3. του τρέχοντος Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- √ Δημιουργία Ζώνης Καινοτομίας Ανατολικής Θεσσαλονίκης: περαιτέρω ενίσχυση της δράσης και ολοκλήρωσή της.
- √ Δημιουργία ενδοπεριφερειακού τεχνολογικού δικτύου.
- √ Δημιουργία κέντρων «Αριστείας» στην ΠΚΜ: ερευνητικά, εκπαιδευτικά, επιχειρηματικά.
- √ Δημιουργία δομής «μέτρησης» και «αξιολόγησης» των πολιτικών ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας σε περιφερειακό επίπεδο: λειτουργία δομής βελτίωσης των πολιτικών για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Θα είναι συμβουλευτικό όργανο της περιφέρειας και σε κάθε περίπτωση θα αξιολογεί τις επιπτώσεις κάθε μέτρου πολιτικής στην ανταγωνιστικότητα της περιφέρειας.

➤ Άξονας 2: ενδυνάμωση της μεταποιητικής βάσης της περιφέρειας

Προτεινόμενα μέτρα:

- √ Σχεδιασμός ειδικών βιομηχανικών προγραμμάτων ενίσχυσης κλάδων ή ομάδων επιχειρήσεων: το συγκεκριμένο μέτρο προτείνουμε να αφορά: α) την ανάπτυξη εργαστηρίων δοκιμών, τα οποία θα παρέχουν πιστοποιητικά τύπου, για συγκεκριμένες ομάδες προϊόντων. Τα εργαστήρια αυτά θα αποτελούν συμπράξεις του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και θα λειτουργούν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Διαπίστευσης, και β) την ενίσχυση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη δράσεων βιομηχανικού σχεδιασμού προϊόντων.
- √ Ενίσχυση μεγάλων επενδύσεων επιχειρήσεων με καθετοποιημένη μορφή – Ενίσχυση υπεργολαβικών δικτύων.
- √ Ενίσχυση της τομεακής – κάθετης συνεργασίας των ΜΜΕ.

- √ Ενίσχυση της μεγέθυνσης, των συγχωνεύσεων, των συμμαχιών και των δικτυώσεων μεταξύ ΜΜΕ της ΠΚΜ.
- √ Ενίσχυση της σύνδεσης πρωτογενούς τομέα και μεταποίησης, με: α) τη δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων leaders με ομάδες παραγωγών, και β) τη δημιουργία ειδικών ζωνών οικολογικής, βιολογικής και παραδοσιακής γεωργίας. Στα μέτρα αυτά προτείνουμε να υπάρχει πρόβλεψη ειδικών ενισχύσεων για τις δράσεις μεταποίησης και εμπορίας των συγκεκριμένων προϊόντων.
- √ Θεσμοθέτηση ειδικού προγράμματος στήριξης της μεθοριακής βιομηχανίας.
- √ Συγκρότηση πόλου ενεργειακής – χημικής βιομηχανίας, με βάση το συγκρότημα της ΕΚΟ.

➤ **Άξονας 3: Ανθρώπινοι πόροι**

Προτεινόμενα μέτρα:

- √ Σχεδιασμός ειδικών παρεμβάσεων για τον επαναπροσανατολισμό του πλεονάζοντος ανθρώπινου δυναμικού και την ενίσχυση των δεξιοτήτων του.
- √ Επανασχεδιασμός των παρεμβάσεων σύνδεσης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.
- √ Δημιουργία Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης.
- √ Σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την παραγωγική βάση της περιφέρειας.

➤ **Άξονας 4: η Βαλκανική προοπτική της περιφέρειας**

Προτεινόμενα μέτρα:

- √ Ίδρυση και λειτουργία Δικτύου Ομάδων Επιχειρήσεων στις Βαλκανικές χώρες: το δίκτυο θα συνεργάζεται με το Υπουργείο Εξωτερικών (π.χ. Διεύθυνση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων) και θα λαμβάνει κατευθύνσεις άσκησης «οικονομικής διπλωματίας» στα Βαλκάνια. Το δίκτυο θα προωθεί προς το Υπουργείο Εξωτερικών ανάλογη πληροφόρηση και θα εισφέρει στην ανάπτυξη βέλτιστων πολιτικών για ενίσχυση των επιχειρήσεων Ελληνικών συμφερόντων στις χώρες αυτές. Επίσης, το δίκτυο θα παρέχει

συμβουλευτική υποστήριξη και τεχνική βοήθεια σε κάθε ενδιαφερόμενο Έλληνα επιχειρηματία.

- ✓ Ίδρυση και λειτουργία θεσμού τύπου USAID με χώρες αναφοράς τα Βαλκάνια και τις Παρευξείνιες δημοκρατίες: για την υλοποίηση της δράσης θα ήταν δυνατόν να εμπλακούν υφιστάμενοι φορείς με ανάλογη εμπειρία και με ήδη ανεπτυγμένο δίκτυο συνεργατών στις χώρες – στόχους.
- ✓ Ίδρυση Βαλκανικού Πανεπιστημίου με έδρα τη Θεσσαλονίκη.
- ✓ Ίδρυση Διεθνούς Σχολείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

➤ **Άξονας 5: ολοκλήρωση των υποδομών**

Προτεινόμενα μέτρα:

- Ολοκλήρωση της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ και των καθέτων αξόνων της.
- Λιμάνι Θεσσαλονίκης: κατασκευή του 6^{ου} προβλήτα.
- Επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου προς τις Βιομηχανικές Περιοχές.
- Αναβάθμιση των υποδομών στις ΒΙΠΕ – Δημιουργία νέων.
- Δράσεις για τη μετεξέλιξη της Θεσσαλονίκης σε κόμβο logistics. Ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών – Βελτίωση των σιδηροδρομικών συνδέσεων – αναβάθμιση του ρόλου του ΟΣΕ στην Περιφέρεια.

4.2. Βασικές θέσεις-προτάσεις του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΕΒΕΘ) από το κείμενο εργασίας με θέμα «Επιχειρηματική Πρόταση για το μέλλον της Θεσσαλονίκης»

- Διοικητική αποκέντρωση. Το ΥΜΑΘ να αναλάβει έντονο διαχειριστικό και συντονιστικό ρόλο
- Σπουδές σε θέματα βιομηχανίας και εμπορίου στα τμήματα των ΤΕΙ , ΑΠΘ και ΠΑΜΑΚ
- Ολοκλήρωση υποδομών (μετρό, υποθαλάσσια, αεροδρόμιο, λιμάνι)
- Ανάπλαση του υφιστάμενου Εκθεσιακού Κέντρου της ΔΕΘ
- Άμεση υλοποίηση της δημιουργίας Ζώνης Καινοτομίας
- Τεκμηρίωση προοπτικών νέων δυναμικών κλάδων σε τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας που αξιοποιούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της

Θεσσαλονίκης (π.χ. συμμετοχή της βιομηχανίας στους τομείς της υγείας, ασφάλειας, περιβάλλοντος)

4.3 Προτάσεις του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης προς το Υπουργείο Ανάπτυξης για το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007-2013

- Δημιουργία μόνιμου εκθετηρίου προϊόντων στη Θεσσαλονίκη το οποίο θα επιτρέπει τη διοργάνωση μικρού μεγέθους εξειδικευμένων κλαδικών εκθέσεων και θα χρησιμοποιείται για παράλληλες συνεδριακές εκδηλώσεις. Επίσης θα μπορεί να λειτουργεί ως χώρος ανάδειξης των ιδιαίτερων προϊόντων της περιοχής αλλά και ως χώρος ανάδειξης της τεχνολογικής εξέλιξης και καινοτομίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Δημιουργία ιστορικού μουσείου βιοτεχνικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων.
- Δημιουργία ενιαίας βάσης δεδομένων και σύνδεση με διάφορα υπουργεία και φορείς για βιοτεχνικά θέματα και στοιχεία που αφορούν την καθημερινή διεκπεραίωση υποθέσεων από τις υπηρεσίες του Επιμελητηρίου.
- Ενίσχυση και συνέχιση της λειτουργίας του Ηλεκτρονικού Κέντρου Εμπορίου.
- Δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης όπου θα έχουν πρόσβαση όλα τα μέλη του Επιμελητηρίου.
- Να προχωρήσει η εκπόνηση μιας στρατηγικού χαρακτήρα μελέτης για τη μελλοντική πορεία των κλάδων της ελληνικής οικονομίας με τη βοήθεια του Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικότητας.
- Να στηριχθούν οι κλάδοι παροχής υπηρεσιών τόσο σε επίπεδο δυνατότητας χρηματοδότησης μέσω διάφορων προγραμμάτων όσο και σε επίπεδο κατάρτισης αλλά και θεσμικού πλαισίου άσκησης του επαγγέλματος.
- Στήριξη του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας μετά και την άρση των εμποδίων στην είσοδο των προϊόντων από την Κίνα.

- Χρηματοδότηση μελετών ειδικού κλαδικού ενδιαφέροντος.
- Να υπάρξουν προγράμματα για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (απασχολούν έως 50 άτομα).
- Να απλουστευθούν οι διαδικασίες έγκρισης και παρακολούθησης των έργων που θα χρηματοδοτούνται καθώς και διαδικασίες εκταμίευσης της χρηματοδότησης.
- Τα κριτήρια συμμετοχής των επιχειρήσεων να είναι όσο το δυνατόν ευνοϊκότερα και προσαρμοσμένα στις πραγματικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Να υπάρξει μεγαλύτερη κατανομή πόρων προς όφελος της περιφέρειας.
- Να υπάρξει δέσμευση για διάθεση συγκεκριμένου ποσοστού κονδυλίων προς όφελος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.
- Να συνεχίσουν να υφίστανται προγράμματα με ειδικό ενδιαφέρον όπως: γυναικεία επιχειρηματικότητα, νεανική επιχειρηματικότητα, Πιστοποιηθείτε, Δικτυωθείτε, Επιχειρείτε ηλεκτρονικά.
- Να δημιουργηθούν προγράμματα χρηματοδότησης Επιμελητηρίων για τη διοργάνωση ομαδικών επιχειρηματικών εκθέσεων και ταξιδιών προς όφελος των μελών τους.
- Να δημιουργηθούν προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης ιδιαίτερα για κλάδους όπως η κλωστοϋφαντουργία.
- Να χρηματοδοτηθεί η δημιουργία υποδομών στη ΒΙΠΕΘ και η δημιουργία μιας επιπλέον ΒΙΠΕ στο Νομό Θεσσαλονίκης και να υπάρξουν προγράμματα μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων σε αυτές.
- Να συνεχιστεί η λειτουργία των Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης και να υπάρξει περαιτέρω ενίσχυση των αρμοδιοτήτων τους.

- Να ενισχυθεί η λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Πολύ και Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ.Α.Ε)

4.4 Προτάσεις του Επιμελητηρίου Πιερίας

- Ένταξη του Νομού Πιερίας στη Δ' ζώνη κινήτρων.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για μετεγκατάσταση σε εμπορευματικά κέντρα. Προτείνεται η ενίσχυση της μετεγκατάστασης των μεταφορικών και λοιπών επιχειρήσεων σε εμπορευματικά κέντρα τόσο για την αγορά και διαμόρφωση των πάγιων στοιχείων των κέντρων αυτών όσο και των λοιπών κινητών παγίων στοιχείων των εταιρειών αυτών. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί ο ιδιαίτερα σημαντικός τομέας των μεταφορών και δικτύων διανομής και αφετέρου, θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητα των εμπορευματικών υποδομών.
- Ισχυρότερα κίνητρα για μετεγκατάσταση σε ΒΙΟΠΑ. Η λειτουργία του ΒΙΟΠΑ θα επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα τόσο στην ανάπτυξη της βιοτεχνικής μεταποιητικής δραστηριότητας, όσο και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Είναι απαραίτητο να εφαρμοσθούν ενεργές πολιτικές στήριξης του συγκεκριμένου θεσμού και προτείνεται – σε πρώτη φάση – η αύξηση του ποσοστού επιχορήγησης των επενδύσεων που πραγματοποιούνται στις συγκεκριμένες περιοχές.
- Στα πλαίσια του αναπτυξιακού νόμου έχουν τεθεί συγκεκριμένες προϋποθέσεις και όρια προϋπολογισμού επενδύσεων για την ένταξή τους στις ρυθμίσεις του αναπτυξιακού νόμου. Με τον τρόπο αυτό αποκλείονται από την αναπτυξιακή διαδικασία οι μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, οι οποίες στην περίπτωση του Νομού Πιερίας αποτελούν τον κύριο άξονα της τοπικής οικονομικής βάσης. Επομένως, προτείνεται η μείωση του προϋπολογισμού των επενδυτικών σχεδίων για την ένταξή τους στον αναπτυξιακό νόμο, με στόχο την ενσωμάτωσή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία.

4.5 Προτάσεις του Επιμελητηρίου Κιλκίς

- Ρύθμιση των οφειλών επιχειρηματιών στο ΤΕΒΕ: να δοθεί η δυνατότητα ρύθμισης των οφειλών, διετούς διάρκειας με επιτόκιο 1%. Το χρέος του επιχειρηματικού κόσμου του νομού προς το ΤΕΒΕ ανέρχεται σήμερα στο ποσό του 1.500.000 Ευρώ.
- Τροποποίηση του Άρθρου 9 του Νόμου 3050 και αύξηση του μέσου όρου των καθαρών κερδών των τριών τελευταίων ετών από 9.244 σε 11.738 για τις επιχειρήσεις που εδρεύουν σε οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων.
- Κατάργηση της συνάφειας και αντικατάσταση της με το ετήσιο κλείσιμο βιβλίων των επιχειρήσεων.
- ΑΕΠΠΙ: σημαντική η απόφαση του ΥΠΕΘΟ με την οποία πλέον η τιμολόγηση πρέπει να γίνεται κατόπιν συμφωνίας των δύο μερών και όχι αυθαίρετα από την ΑΕΠΠΙ. Βέβαια το αίτημα των επιχειρήσεων και του Επιμελητηρίου είναι να καταργηθεί το κόστος για τα πνευματικά δικαιώματα τουλάχιστον για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- Στήριξη της λειτουργία του εγγυοδοτικού φορέα ΤΕΜΠΜΕ ο οποίος θα δώσει ουσιαστική αναπτυξιακή ώθηση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις καθώς και να συμπεριληφθούν και οι εμπορικές επιχειρήσεις.
- Μείωση της γραφειοκρατίας των διαδικασιών για την αδειοδότηση των επιχειρήσεων.
- Ρύθμιση οφειλών προς ΙΚΑ και επιδότηση της εργατικής δαπάνης με κύριο στόχο την αναστροφή του κλίματος «εξαγωγής» των επιχειρήσεων εντάσεως εργασίας, προς τις Βαλκανικές χώρες
- Δημιουργία ενός κέντρου επιχειρήσεων, στα πρότυπα του Ελληνικού Κέντρου Επενδύσεων, με στόχους την προσέλκυση επενδύσεων, ελληνικών και κυρίως ξένων και την υποστήριξη τους από την εκδήλωση ενδιαφέροντος έως και την υλοποίηση. Παράλληλα το κέντρο θα δραστηριοποιείται και στις όμορες βαλκανικές χώρες με στόχο την προβολή των προϊόντων του τόπου και την υποστήριξη των επιχειρήσεων στην εξαγωγική τους δραστηριότητα.

- Θεσμοθέτηση των περιοχών της Ν. Σάντας, Πολυκάστρου και Αξιούπολης σε ΒΙ.ΠΑ. με τις αναγκαίες υποδομές. Επέκταση του σχεδιασμού για το φυσικό αέριο και στις περιοχές του Πολυκάστρου και Αξιούπολης.
- Δημιουργία μόνιμου εκθεσιακού χώρου με στόχο την αγορά των Βαλκανίων.
- Χωροθέτηση και λειτουργία εμπορευματικού κέντρου στα όρια του Νομού Κιλκίς θα σημάνει την ουσιαστική αναβάθμιση της οικονομικής δραστηριότητας και την προσέλκυση πελατών από τις όμορες χώρες.

4.6. Προτάσεις Επιμελητηρίου Πέλλας

- Κατασκευή πρόσβασης στην Εγνατία οδό
- Κατασκευή τελωνείου προκειμένου να υπάρξει δίοδος προς το γειτονικό κράτος της Βουλγαρίας καθώς και για την υποστήριξη των παραδοσιακών εμπορικών σχέσεων με τη χώρα
- Δημιουργία σύγχρονου εξαγωγικού κέντρου στη Σκύδρα για τα προϊόντα παραγωγής νωπών φρούτων και λαχανικών
- Αναβάθμιση της Βιομηχανικής Περιοχής Δροσιάς και της Βιομηχανικής Περιοχής Πετριάς
- Ενισχύσεις στους Δήμους για τη χωροθέτηση βιοτεχνικών πάρκων
- Ένταξη του συνόλου του Νομού στη Δ' ζώνη κινήτρων

4.7. Θέσεις Επιμελητηρίου Σερρών

- Ένταξη του συνόλου του Νομού στη Δ' ζώνη κινήτρων
- Δημιουργία υποστηρικτικών μηχανισμών για τις ΜΜΕ
- Κατασκευή ΒΙΟΠΑ έξω από την πόλη των Σερρών σε συνεργασία με τους όμορους δήμους και κατασκευή ΒΙΟΠΑ στον Προμαχώνα

4.8. ΘΕΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ(ΓΣΣΕ)

4.8.1 Γενικά

Το πρόβλημα της μείωσης της επιχειρηματικότητας προσεγγίζεται από ΓΣΕΕ από την μεριά της επίδρασής της στην απασχόληση η οποία είναι πτωτική.

Στην Ελλάδα ο αργός ρυθμός αύξησης της απασχόλησης, η διατήρηση της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα, είναι άμεσα συνδεδεμένος με την μείωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας. Το πρόβλημα δε αυτό με τοπικές διαφορές εμφανίζεται σε όλη την έκταση της ελληνικής επικράτειας.

Το πολύ σοβαρό έλλειμμα ανταγωνιστικότητας που εμφανίζει η ελληνική οικονομία και η χρόνια εξάρτησή της από εξωτερικούς πόρους, οφείλονται στην αδυναμία της να ξεπεράσει τα προ-φορντιστικά χαρακτηριστικά του μεταπολεμικού υποδείγματος ανάπτυξης. Την εξάρτηση της συσσώρευσης κεφαλαίου από τη συνεχή μείωση της σχετικής αμοιβής της εργασίας, την αναποτελεσματική διοίκηση στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, την ανεπαρκή συγκρότηση του κοινωνικού κράτους, την γενικευμένη εξάρτηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας από την κρατική επιδότηση, και την εξισορρόπηση των εξωτερικών συναλλαγών χάρη σε εξωτερικούς πόρους. Πρόκειται για ένα υπόδειγμα ανάπτυξης το οποίο δεν ολοκλήρωσε την συγκρότηση του κοινωνικού προτύπου που χαρακτηρίζει την ευρωπαϊκή μεταπολεμική ανάπτυξη, επιφυλάσσοντας στην αμοιβή της εργασίας και στο κοινωνικό κράτος έναν περιθωριακό ρόλο, από τη σκοπιά, τόσο της κατανομής του εισοδήματος, όσο και της στήριξης της ενεργού ζήτησης.

Η επιδείνωση του προβλήματος της ανταγωνιστικότητας, παρά τους υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης της τελευταίας δεκαετίας, είναι το αποτέλεσμα της διατήρησης και επιδείνωσης των ιστορικών ανισορροπιών του ελληνικού καπιταλισμού, όταν η ένταξη στη λογική της νεο-φιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης υποσχόταν να τις εξαλείψει οριστικά. Στις ανισορροπίες αυτές ήρθε μάλιστα να προστεθεί η δημιουργία ενός ελληνικού χρηματιστικού τομέα και η στήριξη με όλα τα μέσα της κερδοφορίας του σε βάρος του παραγωγικού τομέα της οικονομίας. Η ανακατανομή του εισοδήματος σε βάρος της μισθωτής εργασίας και προς όφελος ακόμα και των λιγότερο παραγωγικών κερδών, αποτέλεσε και αποτελεί κεντρικό δόγμα της οικονομικής πολιτικής. Η αποικοδόμηση του κοινωνικού κράτους και η ιδιωτικοποίηση δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών επιδιώκουν τη συνεχή μεταφορά πόρων και κερδών προς τον ιδιωτικό τομέα. Το μεγαλύτερο μέρος των ιδιωτικών επιχειρήσεων παραμένει εγκλωβισμένο σε ένα αδιέξοδο από άποψη παραγωγικότητας και

ανταγωνιστικότητας, και αναζητεί επίμονα τις επιδοτήσεις και σε μεγάλο βαθμό την ανοχή απέναντι στην φοροδιαφυγή και την εισφοροδιαφυγή. Η δημόσια εκπαίδευση αποικοδομείται και απομακρύνεται από κάθε λογική αποτελεσματικότητας, με την δημιουργία πολλαπλών αγορών υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης, με άγνωστη απόδοση. Οι ευρωπαϊκοί πόροι, ακόμη κι όταν χρησιμεύουν για έργα υποδομής δεν ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα και τις εξαγωγές, αλλά διευρύνουν την εξάρτηση της οικονομίας από τις εισαγωγές και άρα την εξάρτηση από εξωτερικούς πόρους.

Η ελληνική οικονομία παρουσιάζει όμως πολλά παραδείγματα επιχειρήσεων και τομέων δραστηριότητας που έχουν επιλέξει την οδό της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, επενδύοντας τα κέρδη τους, εισάγοντας καινοτομίες, αξιοποιώντας τη νέα τεχνολογία και ενσωματώνοντας την εργασία ως πολύτιμο και καλοπληρωμένο παραγωγικό συντελεστή και όχι ως δυσβάστακτο εργατικό κόστος. Η κατανόηση των παραγόντων που συμβάλουν στη διαμόρφωση τέτοιων δραστηριοτήτων, και των επιλογών που μπορούν να κάνουν δυνατή τη γενίκευσή τους, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος, ικανού να αξιοποιήσει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας, τις υπαρκτές τεχνολογίες, αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτει η ελληνική κοινωνία. Αυτό το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα, πρέπει να βασιστεί σε ορισμένες νέες στρατηγικές επιλογές:

- Την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης, που σημαίνει ταυτοχρόνως την ανάπτυξη δραστηριοτήτων εντάσεως γνώσης, αλλά και τη διαμόρφωση των συνθηκών για την ανάπτυξη καινοτομιών και την ενσωμάτωσή τους στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών,
- Την ανάπτυξη μιας σύγχρονης κουλτούρας και πρακτικής μανατζμεντ στις ιδιωτικές επιχειρήσεις και στον δημόσιο τομέα, ώστε να είναι δυνατή η παραγωγική λειτουργία των επιχειρήσεων και των υπηρεσιών και να μπορούν να προσαρμοστούν οι διοικητικές και οργανωτικές λειτουργίες στις αναγκαίες αλλαγές,
- Τη συγκρότηση ενός κοινωνικού κεφαλαίου συνεργασίας για την επεξεργασία και την υλοποίηση αναπτυξιακών στρατηγικών σε επίπεδο περιφερειών και σε τοπικό επίπεδο,
- Την αναβάθμιση της θέσης της εργασίας, με τη βελτίωση των γνώσεων, την αναγνώριση της εμπειρίας και τη διεύρυνση της ευθύνης των εργαζομένων, όπως και με την άσκηση πολιτικών απασχόλησης, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, που υποστηρίζουν τις αναπτυξιακές στρατηγικές και προστατεύουν το

ανθρώπινο δυναμικό από την ανεργία και την απαξίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του.

4.8.2 Επιχειρηματικότητα και ανταγωνιστικότητα

Έχει αναγνωρισθεί ότι η ιδιωτική επιχείρηση αποτελεί ένα σημαντικό πεδίο όπου δοκιμάζονται και υλοποιούνται καινοτομίες που παίζουν αποφασιστικό ρόλο για την αύξηση της παραγωγικότητας. Η εμπειρία όμως δείχνει, είτε αυτή είναι άμεση, είτε έχει καταγραφεί στη βιβλιογραφία, ότι το έλλειμμα γνώσεων που εμφανίζουν οι επιχειρήσεις είναι πολύ σημαντικό σε μια περίοδο τεχνολογικών και οργανωτικών αλλαγών, όπως και αλλαγών στις επιθυμίες των καταναλωτών και τις απαιτήσεις των πολιτών. Ενώ επομένως οι πολιτικές που εντάσσονται στη λογική της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, αποδίδουν στην επιχειρηματικότητα, στην δημιουργία δηλαδή των συνθηκών κερδοφορίας που ευνοούν την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, ένα κεντρικό ρόλο, διαπιστώνεται ότι όλο και περισσότερο η επιτυχημένη υλοποίηση τέτοιων πρωτοβουλιών, είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων και κυρίως πολλών εισροών νέων γνώσεων που παράγονται και προσφέρονται από οντότητες εκτός της επιχείρησης.

Η περιγραφή της σημερινής ιστορικής περιόδου ως τη μετάβαση από τον διευθυντικό στον συλλογικό καπιταλισμό, από το φορντιστικό μοντέλο στην οικονομία της γνώσης, οφείλεται στην αναγκαία διαπίστωση ότι η ανανέωση του τρόπου λειτουργίας της οικονομίας, βασίζεται περισσότερο παρά ποτέ όχι μόνο σε εισροές γνώσης που παράγονται εκτός της επιχείρησης, αλλά και σε επιλογές για τα χαρακτηριστικά της παραγωγής που καθορίζονται με κοινωνικά ή περιβαλλοντικά κριτήρια. Ο διευθυντικός καπιταλισμός βασίστηκε σε τεχνολογικές και οργανωτικές επιλογές στο επίπεδο της επιχείρησης που επέτρεψαν την αύξηση της παραγωγικότητας και επομένως την διαθεσιμότητα πόρων που επέτρεψαν τη διαμόρφωση του κοινωνικού κράτους και των υποδομών που χρειαζόταν η ανάπτυξη. Ο συλλογικός καπιταλισμός, προσφέρει τη δυνατότητα για ένα νέο άλμα της παραγωγικότητας, αλλά μέσω των επιταγών της προστασίας του περιβάλλοντος και της προστασίας της κοινωνικής συνοχής, οι κοινωνικές επιλογές και οι επιλογές που αφορούν τη φύση και το περιβάλλον, αποτελούν και αυτές εισροές που διαμορφώνουν τα χαρακτηριστικά της οικονομικής δραστηριότητας. Παρά τις σοβαρές εκκρεμότητες που υπάρχουν σε σχέση με τη διαδικασία υλοποίησής της, η Στρατηγική της Λισσαβόνας, εκφράζει την αναγκαία συνύπαρξη των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων, για τη διαμόρφωση της οικονομίας της γνώσης.

Η θέση της εργασίας στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα δεν επηρεάζεται μόνο από τις πολιτικές που διαμορφώνουν την ποιότητα του εργατικού δυναμικού το οποίο απασχολούν οι επιχειρήσεις, δηλαδή τόσο την εκπαίδευση και την αναγνώριση των γνώσεων του, όσο και την προστασία των γνώσεων και της εμπειρίας του μέσω του συνόλου των πολιτικών απασχόλησης. Η ένταξη της εργασίας στην παραγωγική δραστηριότητα εμφανίζει νέα χαρακτηριστικά, όπως η βελτίωση των γνώσεων, η μεγαλύτερη σημασία της εργασιακής εμπειρίας και η συμμετοχή των εργαζομένων στην υιοθέτηση καινοτομιών, και γενικώς η διεύρυνση των ευθυνών των εργαζομένων. Η ανάδειξη μιας ιστορικής τάσης αναβάθμισης των γνώσεων και των ευθυνών των εργαζομένων στο εσωτερικό των επιχειρήσεων, δεν γίνεται αναγκαστικά δεκτή από τους εργοδότες, όχι μόνο του ιδιωτικού αλλά και του δημοσίου τομέα. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και η ανασφάλεια στην αγορά εργασίας, λόγω της διατήρησης παρωχημένων συστημάτων παραγωγής, δημιουργούν σε πολλές επιχειρήσεις την εντύπωση ότι μπορούν να αντισταθμίσουν την αναβάθμιση της θέσης και του ρόλου των εργαζομένων, μέσω της δημιουργίας επισφαλών και περισσότερο ελεγχόμενων εργασιακών σχέσεων. Αυτή όμως η αντίσταση των εργοδοτών δεν είναι χωρίς επιπτώσεις για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των νέων παραγωγικών συστημάτων.

4.8.3 Οι μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις και ο στόχος της ανταγωνιστικότητας

Οι προσαρμογή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες, από τις απόψεις της ποιότητας και των χαρακτηριστικών των προϊόντων, της τεχνολογίας, των μεθόδων οργάνωσης και του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελεί το κορυφαίο ζήτημα μιας στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση. Η αποδέσμευση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων από την περιθωριακή θέση στη διεθνή αγορά, από την προσκόλληση στη φτηνή εργασία χαμηλής ειδίκευσης και την παραοικονομία, πρέπει να αποτελέσει ένας κύριο στόχο της αναπτυξιακής στρατηγικής. Σε κλάδους υπηρεσιών, μεταποίησης και πρωτογενών δραστηριοτήτων, υπάρχουν δυνατότητες και προοπτικές, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστούν οι κατάλληλες πολιτικές και θα προσανατολιστούν οι ενέργειες στήριξης των επιχειρήσεων προς νέες κατευθύνσεις.

Οι μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις είναι οι κατ' εξοχήν επιχειρήσεις που χρειάζονται υποστήριξη σε όλα τα επίπεδα των καινοτομιών:

- Χρειάζονται κατά κανόνα να αποκτήσουν συστηματικές γνώσεις σε σχέση με την εξέλιξη σε διεθνές επίπεδο του κλάδου στον οποίο ανήκουν, των αγορών

στις οποίες απευθύνονται και των προϊόντων που παράγονται από ομοειδείς επιχειρήσεις.

- Χρειάζονται επίσης βοήθεια σε ότι αφορά τις δυνατότητές τους να αξιοποιήσουν τη νέα τεχνολογία και να υιοθετήσουν νέες μεθόδους οργάνωσης, ή νέα σχήματα συνεργασιών με άλλες επιχειρήσεις ή με μη επιχειρηματικούς φορείς.
- Δεν μπορούν τέλος να λύσουν από μόνες τους προβλήματα εξεύρεσης του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού, αλλά και κατάρτισης των εργαζομένων που απασχολούν ή προσλαμβάνουν.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, περιέλαβαν με ένα διστακτικό τρόπο την δημιουργία θεσμών και εργαλείων άσκησης πολιτικών που αναγνωρίζουν την ύπαρξη αυτών των αναγκών, αλλά χωρίς να υπάρχει συστηματική φροντίδα για την αποτελεσματικότητά τους:

- Το Παρατηρητήριο για τις μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις, ένας θεσμός που αναγνωρίζει την ανάγκη μιας συστηματικής γνώσης σχετικά με την ανάπτυξη αυτών των κατηγοριών επιχειρήσεων, βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακή κατάσταση και δεν φαίνεται να υπάρχει ένα συγκροτημένο σχέδιο για τη συγκρότηση και την αξιοποίησή του.
- Τα ΚΥΕ και ΚΕΤΑ, που είναι εργαλεία υποστήριξης των επιχειρήσεων και προσφοράς πληροφοριών σε σχέση με ζητήματα τεχνολογίας και ανάπτυξης, βρίσκονται και αυτά στα πρώτα βήματα, και ο βασικός λόγος είναι ότι τόσο οι υπηρεσίες που τα χρηματοδοτούν, όσο και οι φορείς που τα έχουν αναλάβει δεν έχουν σαφές ούτε ολοκληρωμένο σχέδιο σχετικά με τις δραστηριότητές που θα πρέπει να αναλάβουν και το προσωπικό το οποίο χρειάζονται.
- Τα προγράμματα χρηματοδότησης της εισαγωγής νέας τεχνολογίας, ή της συνεργασίας επιχειρήσεων με τη χρήση νέας τεχνολογίας, περιορίζονται στον τομέα αυτό και δεν συνδυάζονται με την υποστήριξη ευρύτερων σχεδίων εισαγωγής καινοτομιών.
- Παρά την χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης εργαζομένων και ανέργων, δεν έχουν βρεθεί αποδοτικοί τρόποι επίλυσης των αναγκών που εμφανίζουν σε αυτό τον τομέα οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, για τις οποίες η αναβάθμιση του προσωπικού αποτελεί ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα.

Για να ολοκληρωθεί η δημιουργία θεσμών και εργαλείων συγκέντρωσης γνώσης

και υποστήριξης της καινοτομίας, σχετικά με τις μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις, χρειάζεται να υπάρξουν άμεσα πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση της συστηματικότερης καταγραφής και μελέτης των εξειδικευμένων αναγκών των επιχειρήσεων:

- Να ολοκληρωθεί η δημιουργία του Παρατηρητηρίου για τις μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις και να διαμορφωθούν συνεργασίες με πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα για εξειδικευμένες μελέτες τομέων δραστηριότητας.
- Να δραστηριοποιηθεί το εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης, με τη δημιουργία περιφερειακών παραρτημάτων του, ώστε να μπορεί να προσφέρει συγκεκριμένες πληροφορίες σε ότι αφορά τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης οι οποίες υποστηρίζουν το εργατικό δυναμικό των μικρό-μεσαίων επιχειρήσεων.
- Να καθιερωθεί η ανεξάρτητη αξιολόγηση από πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα, της αποτελεσματικότητας των επιχειρησιακών προγραμμάτων σε σχέση με αναπτυξιακούς στόχους και στόχους στο επίπεδο της απασχόλησης, ώστε να είναι δυνατή η προσαρμογή ή αναθεώρηση των προγραμμάτων και των πολιτικών που βρίσκονται σε εξέλιξη.

4.8.4. Δημόσιος τομέας και ανταγωνιστικότητα

Το βασικό πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζουν οι κρατικές υπηρεσίες είναι ότι δυσκολεύονται να μεταβούν από την εποχή της άσκησης πολιτικής μέσω της παραχώρησης πόρων και προνομίων σε επιχειρήσεις και κατηγορίες επιχειρήσεων, στην εποχή της ποιοτικών και συνδυασμένων παρεμβάσεων για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων. Η διαιώνιση του προβλήματος αυτού δεν οφείλεται κατά κύριο λόγο στη αδράνεια των ίδιων των κρατικών υπηρεσιών, αλλά στην αντίσταση που προβάλλουν οι οικονομικές και κοινωνικές δυνάμεις που έχουν συνδέσει την ύπαρξη και την ισχύ τους με τη διατήρηση του συστήματος των μεμονωμένων δικαιωμάτων σε κρατικούς πόρους.

Η διατήρηση αυτού του συστήματος σε μια περίοδο αύξησης των πόρων που διατίθενται από το κράτος και επέκτασης του φάσματος των παρεμβάσεων του, ευθύνεται για την ενίσχυση των πελατειακών σχέσεων, την επέκταση της διαφθοράς, την έλλειψη οργανωτικού ορθολογισμού στις υπηρεσίες, την έλλειψη αξιολόγησης και την ανεπάρκεια των γνώσεων των υπαλλήλων σε σχέση με τις πολιτικές που

εφαρμόζονται. Στα σοβαρά λειτουργικά προβλήματα ορθολογικής λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών περιλαμβάνεται και η συσσώρευση νόμων και ρυθμίσεων, χωρίς την ένταξή τους σε ενιαίες προσεγγίσεις σε σχέση με οικονομική, κοινωνικά ή περιβαλλοντικά ζητήματα.

Για να υπάρξει αλλαγή προσανατολισμού είναι αναγκαίο να αποκτήσουν οι κρατικές υπηρεσίες στόχους σε σχέση με το περιεχόμενο των πολιτικών που υποστηρίζουν, να αποκτήσουν οργανωτικές δομές και ειδικότητες που μπορούν να ανταποκριθούν στην υλοποίηση των στόχων αυτών και να βασιστεί η λειτουργία τους σε περιοδικές ανεξάρτητες αξιολογήσεις, οι οποίες επιτρέπουν αναθεωρήσεις των πολιτικών και των εργαλείων τους. Αυτό δεν μπορεί παρά να είναι το περιεχόμενο ενός μεταρρυθμιστικού προγράμματος για τις δημόσιες υπηρεσίες. Η διαχειριστική προσέγγιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν υπηρεσίες ενώ δεν έχουν ούτε προγραμματικούς στόχους, ούτε τα κατάλληλα μέσα για την υλοποίησή τους, η πίστη στις μαγικές ιδιότητες της επιδείνωση της θέσης των εργαζομένων, ή στις θαυματουργές ικανότητες του διευθυντικού δικαιώματος, αποτελούν δοκιμασμένες απόπειρες που δεν έχουν αποτέλεσμα όταν δεν επιδεινώνουν την αποτελεσματικότητα των κρατικών λειτουργιών.

Στις επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα και στις επιχειρήσεις όπου συμμετέχει το κράτος στο μετοχικό κεφάλαιο, η πολιτική της μεταβίβασης ενός μεγαλύτερου ελέγχου στα ιδιωτικά κεφάλαια έχει πλέον συνδυαστεί με την επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων και την υλοποίηση μιας πολιτικής αμοιβών που περιορίζει τα σημερινά επίπεδα. Η αιτιολόγηση αυτού του προσανατολισμού ισχυρίζεται ότι είναι αναγκαίο να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των επιχειρήσεων αυτών, αλλά η εξέταση των διαφόρων περιπτώσεων δεν επιβεβαιώνει αυτό τον ισχυρισμό.

A. Στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων οι οποίες, παρά την πλειοψηφία των δημοσίων κεφαλαίων, έχουν μια μακροχρόνια αναπτυξιακή δυναμική και είναι κερδοφόρες, η ανατροπή του εργασιακού καθεστώτος και του καθεστώτος των αμοιβών δεν δικαιολογείται, όχι μόνο επειδή δεν εξυπηρετεί κανένα αναπτυξιακό σχέδιο, αλλά και επειδή θα έθετε σε κίνδυνο την οργάνωση της εργασίας και τις ιεραρχίες των ειδικοτήτων, υπονομεύοντας το οποιοδήποτε αναπτυξιακό σχέδιο.

B. Στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων όπου το κράτος ελέγχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου και εμφανίζουν ελλείμματα ή λειτουργικά προβλήματα, η επιλογή του συνδυασμού ανατροπή των εργασιακών σχέσεων και ιδιωτικοποίηση, κινδυνεύει να επιδεινώσει τα χρηματοοικονομικά και λειτουργικά προβλήματα, αντί να τα επιλύσει, όπως έχουν δείξει διάσημα παραδείγματα.

Γ. Στις περιπτώσεις επιχειρήσεων στις οποίες τα ιδιωτικά κεφάλαια ελέγχουν την πλειοψηφία των μετοχών αλλά συνεχίζουν να υπάρχουν τα εργασιακά καθεστώτα της προηγούμενης περιόδου, η προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων λειτουργίας και ανάπτυξης, μέσω της ανατροπής των εργασιακών καθεστώτων, είναι βεβαισμένες και θα επιδεινώσουν αναπόφευκτα τα λειτουργικά προβλήματα και τα προβλήματα απόδοσης, παρά τη μείωση του εργατικού κόστους.

Το κοινό χαρακτηριστικό των πρωτοβουλιών που έχουν ως αιχμή του δόρατος την ανατροπή των εργασιακών και μισθολογικών καθεστώτων είναι ότι μεταφέρουν τις προτεραιότητες από τα αναπτυξιακά σχέδια στην επίτευξη βραχυπρόθεσμων επιτυχιών στο επίπεδο της κερδοφορίας, που εκτιμάται ότι μπορούν να επηρεάσουν την αξία της μετοχής. Πρόκειται για την μεταστροφή από μια στρατηγική βασισμένη στην παραγωγική δυναμική, σε μια πολιτική βραχυπρόθεσμης κερδοφορίας χωρίς στρατηγικούς στόχους.

4.8.5 Περιφερειακές στρατηγικές

Οι διαπιστωμένες δυνατότητες ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων, που είτε είναι νέες για την περιφέρεια, είτε προέρχονται από την αναδιοργάνωση υπαρκτών δραστηριοτήτων, πρέπει να ενταχθούν σε περιφερειακές στρατηγικές οι οποίες όχι μόνο θέτουν στόχους για την οικονομία και την απασχόληση, αλλά εξασφαλίζουν και τα μέσα για την πραγματοποίηση της μετάβασης σε μια νέα περιφερειακή οικονομία. Οι στρατηγικές αυτές δεν αρκεί να θέσουν στόχους για τους κλάδους και τομείς της περιφερειακής οικονομίας, αλλά χρειάζεται να κάνουν το ίδιο για τα χαρακτηριστικά των νέων επιχειρήσεων, την αναγκαία υποδομή και τις αναγκαίες κοινωνικές υπηρεσίες, όπως και τις λειτουργίες των υπηρεσιών απασχόλησης και παρέμβασης στην αγορά εργασίας.

Το νέο μοντέλο ανάπτυξης προϋποθέτει την ικανότητα των υπηρεσιών και φορέων της περιφέρειας να ανταποκριθούν στις εξής ανάγκες:

- Να διαμορφωθούν Περιφερειακές Αναπτυξιακές Αρχές, στις οποίες συμμετέχουν όλες οι υπηρεσίες και φορείς, και αποτελούν όργανα τα οποία αποφασίζουν για τους στόχους και τα μέσα της αναπτυξιακής στρατηγικής,
- Να αξιοποιηθούν πανεπιστημιακοί και ερευνητικοί φορείς για την παρουσίαση μελετών που αφορούν τους αναπτυξιακούς στόχους και τα χαρακτηριστικά των νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων, αλλά και για αξιολόγηση των πολιτικών που υλοποιούνται,

- Να δημιουργηθούν Παρατηρητήρια Απασχόλησης για τη συστηματική καταγραφή των εξελίξεων στην περιφερειακή αγορά εργασίας και των αναγκών σε ειδικότητες και επαγγέλματα,
- Να προσδιοριστούν στο πλαίσιο της αναπτυξιακής στρατηγικής οι παρεμβάσεις των φορέων υποστήριξης των επιχειρήσεων, ειδικότερα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ώστε να γίνεται δυνατή η ανταπόκρισή τους στις νέες τεχνολογικές και οργανωτικές ανάγκες, όπως και στις νέες αγορές,
- Να προσαρμοστούν οι πολιτικές απασχόλησης - κατάρτιση, επιδοτήσεις θέσεων εργασίας, σύζευξη προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, επιδότηση των ανέργων - στις ανάγκες των οικονομικών δραστηριοτήτων και της αναπτυξιακής στρατηγικής.